RAUTALAMPI

TILINPÄÄTÖS & TOIMINTAKERTOMUS

2018

kunnanhallitus 1.4.2019
kunnanvaltuusto 10.6.2019

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS ... 5
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset ... 5
1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2018 ... 5
1.3 Kunnan strategia ... 7
1.4 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset ... 8
1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta ... 10
1.5.1 Sijainti ... 10
1.5.2 Kunnan alue ... 10
1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako ... 10
1.5.4 Kunnan väestön kehitys 2012–2018 ... 10
1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste Rautalammilla 2011–2018 ... 10
1.5.6 Kunnan veroprosentit ... 10
1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2018 ... 11
1.6.1 Julkinen talous ... 11
1.6.2 Verotus ... 11
1.6.3 Työllisyys ... 11
1.6.4 Väestönkehitys ... 12
1.7 Sisäinen valvonta ... 12
1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet ... 12
1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen ... 12
1.8 Riskienhallinta ... 13
1.8.1 Henkilöriskit ... 13
1.8.2 Tietojärjestelmäriskit ... 13
1.8.3 Rahoitusriskit ... 14
1.8.4 Vakuutukset ... 14
1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta ... 14
1.10 Yleinen taloudellinen tilanne v 2018 ... 14
1.11 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne ... 15
1.12 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ... 21
1.13 Tilikauden tuloksen käsittely ... 21
1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut ... 22
1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut ... 23
1.16 Tase ja tunnusluvut ... 24
1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot ... 25
1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä ... 26

1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut ... 26
1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut ... 27
1.21 Konsernitase ja tunnusluvut ... 28
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN ... 32
2.1 Tavoitteiden toteutuminen ... 32
130 Tilintarkastus ... 32
18 Kunnanvaltuusto ja-hallitus ... 34
170 Yleishallinto ... 36
180 Taloushallinto ... 38
Työllistymistä edistävät palvelut ... 39
26 Elinkeinotoimi ... 40
270 Maaseututoimi ... 42
307 Perusturvan hallinto ... 43
310 Sosiaalipalvelut ... 44
310 / 3260 Työkeskus Kokkatoiminta ... 47
310 / 3260 Työkeskus 351 Nuortenpaja ... 48
310 / 3055 Vammaispalvelut ... 49
310 / 3040 Sosiaalityö ... 50
310 / 3090 Toimeentulotuki ... 52
330 Kotihoito ja vanhuspalvelut ... 53
330 / 3110 Kotihoito ... 56
330 / 3120 Palveluasuminen ... 58
330 / 3130 Ostopalvelut ... 59
335 Ravintokeskus ... 60
360 Kansanterveystyö ... 61
370 Sairaanhoitolaitokset ... 63
380 Erittelemätön terveydenhuolto / Ympäristöterveydenhuolto ... 64
404 Sivistystoimen hallinto ... 66
410 Peruskoulutus ... 67
420 Lukio ... 69
440 Aikuiskoulutus ... 71
450 Joukkoliikenne ... 73
453 Varhaiskasvatus ... 74
454 Esiopetus ... 77
460 Nuorisotoimi ... 79
470 Liikuntatoimi ... 81
480 Kirjastotoimi ... 83

490 Kulttuuritoimi ... 84
500 Tekninen lautakunta, hallinto ... 86
510 Jätehuolto ... 87
530 Palo- ja pelastustoimi ... 88
540 Kiinteistöt ... 89
550 Varikko ... 91
560 Liikenneväylät ... 92
570 Maankäytön suunnittelu ... 93
580 Ympäristönsuojelu ... 94
590 Rakennusvalvonta ... 95
2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2018 ... 97
2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2018 ... 100
2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2018 ... 113
2.5 Investointiosan toteutuminen 2018 ... 114
2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen ... 121
2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta ... 122
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT ... 124
3.1 Tuloslaskelma ... 124
3.2 Rahoituslaskelma ... 125
3.3 Tase ... 126
3.4 Konsernin tuloslaskelma ... 128
3.5 Konsernin rahoituslaskelma ... 129
3.6 Konsernitase ... 130
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT ... 132
4.1 Kunnan liitetiedot ... 132
4.2 Taseen liitetiedot ... 137
4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot ... 143
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt ... 148
4.5 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ... 149
5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET ... 150
5.1 Vesihuolto ... 150
5.2 Vesihuollon tuloslaskelma ... 152
5.3 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot ... 153
5.4 Vesihuollon rahoituslaskelma ... 155
5.5 Vesihuollon tase ... 156
5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot ... 158
RAUTALAMMIN KUNNAN V. 2018 TILINPÄÄTÖS ... 159

TILINTARKASTUSMERKINTÄ 160
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET 161
7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS 162
7.1 Henkilöstöpanokset 162
7.1.1 Henkilöstön määrä 162
7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin 166
7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne 168
7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot 168
7.2 Henkilöstön tila 169
7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot 169
7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen 170

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. (KPL 3:1a §)
Kuntalain 115 § mukaisesti kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa.

Toimintakertomuksessa annetaan myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä.

Toimintakertomuksessa kunnanhallitus tekee esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Kattamattoman alijäämän osalta kuvataan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä talouden tasapainottamiseksi.

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa. Lisäksi annetaan selostus siitä, miten kunta hallitsee näitä riskejä. (KPL 3a:2 §)

1.2 Kunnanjohtajan katsaus tilinpäätösvuoteen 2018

Vuosi 2018 oli haasteellinen kokonaisuutena kuntatalouksille ja kaksi kolmesta kunnasta teki negatiivisen tuloksen. Kuntien tilinpäätösarviot kertovat, että verotulot ja valtionosuudet tippuivat vuonna 2018. Samaan aikaan kuntien ja kuntayhtymien menot kasvoivat yli 3 prosenttia. Valtaosa menojen kasvusta tulee materiaalien ja palvelujen ostoista. Henkilöstömenot sen sijaan kasvoivat varsin maltillisesti.
Ennen vuotta 2018 Rautalammin kunnan tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä useina edeltävinä vuosina. Vuoden 2018 tilinpäätös jäi
-213 445 EUR alijäämäiseksi. Kunnan talous kehittyi Rautalammillakin epätoivottavaan suuntaan ennen kaikkea kuntien valtionosuuksien leikkaamisen takia. Valtionosuudet laskivat 213 719 EUR:a arvioidusta. Myös verotulojen kehitys jäi odotettua matalammalle tasolle ja ollen noin 84 500 EUR:a odotettua vähemmin. Lisäksi samanaikaisesti kulujen kasvu oli kasvanut edellisestä vuodesta. mm. erikoissairaanhoidon kulut kasvoivat edellisvuosien tasosta.

Aikaisempien vuosien kumulatiivinen ylijäämä on taloutta turvaava asia, mutta sen varaan ei tulevaisuutta voi laskea. Tulevien vuosien varalle sovittiin talouden tasapainottamisohjelmasta jo vuoden 2018 lopussa. Myös kunnan henkilöstön sitouttaminen ”tulevaisuustalkoisiin” on tärkeää, koska monet kulurakennetta keventävät pienetkin keinot vahvistavat kokonaisuutta. Samalla sitouduimme koko henkilöstön voimin miettimään toimintaa uudelleen ja uusin silmin; monia asioita voidaan tehdä tehokkaammin kun mietitään toimintatapoja- ja prosesseja kokonaisuutena uudelleen.

Vuoden 2018 aikana Rautalammin kunta solmi Vaalijalan kuntayhtymän kanssa yhteistyösopimuksen Kuutinharjun uudisrakennuksesta sekä koko alueen kehittämisestä. Vaalijala rakentaa Kuutinharjuun modernit uudisrakennukset, jotka tarjoavat parasta mahdollista palveluasumista upeassa järvimiljöössä. Kunta osallistuu alueen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja lopputuloksena Vaalijalan asukkaat ja kaikki

kuntalaiset saavat viihtyisän ulkoilu- ja virkistysalueen kun aluekokonaisuus valmistuu. Hankkeen yhteydessä tehty maakauppa mahdollistaa, että kunta pystyy kaavoittamaan myös upeita omarantaisia tontteja alueen välittömään läheisyyteen. Kuutinharjun tonteista , jotka saatiin vastiketta, kertyi satunnaisia tuottoja 90 teur. Samaa sopimukseen vastuuna kunnalle n. 700 teur. Nämä vastuut realisoituvat vuonna 2019.

Lukuvuosi 2018 päästiin käynnistämään kokonaan uudistetussa Kerkonkosken kyläkoulussa. Syksyllä koululla pidettiin myös kaikille avoin tutustumistilaisuus ja kunnanvaltuuston vierailukokous. Koulun täydellinen peruskorjaus ja säilyttäminen on hieno tahdonilmaisu siitä, että haluamme Rautalammilla turvata ja säilyttää lähipalvelut ja pitää kylät elinvoimaisena tulevaisuudessakin.

Sisäilmaongelmilta ei vältytty Rautalammillakaan ja jouduimme tekemään ratkaisuja niin Riihikodon päiväkodin kuin Matti Lohen koulurakennuksen kanssa. Riihikodon pienet päiväkotilaiset saivat uuden yksikön kirjaston Kivijalassa kun päiväkoti jouduttiin sulkemaan sisäilmaongelmien takia. Matti Lohen koululla todettiin sisäilmaongelmat osassa luokkahuoneista ja liikuntasalissa. Koulun luokkahuoneet saatiin kokonaan peruskorjattua jo kuluneen vuoden 2018 aikana, mutta liikuntasalin kokonaisvaltainen remontti siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

Etelä-Konneveden kansallispuiston kävijämäärä pysyi edelleen hyvällä tasolla ja upeaan kansallispuistoomme tutustui vuoden aikana yli 30 000 kävijää. Kansallispuistoon tehtiin myös isoja investointeja. Kierinniemeen valmistui uusi laituri ja grillikatos. Paikka on upea ja tarjoaisi tulevaisuudessa hyvän mahdollisuuden pienelle kesäkahvilalle jos sopiva yrittäjä paikalle löytyisi. Myös muita kansallispuiston alueella olevia laitureita ja leiriytymispaikkoja valmistui kuluneen vuoden aikana. Molemmat matkailuhankkeet Kiehtova Maisema ja Koordinointihanke päättyivät vuoden aikana, toinen lokakuussa ja toinen vuoden lopussa. Matkailuhankkeissa syntyi hyviä tuloksia, mistä kertonee myös kävijämäärien kasvu ja alueen tunnettavuuden merkittävä lisääntyminen. Haasteena onkin saada matkailuelinkeinon vahva osaaminen ja palvelujen tunnettavuuden lisääminen säilymään myös hanketyön jälkeen.

Viekku- hanke päättyi lokakuussa ja onnistui erittäin hyvin uusien kuntalaisten kotouttamistyössä. Rautalammin kunta haki myös hankkeelle jatkoa Viekku 2, mutta valitettavasti emme onnistuneet vielä saamaan jatkohankkeen rahoitusta. Kotouttamistyö on kuitenkin kokonaisuudessaan onnistunut Rautalammilla hyvin ja olemme saaneet uusia kuntalaisia syyrialaisista lapsiperheistä jo usean vuoden ajan.

Vuosi on ollut tapahtumarikas, opettava ja vahvistanut uskoani kunnan tulevaisuuteen. Haluan kiittää päättäjiä, kunnan henkilöstöä, alueemme yrittäjiä, yhdistyksiä sekä seuroja Rautalammin kunnan eteen tehdystä aktiivisesta työstä, yhteistyöstä ja kaikista hyvistä hetkistä. Erityisen lämpimin ajatuksin erityiskiitoksen haluan osoittaa myös kaikille kuntalaisille ja kesäasukkaille jotka olette toteuttaneet yhteisöllisyyttä ja aitoa Rautalampi-henkeä omassa arjessanne ja siten olleet tekemässä parempaa tulevaisuutta meille kaikille.

Anu Sepponen
kunnanjohtaja

1.3 Kunnan strategia

Rautalammin kunnan strategiaa valmisteltiin vuonna 2015 voimaan tulleen uuden kuntalain mukaiseksi uuden kesäkuussa aloittaneen valtuuston toimesta syksyllä 2017. Vuosille 2017 – 2030 laadittu strategia on siis voimassa mutta kunnanjohtajan vaihtuessa kuntastrategian pääkohtia haluttiin nostaa selvemmin esiin. Strategisten ydinkohtien työstäminen aloitettiin kuntalaiskyselyllä ja kyselyn tulosten pohjalta strategiatyötä jatkettiin valtuustoseminaarissa. Strategiatyön tarkoituksena oli nostaa nykyisen kuntastrategian ns. keihäänkärkiä eli selkeitä ydinkohtia. Strategian ymmärrettävyys ja selkeys on tärkein tekijä, jotta se aidosti ohjaa viranhaltijoiden ja päättäjien työskentelyä. Erityisen tärkeää on kuntalaisten kuuleminen ja osallistaminen. Kuntastrategian missioon ja visioon ei tehty muutoksia tässä strategian päivityksen yhteydessä.

Missio – miksi olemme olemassa?
Rautalammin kunnan perustehtävänä on järjestää kuntalaisten tahdon mukaisesti kunnallinen itsehallinto ja lähidemokratia, johon yhdistyy edunvalvonta, palveluiden tuottaminen, järjestäminen ja hallinta. Tämän kaiken teemme, jotta Rautalampi pysyy elinvoimaisena.

Visio
Tulevaisuuden Rautalampi on entistä elinvoimaisempi paikkakunta, joka toimii maaseudun suunnannäyttäjänä. Luontoon, kulttuurihistoriaan ja yhteisöllisyyteen pohjaava rautalampilaisuus on elämäntapa ja identiteetti, joka tunnetaan myös kuntarajojen ulkopuolella.

Tehtävä toteutetaan ja tavoitteeseen pyritään seuraavilla arvoilla:

- Turvallisuus
- Kestävä kehitys ja ympäristö
- Taloudellisuus
- Kulttuuri ja yhteisöllisyys

Kunnan keskeisimmät tavoitteet ovat

- Elinvoimainen toimintaympäristö
- Asiakaslähtöiset palvelut
- Paikallisen identiteetin, yhteisöllisyyden ja demokratian hyödyntäminen
- Elinikäinen oppiminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Luonnon monimuotoinen hyödyntäminen

Päämäärät, joiden kautta arvot ja tavoitteet toteutuvat

Kunnan päätöksentekijät ja työntekijät ovat kiinnostuneita kuntalaisten ja kunnan sidosryhmien mielipiteistä ja ottavat ne huomioon kaikessa tekemisessä.

Kunnan palvelut on järjestetty tehokkaasti ja taloudellisesti ja ne turvaavat kaikkien kuntalaisten hyvinvoinnin.

Kaikessa päätöksenteossa on otettu huomioon vaikutukset kuntalaisiin, yrityksiin ja ympäristöön.

1.4 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2018 alussa kunnan hallinnossa on tapahtunut henkilömuutoksia. Pitkäaikainen kunnanjohtaja Risto Niemelä jäi eläkkeelle 1.2.2018 alkaen. Uutena kunnanjohtajana aloitti Anu Sepponen.
Myös sivistysosastolla sivistystoimen johtaja/ rehtori vaihtui Eeva Ruotsalaisen jäädessä eläkkeelle. Uutena sivistystoimen/ rehtorin tehtävässä aloitti Olli Lipponen.

Rautalammin kunnan organisaatio 31.12.2018

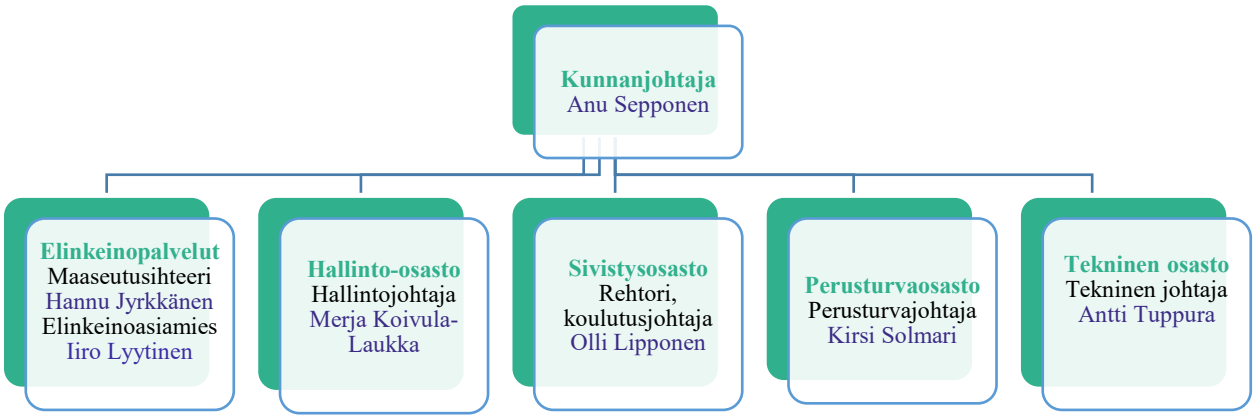

Rautalammin kunnan luottamushenkilöjärjestelmä 31.12.2018

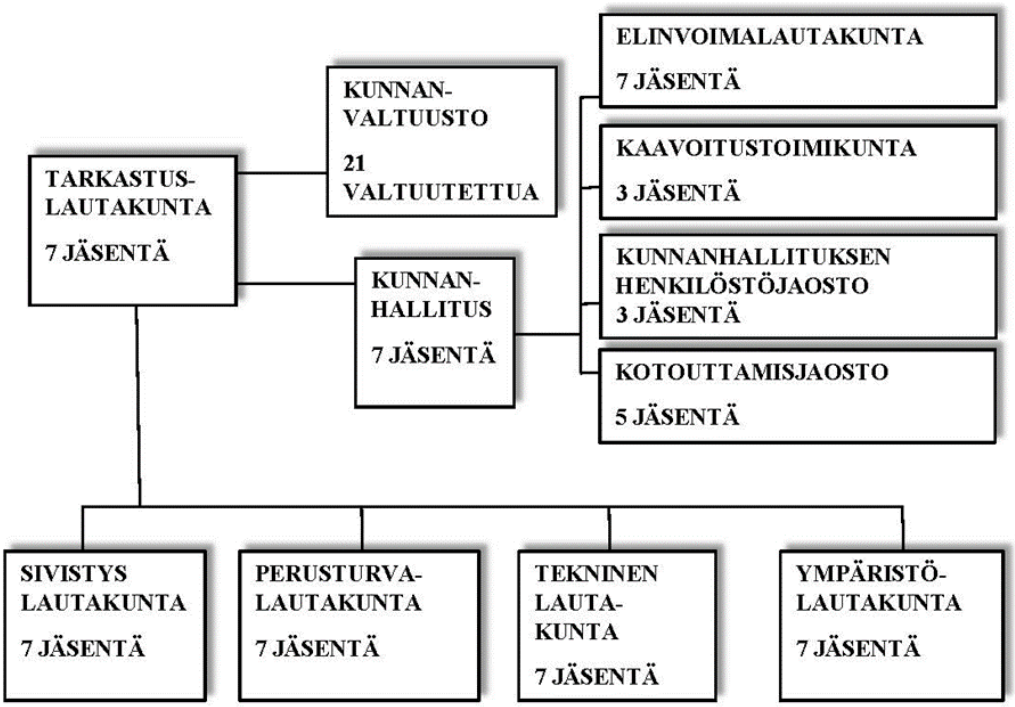

KUNNANVALTUUSTO

Puheenjohtaja:	Kukkonen Jorma	SDP
I varapuheenjohtaja:	Pahajoki Juho	KESK
II varapuheenjohtaja:	Hänninen Jarmo	SIN

KESK

Heikkinen Päivi
Karjalainen Jarmo
Korhonen Jouko
Koukkari Mika
Kuikka Joni-Matti
Kärkkäinen Matti
Laitinen Kari
Puranen Tiina

KOK

Annala Pekka
Hintikka-Varis Sari

VAS

Haukka Raija
Ilomäki Emma

SIN

Hänninen Jarmo
Satuli Timo

PS

Korhonen Sinikka

SDP

Korhonen Hannu
Mård Tytti

KD

Räsänen Sami

3D

Sjöberg Markus

KUNNANHALLITUS

JÄSENET

Kärkkäinen Matti (pj)
Annala Pekka (I vpj)
Puranen Tiina (II vpj)

Haukka Raija
Korhonen Hannu
Korhonen Sinikka
Laitinen Kari

HENK. KOHT. VAR. JÄS

Kuikka Joni-Matti
Hintikka-Varis Sari
Heikkinen Päivi

Mustonen Ari-Pekka
Mård Tytti
Satuli Timo
Korhonen Jouko

1.5 Tietoja Rautalammin kunnasta

1.5.1 Sijainti

Rautalampi sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa. Naapureita ovat Suonenjoen ja Pieksämäen kaupungit sekä Hankasalmen, Konneveden, Tervon ja Vesannon kunnat.

1.5.2 Kunnan alue

Kunnan pinta-ala on yhteensä 761,97 km^2, josta maata 548,55 km^2 ja vettä 213,42 km^2. Asukastiheys on 6,02 as./maakm^2

1.5.3 Aluepoliittinen vyöhykejako

Rautalampi kuuluu kaudella 2014–2020 Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueeseen ja täten korkeimman tukitason tukialueeseen I.

1.5.4 Kunnan väestön kehitys 2012–2018

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Yhteensä	3444	3428	3373	3305	3303	3255	3195
Muutos	-37	-16	-55	-68	-2	-48	-60
Naiset	1716	1718	1703	1651	1650	1616	1592
Miehet	1728	1710	1670	1654	1653	1639	1603

1.5.5 Keskimääräinen työttömyysaste Rautalammilla 2011–2018

	Koko maa	Rautalampi
2011	9,40 %	10,80 %
2012	9,80 %	11,80 %
2013	11,30 %	11,90 %
2014	12,40 %	13,00 %
2015	13,40 %	12,70 %
2016	13,20 %	12,50 %
2017	11,50 %	10,30 %
2018	9,70 %	9,10 %

1.5.6 Kunnan veroprosentit

Tuloveroprosentti	22,00 %
Kiinteistöveroprosentit	
yleinen	1,00 %
vakituinen asunto	0,70 %
muut asuinrakennukset	1,30 %

1.6 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 2018

Tilinpäätökseen on vuoden 2018 osalta koottu lyhyesti tietoja yleisesti julkisen talouden tilasta sekä sen vaikutuksista valtionosuuksiin. Lisäksi otetaan kantaa verotukseen, työllisyyteen ja väestönkehitykseen. Näillä kaikilla tekijöillä on keskeistä merkitystä myös Rautalammin kunnan talouteen vaikuttavina tekijöinä yhdessä käyttötalous- ja investointimenojen kanssa.

1.6.1 Julkinen talous

Valtionvarainministeriön taloudellisessa katsauksessa vuoden 2018 syksyllä todettiin, että 2018 Suomen BKT: kasvaa noin 3,0 %. Kuntatalous näytti kuitenkin vuoden 2018 tilinpäätösarvioiden valossa hälyttävän synkältä. Isoin yksittäinen tekijä kuntatalouden heikentymisessä on kilpailukykysopimus, joka kohtelee kuntia ankarammin kuin yrityksiä. Valtionvarainministeriön mukaan kiky-sopimus supisti kuntasektorin toimintakuluja vuonna 2018 noin 240 milj. euroa. Vaikka tällä hallituskaudella oli tavoitteena vahvistaa kuntataloutta, niin todellisuudessa kuntien tehtävät ovat olleet yhä voimakkaassa myllerryksessä ja rahoitusta on vähennetty. Toimintakate heikkeni keskimäärin noin 3,8 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien velka kasvoi viime miljardilla eurolla. Kuntien velkataakka kasvoi reilut kolme prosenttia. Lisäksi kuntien taloudellinen tulos eriytyi Kuntaliiton mukaan varsin voimakkaasti. Kuntaliitto piti tilannetta poikkeuksellisena. Monissa isoissakin kaupungeissa heikkoa tulosta selittää heikko verokehitys. Pienissä kuntakokoluokissa kuten Rautalammilla, tulokseen vaikuttavat raskaat valtionosuusleikkaukset.

1.6.2 Verotus

Kuntien verotulot laskivat edellisestä vuodesta, mikä johtui mm. poikkeuksellisen suurista ennakonpalautuksista, kuntien jako-osuuden tarkistuksesta alaspäin ja yhteisöveroon v. 2017 kohdistuneesta suuresta kertaerästä.

Verotukseen ei ole Rautalammilla puututtu muutamaan vuoteen. Rautalammin kunnan tuloveroprosentti on 22%. Verotuottojen määrä ei tällä verotuksen tasollakaan kasvata Rautalammin verotuottoa asukasta kohden merkittävästi, sillä erilaisten verotukseen kohdistuvien vähennysten jälkeen Rautalammin todellinen eli ns. efektiivinen veroaste (maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin) jää melko matalalle tasolle, hieman alle 14%.
Asiaa selventää se, että rautalampilaisten ansiotaso on matalampi kuin maassa keskimäärin ja efektiivinen veroaste muuta maata pienempi. Tästä seuraa se, että vaikka tuloverotuksen taso on 22%, niin verotulojen kasvu jää maltilliseksi. Kuluvan vuoden aikana kunnassa on tehty kiinteistöveroselvitystä, jonka uskotaan tuovan positiivista kehitystä kunnan kiinteistöverotuloihin tulevien vuosien aikana. Vielä vuonna 2018 sen vaikutus jäi vähäiseksi.

1.6.3 Työllisyys

Työllisyysasteella on verotulojen kertymään merkittävä vaikutus. Pohjois-Savossa oli joulukuun lopussa 12 138 työtöntä työnhakijaa, mikä on1 251 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Edellisen kerran joulukuun työttömien määrä on ollut näin alhainen yli 10 vuotta sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta PohjoisSavossa oli 10,8 %, mikä on 1,1 % yksikköä pienempi kuin vuosi sitten. Koko maan työttömien työnhakijoiden osuustyövoimasta oli 9,8 %. Pitkäaikaistyöttömyys laskee edelleen. Rautalammilla työllisyyden hoidossa saatiin aikaan erinomaisia tuloksia ammattitaitoisen työsuunnittelijan, toimialojen ja TE-keskuksen hyvällä yhteistyöllä.

1.6.4 Väestönkehitys

Suomen ikärakenne muuttuu ja eläkeikäisten osuus tulee nousemaan jatkuvasti 2030-luvun puoliväliin saakka. Jos syntyvyys säilyy jatkossakin matalana, niin talouskasvun ja eläkejärjestelmän kannalta on tärkeää, että työllisyysaste nousee edelleen nykyiseltä noin 72 prosentin tasolta. Myös maahanmuutto ja maahanmuuttajien työllistyminen on tärkeää. Vanhenevan ikärakenteen lisäksi pitkän ajan näkymiä heikentää heikko syntyvyys. Tällä hetkellä Suomessa syntyy vähemmän kuin täällä kuolee, joka on hyvin poikkeuksellista. Pohjois-Savossa väestönkehitys noudattelee samaa linjaa. Rautalammilla ikääntyneiden osuus on merkittävä. Uusia kuntalaisia puolestaan syntyy toivottua vähemmän.

1.7 Sisäinen valvonta

1.7.1 Sisäisen valvonnan periaatteet

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset toimielimet, viranhaltijat ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Valtuuston hyväksymien tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hyvän hallintotavan toteutumiseksi riskien tunnistamisen, hallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintatavat tulee sisällyttää mm.

- johtamis- ja päätöksentekoprosesseihin
- toiminnan ja talouden sekä investointien riski- ja lisäarvoperustaiseen suunnitteluun

Omistajaohjauksen näkökulmasta konserniyhtiöiden laadukasta päätöksentekoa ja riskienhallintaa edistetään konserniohjeen määräyksillä, asiantuntevilla hallituksen jäsenillä, sekä velvollisuudella hankkia kunnan kanta konserniohjeessa määritellyissä merkittävissä asiakokonaisuuksissa ennen päätöksentekoa. toiminnan (ml.tietojärjestelmät), omaisuuden hallinnan, hallinnon ja taloudenhoidon menettelytapoihin

Konsernivalvonnan merkitys kasvaa sitä mukaa, kun konsernissa olevan omaisuuden, erityisesti kiinteistöomaisuuden ja vastuiden määrä konserniyhtiössä kasvaa. Valvottavia asioita ovat mm. yhtiöiden velkaantuminen, sekä kiinteistöomaisuuden kunto sekä sen tarkoituksenmukainen arviointi. Rautalammin kunnassa on hyväksytty sisäisen valvonnan ohjeistus vuonna 2017.

1.7.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lakien ja muiden säädösten sekä päätösten noudattaminen ja sen valvonta on keskeinen julkisen organisaation hyvän toiminnan tunnusmerkki ja tavoite. Tämä on erityisen tärkeää lakisääteisissä tehtävissä. Tällaisia tehtäviä on erityisesti sosiaalitoimessa, rakennustarkastuksessa ja koulutoimessa. Hallintosäännön

ja määräysten noudattamista valvotaan osana esimiestyötä. Uusi hallintosääntö hyväksyttiin vuoden 2018 aikana.

Sopimusten valvonnan merkitys on kasvanut erilaisten palvelujen oston sekä ulkoistusten kasvun myötä. Vastuu sopimusten valvonnasta on lähtökohtaisesti niiden hyväksyjällä. Sopimuksien määrä on kasvanut erityisesti hallintokunnissa ja siksi niiden ylläpito ja muu valvonta on ensisijaisesti ko. hallintokunnan tehtävänä. Koska sopimuksilla useimmiten toteutetaan hallintokunnan tehtävää tai sen osaa myös sen valvonta on lähtökohtaisesti osa kunnan sisäistä valvontaa. Sopimuksiin liittyy usein myös kohtalaisia taloudellisia vaikutuksia ja ne ovat myös mahdollisia riskikohteita. Vuoden 2018 kuluessa hyväksyttiin kunnalle uusi hallintosääntö ja konserniohje.

1.8 Riskienhallinta

Johdon vastuulla oleva riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kunnan strategisten, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla ennaltaehkäistään toiminnan jatkuvuutta ja häiriöttömyyttä uhkaavia tapahtumia perustuen ydintoimintojen ja järjestelmien tunnistamiseen, hyväksyttävän riskitason määrittelyyn sekä riittävien riskien hallinnan menetelmien toimeenpanoon. Riskienhallintaprosessi kattaa

- toimintaympäristön analysoinnin
- uhkien ja mahdollisuuksien riittävän kokonaisvaltaisen tunnistamisen ja kuvaamisen
- uhkien ja mahdollisuuksien toteutumisen todennäköisyyden ja seurauksen analysoinnin
- riskien hallinnan menettelyiden ja mahdollisuuksien hyödyntämisen määrittelyn sekä
- toimeenpanon valvonnan ja tuloksellisuuden raportoinnin sekä arvioinnin.

Huomioitavaa on, että talouden tasapainotuksen ongelmat ja julkisen talouden yleiset ongelmiin liittyvät kunnan keskeisimmät riskit tällä hetkellä.

1.8.1 Henkilöriskit

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Rautalammin kunnassa on pyritty siihen, että jokaiselle keskeisessä tehtävässä olevalle on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävien tilanteiden varalta.
Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja ns. hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön
perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota.

1.8.2 Tietojärjestelmäriskit

Tietoturvariskillä tarkoitetaan negatiivisia seurauksia tapahtumista, joiden seurauksena tieto ei ole turvassa ulkopuolisilta, tieto ei ole käytettävissä oikeaan aikaan oikeilla henkilöillä tai tietojen virheettömyyttä ei voida taata.
Rautalammin kunnassa palvelimet sijaitsevat. kunnanvirastolla ja ovat kunnan omia. Tietojärjestelmiin kohdistuvat suurimmat riskit ovat pääsääntöisesti tunnistettu ja niihin on varauduttu sekä teknisin että hallinnollisin keinoin. Tietoturva- ja tietosuojan päivitys on käynnistetty 2018 ja työ valmistuu vuoden 2019 alkupuolella.

1.8.3 Rahoitusriskit

Kunnalla ei ole valuuttariskejä. Lainat ovat Kuntarahoitus Oyj:n ja rahoituslaitosten luottoja. Korkoriskiä on suojattu johdannaisilla ja sitomalla osa lainoista kiinteisiin korkoihin.

1.8.4 Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten lisäksi kunta on vakuuttanut rakennukset irtaimistoineen sekä ajoneuvot ja talousmetsät. Lisäksi kunnalla on julkisyhteisön vastuuvakuutus ja kuntien ryhmätapaturmavakuutus (vakuutettuina kunnan kaikki asukkaat kunnanjärjestämissä tilaisuuksissa).

1.9 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta perustuu mm. sisäisen valvonnan ohjeeseen ja hallintosääntöön. Toimielimet nimeävät vuosittain vastuualueellaan henkilöt, jotka ovat oikeutettuja hyväksymään laskuja sekä päättävät hankintavaltuuksien euromääräiset rajat viranhaltijoittain. Valtionosuutta saavissa hankkeissa noudatetaan avustuspäätöksissä määrättyjä ehtoja.

Sopimusriskejä pyritään arvioimaan mahdollisimman kattavasti sopimusta valmisteltaessa. Erillistä sopimuksen hallintajärjestelmää kunnassa ei ollut vielä käytössä, mutta asianhallintaohjelma otettiin käyttöön vuoden 2019 alkupuolella. Tilivelvollisilla viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus seurata sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja. Sopimuksissa tulee varmistaa se, että niihin liittyvät tietosuojaan ja kunnan valmiussuunnitelman toteuttamiseen liittyvät seikat on sopimuksissa huomioitu. Tätä varmistustyötä tehdään osana tietosuojaprojektia kevään 2019 aikana.

1.10 Yleinen taloudellinen tilanne v 2018

Suomen talouden tuotanto lisääntyi v. 2018 laaja-alaisesti, vaikkakin edellisvuotta hitaammin. Maailmankauppa hidastui kaupan esteiden lisääntyessä, mikä hidasti viennin kasvua ja näkyi myös investointien odotuksissa. Investointien kasvun ennustetaan hidastuvan selvästi v. 2019, mikä johtuu erityisesti rakennusinvestointien kääntymisestä laskuun. Keskipitkällä aikavälillä kasvu jää alle 1 prosenttiin. Tilastokeskuksen mukaan vahva talouskasvu ja voimistunut työvoiman kysyntä nostivat v. 2018 työllisten määrän 2,7 % edellisvuotta korkeammaksi työllisyysasteen noustessa 71,7 prosenttiin. Työttömyysaste laski v. 2018 yli prosenttiyksikön 7,4 prosenttiin. Vaikka talouskasvu hidastuu vuosina 2019–2020, työllisyyden paraneminen jatkuu. Työttömien ja piilo-työttömien melko suuresta määrästä sekä työvoiman tarjontaa lisäävistä toimenpiteistä johtuen työvoiman tarjonta ei koko talouden tasolla vielä merkittävästi rajoita työllisyyden ja talouden kasvua. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan 72,4 prosenttiin v. 2019 ja edelleen 73 prosenttiin v. 2020.

Palkkataso nousi noin 1,8 % v. 2018 ansiotasoindeksillä mitattuna. Saman suuntainen kehityksen odotetaan nousevan 2,7 prosenttiin v. 2019 ja 3,0 prosentin v. 2020, jolloin lähestytään 2000-luvun keskimääräistä ansioiden kasvuvauhtia

Vuonna 2018 inflaatio nopeutui 1,1 prosenttiin, erityisesti energian hintojen nousun vuoksi. Vuosina 2019 ja 2020 kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitatun inflaation odotetaan kiihtyvän 1,4 ja 1,6 prosenttiin. Palveluiden hintojen nousun uskotaan nopeutuvan ansiotason noustessa. Hinnat nousevat tulevina vuosina laajasti eri hyödykeryhmissä.
Palkansaajien yhteenlasketun ostovoiman kehitys määräytyy ansiotason, työllisyyden, inflaation, verotuksen ja tulonsiirtojen perusteella. Palkansaajien ostovoiman kasvu nousi 2,8 prosenttiin vuonna 2018
Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkisen talouden tasapainon tuntumaan. Myös julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen laskee lähivuosina. Julkinen talous alkaa vähitellen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun talouskasvu hidastuu ja sopeutustoimet päättyvät. Julkista

taloutta heikentää ikääntyminen, joka kasvattaa eläke-, terveys- ja hoivamenoja. Vuoden 2018 yhteiskunnallista keskustelua ja toimintaa hallitsivat Suomessa maakunta- ja soteuudistuksen valmistelut.

1.11 Rautalammin kunnan taloudellinen tilanne

Rautalammin kunnassa tehtiin vuoden 2017 lopulla laaja-alainen selvitys talouden tilasta. Selvityksen teki Perlacon Oy ja siinä otettiin kantaa kunnan taloustilanteeseen mahdollisen Sote-uudistuksen jälkeen ja ennen. Vuoden 2018 syksyllä raportti päivitettiin ajantasaiseksi. Rautalammin kunnan selkeänä haasteena on väestön ikärakenne: eläkeläisten suuri määrä ja toisaalta alhainen syntyvyys. Työikäisten tulotaso on myös verrokkikuntiin verrattuna selvästi alhaisempi. Kuntakonserni on lisäksi velkaantunut viime vuosina. Kunnan palvelurakenne on useilta osin hyvä ja toimintakate maltillinen, joskin vuosien 2020 -2021 jälkeen yli 75-vuotiaiden iso osuus alkaa vaikuttaa merkittävästi. Usean ylijäämäisen vuoden jälkeen vuosi 2018 jäi 213 445 euroa alijäämäiseksi. Odotettua huonompaa tulosta selittää valtionosuuksien merkittävä lasku samalla kun myös verotulot jäivät selkeästi aikaisemmasta ja odotetusta tasosta.

Rautalammin kunnalla on taseessa kertyneitä ylijäämiä reilu 5 miljoonaa aikaisemmilta vuosilta. Vuoden 2018 alijäämä on kuitenkin selkeä osoitus siitä, että kunnan tulee välittömästi reagoida toteutuneeseen alijäämään.

Talousarvion toimintakulujen arvioitiin olevan 25. 942.418 euroa. Lopullinen toteuma oli 25.339.082 euroa eli kuluja saatiin pienemään arvioidusta noin 600 000 EUR. Toimintatuottojen osalta talousarviossa arvioitiin tuottoja 3.160.236 eur ja toteuma 3.336.496 euroa eli tuottojakin saatiin 176. 260 euroa arvioitua enemmin.

Kunnan verotuloja oli talousarviossa arvioitu olevan 10.421.000 euroa ja toteuma 10.336.000 euroa, mikä on 84. 583 euroa odotettua heikompi. Verotulojen jakauma oli seuraava:

- kunnallisvero: 8.488.338
- kiinteistövero: 1.121.535
- yhteisövero: 726.543

Verotulojen odotettua matalampi taso yhdessä valtionosuuksien samanaikaisen vähenemisen kanssa oli kunnan talouden kannalta erittäin negatiivinen asia. Vaikka toimintakuluja saatiin kokonaisuutena laskemaan arvioidusta, kokonaisuus jäi negatiiviseksi. Valtionosuudet laskivat arvioidusta tuntuvasti. Talousarvion mukainen odotus oli 12.345.342 euroa ja lopullinen vuoden 2018 toteuma oli 12.131.623 euroa eli 213 719 euroa odotettua vähemmän. Vielä edellisenä vuonna 2017 valtionosuuksien toteuma oli 113.147 euroa talousarviossa arvioitua enemmin.

Lopullinen vuosikate oli 676.535 eur. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteen olisi riitettävä kattamaan poistot, jolloin tulorahoituksen katsottaisiin olevan riittävä. Talousarviossa poistot oli arvioitu 772.538 euroa ja toteuma 984.980 euroa.

Tilikauden tulos oli -213.445 euroa. Odotettua alijäämää saatiin vuoden aikana kurottua kiinni lähinnä tiukalla menojen seurannalla. Odotettua suuremmat valtionosuuksien vähennykset yhdistettynä odotettua pienempään verokertymään kuitenkin jättivät hyvästä menokurista huolimatta tuloksen alijäämäiseksi.

Menot ja tulot rakenneosittain (brutto)

Tulot	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
1 000 €							
Käyttötalous	5308	5416	5081	4587	4394	4220	4070
Tuloslaskelmaosa	22811	23668	23659	24044	23234	22076	21294
Investointiosa	136	234	3	199	683	55	2
Rahoitusosa	2200	3000	350	1300	3502	4709	4286
Yhteensä	30455	32318	29093	30130	31813	31060	29652

Menot	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
1 000 €							
Käyttötalous	27311	27069	26223	25566	25560	25635	25049
Tuloslaskelmaosa	132	193	252	247	204	170	120
Investointiosa	2496	2515	1045	2136	3337	3090	1045
Rahoitusosa	624	1754	1703	2031	2594	1694	2321
Yhteensä	30563	31531	29223	29980	31695	30589	28535

Verot ja valtionosuudet

	Verot	Valt. Os.	Myynti ja maksutuotot
2008	8463	9789	1322
2009	8402	10485	11252
2010	8684	11089	1573
2011	8695	11135	1794
2012	8930	12090	1548
2013	9379	12354	1598
2014	10313	12599	1747
2015	10847	12913	1762
2016	10526	12980	1938
2017	10683	12663	2318
2018	10336	12132	2040

Kunnan tulojen jakauma

(ulkoinen)				
1 000 €	2018	%	2017	%
Toimintatuotot	3 336	11,3	3 514	12,1
Verotulot	10 336	35,1	10 683	35,1
Valtionosuudet	12 132	41,2	12 663	41,6
Rahoitustulot	438	1,5	322	1,1
Investointien rahoitusos.	136	0,5	107	0,4
Käyttöom. myynti		0,0	128	0,4
Tilap. lainojen lisäys	880	3,0	0	0,0
Ta-lainojen nosto	2 200	7,5	3 000	9,9
Yhteensä	29 458	100,0	30 417	100,5

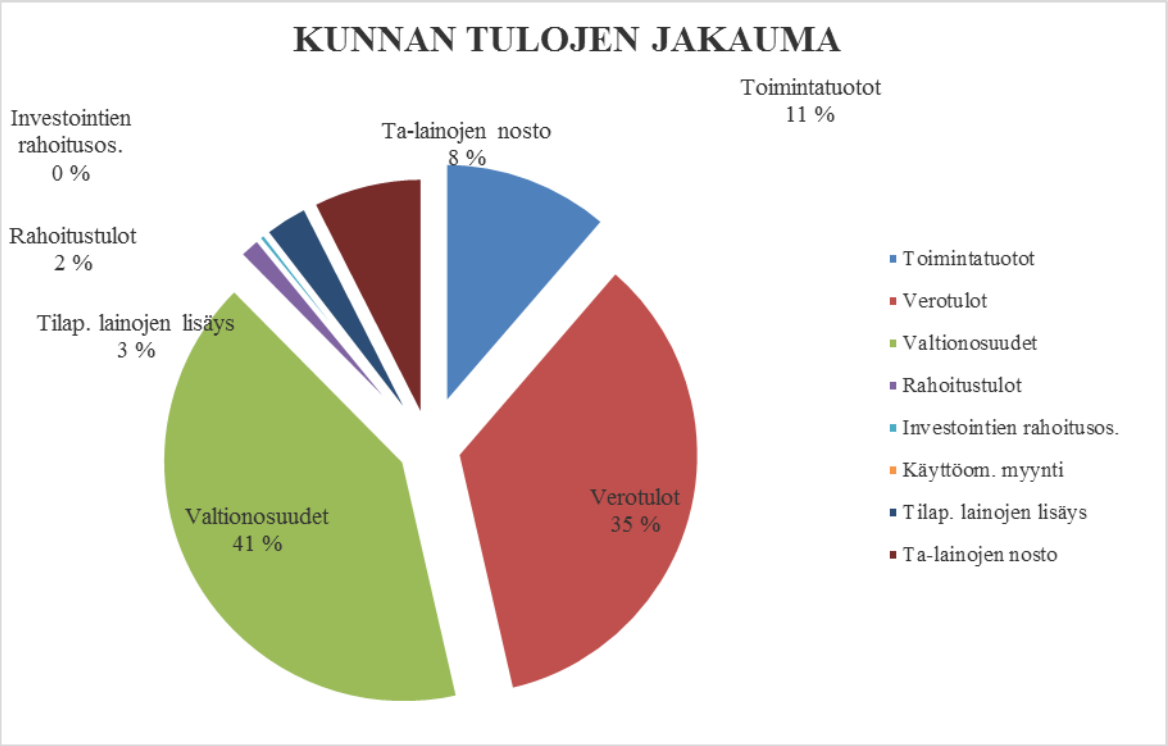

Lainatilanne

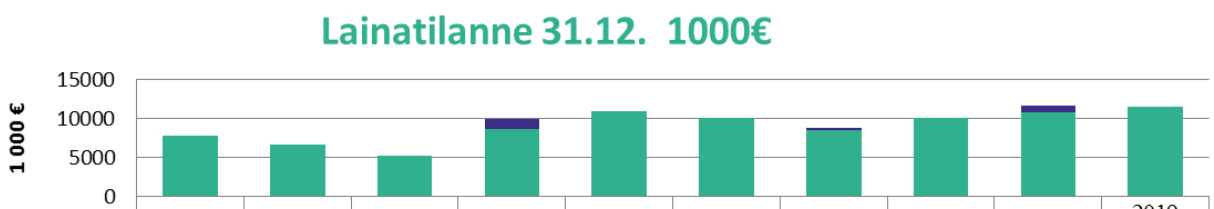

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 arvio
Lyhyt.aik.	0	0	0	1300	0	0	350	0	880	0
Pitkä.aik	7864	6611	5257	8708	11000	10183	8530	10126	10822	11502

Bruttomenot toiminnoittain (ilman lainanlyhennyksiä)

(ilman lainan lyhennyksiä)			
(ulkoiset ja sisäiset)			
Pääryhmät	2018	2017	2016
1 000 €			
Luott.henk.hall. *)	829	1085	865
Hallinto ja talous	1254	1258	1 178
Elinkeinotoimi	470	595	466
Maaseututoimi	54	61	59
Sosiaalitoimi	7 898	7 936	7 620
Terveydenhuolto	8 238	8 169	8 101
Koulutus	5 450	5 112	5 046
Kulttuuri ja vap.aika	650	606	677
Tekn. + ympäristö	2 468	2 247	2 211
Rahoitus	132	193	252
Investoinnit	2 497	2 515	1 045
Yhteensä	29 940	29 777	27 520
*) sis. tark.ltk:n ja vaalit			

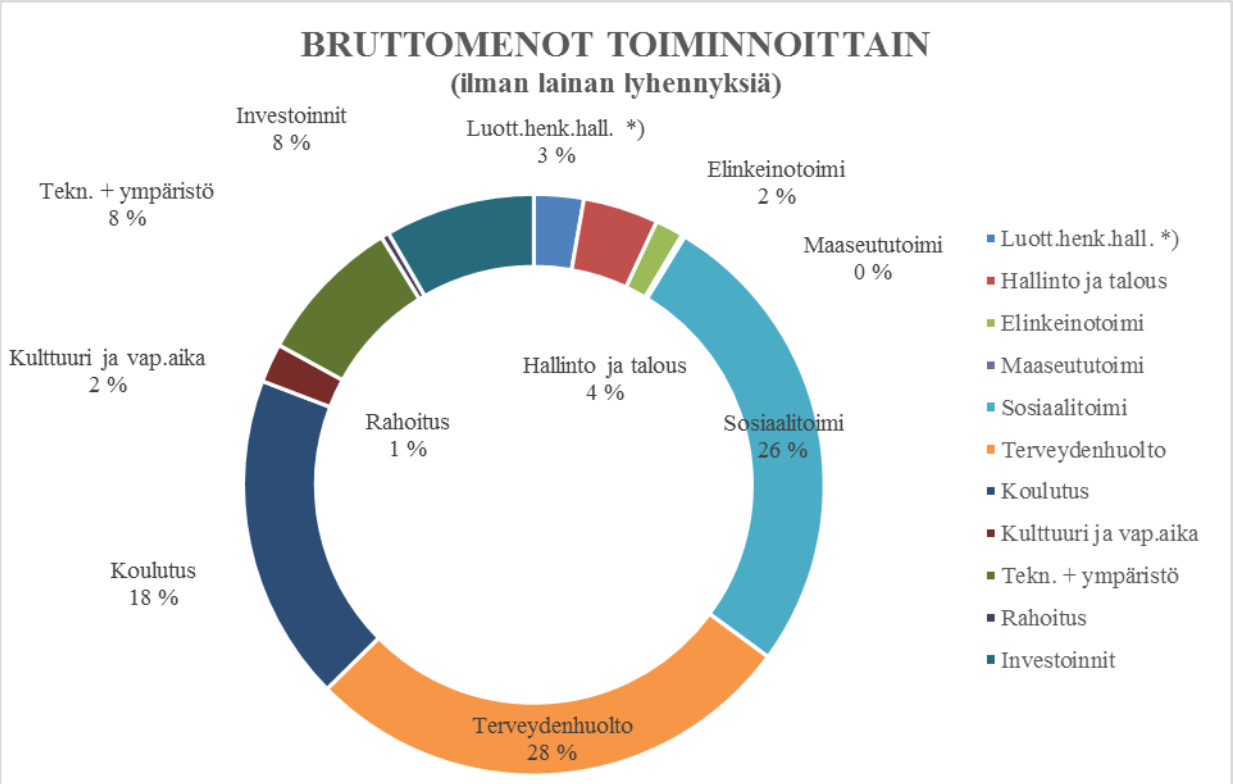

Käyttötalouden menot menolajeittain (ulkoiset)

Menolajit 1 000 €	2018	2017	2016	2015
Henkilöstökulut	8 221	8 037	8 044	7 983
Palvelujen osto	14 470	14 147	13 214	12 763
Tarvikkeet	1 392	1 354	1 361	1 327
Avustukset	921	1 310	1 555	1 476
Muut menot	335	318	287	297
Yhteensä	25 339	25 166	24 461	23 846

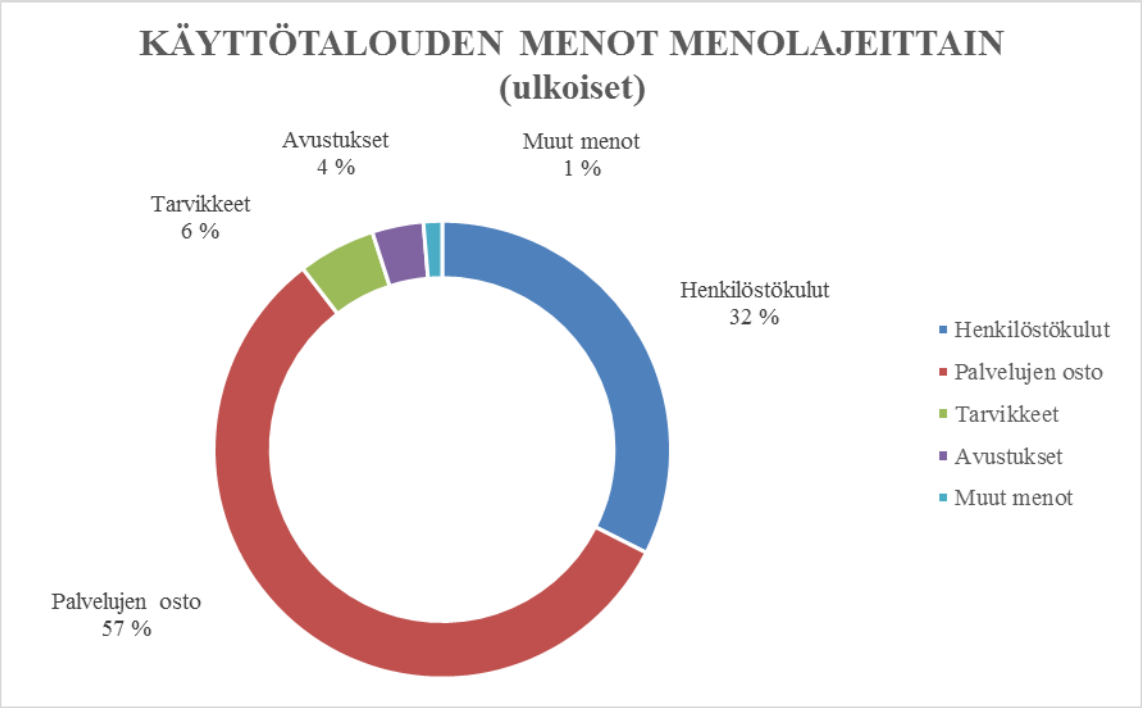

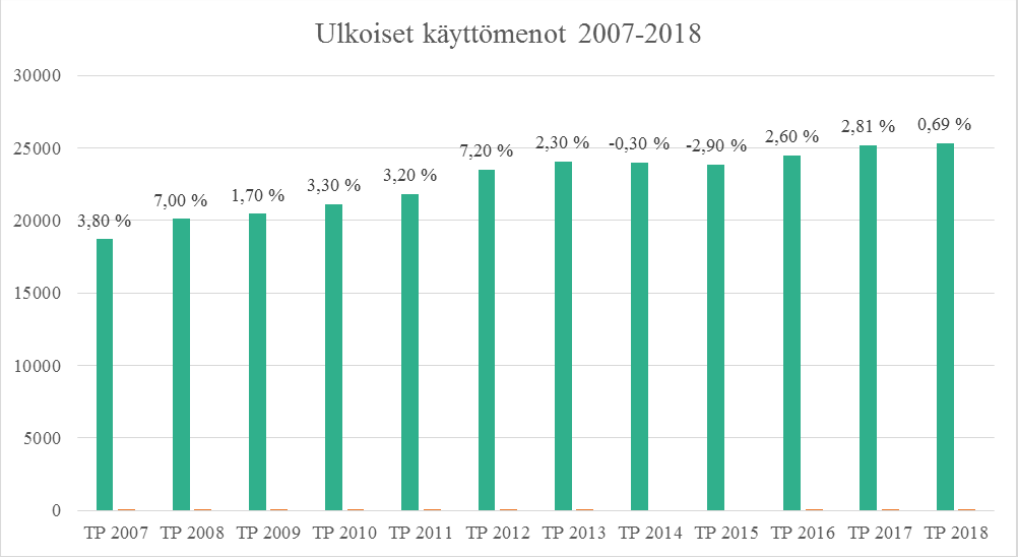

Palvelujenosto toiminnoittain (ulkoiset)

Käyttötalous 1 000 €	2018	%	2017	%
Luott.henk.hallinto *)	261	1,8	365	2,6
Hallinto ja talous	471	3,3	453	3,2
Elinkeinotoimi	271	1,9	329	2,3
Maaseututoimi	45	0,3	51	0,4
Sosiaalitoimi	3 597	24,9	3 389	24,0
Terv.huolto	8 033	55,5	7 994	56,5
Koulutus	789	5,5	649	4,6
Kultt. ja vap.aika	130	0,9	126	0,9
Tekn. + ympäristö	872	6,0	791	5,6
	14 469	100,0	14 147	100,0
*) sis. vaalit + tilintark.				

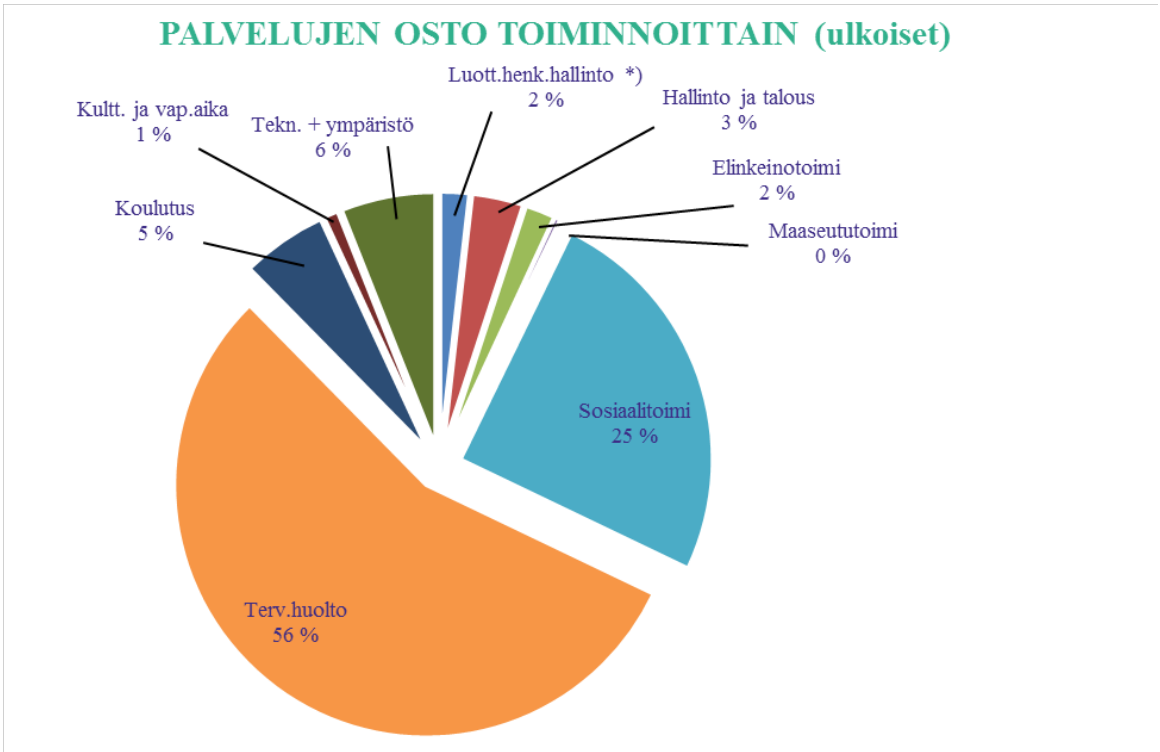

1.12 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Rautalammilla kuten useilla muillakin Suomen kunnilla on haasteena tällä hetkellä arvioida tulevaa kehitystä, jota pitäisi erityisesti tilinpäätöksessä arvioida talouden näkökulmasta. Valmisteilla ollut maakunta – ja soteuudistuksen toteutumisen epävarmuus teki haasteelliseksi kunnan varautumisen tulevaan. Uuden maakuntamallin toteutuminen olisi siirtänyt sosiaali- ja terveyspalvelut kunnilta maakunnan vastuulle. Tällä olisi luonnollisesti merkittävä vaikutus kunnan käyttötalouskuluihin ja rahoitukseen. Valtionosuudet ja verotus ovat myös muutoksen myötä entistä vaikeammin arvioitavissa.

Rautalammin kunnan verotuloja arvioitaessa suunta on edelleen laskeva, jollei kuntaan muuttavien määrää pystytä merkittävästi kasvattamaan. Lisäksi kunnan ikärakenne osaltaan painottuu yli 75-vuotiaiden suureen määrään tulevien vuosien aikana. Valtionosuuksiin ei ole tulossa isoja muutoksia. Mahdollinen Sote- ja maakuntauudistus toteutuessaan aiheuttaa kuntakentälle kevennystä kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyisivät pois kuntien vastuulta.

1.13 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on KuntaL 115 § mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.- 31.12.2018 tuloksen käsittelystä seuraavaa:
Alijäämä siirretään tilikauden alijäämätilille ja katetaan taseeseen edellisiltä tilikausilta kertyneestä ylijäämästä.

1.14 Tuloslaskelma ja tunnusluvut

TULOSLASKELMA		
ulkoinen		
	2018	**2017**
	1 000 €	**1 000 €**
Toimintatuotot	3 336	3 514
Toimintakulut	-25 339	-25 166
Toimintakate	-22 003	-21 652
Verotulot	10 336	10 683
Valtionosuudet	12 132	12 663
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot	343	322
Korkokulut	-131	-173
Muut rahoituskulut	-1	-20
Vuosikate	676	1 823
Poistot	-985	-832
Satunnaiset tuotot ja kulut	95	
Tilikauden tulos	**-214**	**991**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-214**	**991**
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**13,2**	**14,0**
100*Toimintatuotot / (Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**68,7**	**219,2**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**211,8**	**560,0**
Asukasmäärä	**3195**	**3 255**

1.15 Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2018	**2017**
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	677	1 823
Satunnaiset erät	95	
Tulorahoituksen korjauserät		2
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 497	-2 515
Rahoitusosuudet investointimenoihin	136	107
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot		125
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 589	-458
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12	-24
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200	3 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 505	-1 404
Lyhytaikaisten lainojen muutos	880	-350
Muut maksuvalmiuden muutokset	616	-335
Rahoituksen rahavirta	2 179	887
Rahavarojen muutos	590	429
Rahavarat 31.12.	1 373	783
Rahavarat 1.1.	783	354
	590	429
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	**-599**	**-1531**
5 vuodelta, 1 000 €		
Investointien tulorahoitus %	**28,66**	**75,70**
100* Vuosikate / Investointien omahankitameno		
Lainanhoitokate	**0,49**	**1,27**
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	**17**	**10**
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	**3195**	**3255**

1.16 Tase ja tunnusluvut

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT						
	2018	2017			2018	2017
	1 000 €	1 000 €			1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			**VASTATTAVAA**			
PYSYVÄT VASTAAVAT	**24 633**	**23 246**	OMA PÄÄOMA		**13 345**	**13 558**
Aineettomat hyödykkeet	27	16	Peruspääoma		8 076	8 076
Aineettomat oikeudet	7	14	Edell.tilikausien yli-/alijäämä		5 482	4 491
Muut pitkävaik.menot	20	2	Tilikauden yli-/alijäämä		-213	991
Aineelliset hyödykkeet	18 919	17 606	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		**88**	**93**
Maa- ja vesialueet	2 277	2 180	Valtion toimeksiannot		5	5
Rakennukset	12 753	10 698	Lahjoitusrahastojen pääomat		34	34
Kiinteät rakenteet ja laitt.	2 262	2 318	Muut toimeksiantojen pääomat		49	54
Koneet ja kalusto	169	161	VIERAS PÄÄOMA		**14 395**	**12 664**
Enn.maksut ja keskener.	1 458	2 249	Pitkäaikainen		9 736	8 903
Sijoitukset	5 687	5 624	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta		9 261	8 427
Osakkeet ja osuudet	5 175	5 124	Lainat julkisyhteisöiltä		181	194
Muut lainasaamiset	279	279	Ostovelat			
Muut saamiset	233	221	Liittymismaksut ja muut velat		294	282
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1**	**1**	Lyhytaikainen		4 659	3 761
Valtion toimeksiannot			Lainat rah.- ja vak.laitoksilta		2 246	1 491
Lahjoitusrahstojen erityiskatt.	1	1	Lainat julkisyhteisöiltä		13	14
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**3 194**	**3 068**	Ostovelat		1 081	1 193
Saamiset	1 821	2 285	Muut velat		130	175
Lyhytaikaiset saamiset	1 821	2 285	Siirtovelat		1 189	888
Myyntisaamiset	453	532				
Muut saamiset	521	834	**VASTATTAVAA YHTEENSÄ**		**27 828**	**26 315**
Siirtosaamiset	847	919				
Rahoitusarvopaperit	22	22				
Muut osakkeet ja osuudet	22	22				
Rahat ja pankkisaamiset	1 351	761				
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**27 828**	**26 315**				

	2018	2017
Taseen tunnusluvut:		
Omavaraisuusaste, %	**48,0**	**51,5**
100* (Oma p-oma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko p-oma-Saadut ennakot)		
Suhteellinen velkaantuneisuus %	**55,8**	**47,2**
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot) / Käyttötulot		
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	**56,1**	**47,4**
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	**5268**	**5482**
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	**1648,9**	**1684,1**
Lainakanta 31.12., 1000 €	**11702**	**10 126**
Vieras pääoma - (Saadut ennnakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Lainat, €/as.	**3663**	**3 111**
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	**279**	**279**
Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset		

1.17 Kunnan kokonaistulot ja –menot

	2018		2017	
TULOT	**1 000 €**	**%**	**1 000 €**	**%**
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	3 336	11,3	3 514	11,6
Verotulot	10 336	35,1	10 683	35,1
Valtionosuudet	12 132	41,2	12 663	41,6
Korkotuotot			0	
Muut rahoitustuotot	343	1,2	322	1,1
Satunnaiset tuotot	95			
Tulorahoituksen korjauserät				
- Käyttöom. myyntivoitot				
Investoinnit				
Rahoitusosuudet invest.	136	0,5	107	0,3
Käyttöom.myyntitulot		0,0	125	0,4
Rahoitustoiminta				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200	7,5	3 000	9,9
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	880		0	
Oman pääoman lisäykset				
Kokonaistulot yhteensä	29 458	96,7	30 414	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	25 339	85,9	25 166	84,9
- Valmistus omaan käyttöön				
Korkokulut	131	0,3	173	0,5
Muut rahoituskulut	1	0,0	20	0,1
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakoll. varausten muutos				
- Käyttöom.myyntitappiot		0,0	-2	0,0
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	2 497	8,5	2 515	8,5
Rahoitustoiminta				
Antolainasaam.lisäykset	12	0,0	24	0,1
Pitkäaik. lainojen vähenn.	1 504	5,1	1 404	4,7
Lyhytaik. lainojen vähenn.		0,0	350	1,2
Kokonaismenot yhteensä	29 484	99,9	29 650	99,9

1.18 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	*Ei yhdistelty (kpl)*
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	3	
Muut yhtiöt	2	1
Kuntayhtymät	6	
Osakkuusyhteisöt	4	
Yhteensä	15	1

1.19 Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut

	2018	**2017**
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	20 458	19 711
Toimintakulut	-42 682	-40 914
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-95	34
Toimintakate	**-22 319**	**-21 169**
Verotulot	10 310	10 657
Valtionosuudet	12 823	13 352
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	9	8
Muut rahoitustuotot	345	326
Korkokulut	-220	-280
Muut rahoituskulut	7	-42
Vuosikate	**955**	**2 852**
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-2 294	-1 599
Omistuksen eliminointierot	-33	0
Satunnaiset tuotot ja kulut	50	0
Tilikauden tulos	**-1 322**	**1 253**
Tilinpäätössiirrot	-3	-3
Tilikauden verot	-1	-5
Laskennalliset verot	13	-18
Vähemmistöosuudet	5	-4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-1 308**	**1 223**

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	**47,9**	**48,2**
100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valm.omaan käyttöön)		
Vuosikate-% poistoista	**41,0**	**178,3**
100*Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate, €/asukas	**298,95**	**876,14**
Asukasmäärä	**3195**	**3255**

1.20 Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	955	2 852
Satunnaiset erät	50	
Tilikauden verot	-1	-5
Tulorahoituksen korjauserät	152	-32
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 853	-3 461
Rahoitusosuudet investointeihin	178	156
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	280	158
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 239	-332
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-27	-25
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 284	3 282
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 046	-1 866
Lyhytaikaisten lainojen muutos	924	-402
Oman pääoman muutokset	19	48
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4	11
Vaihto-omaisuuden muutos	17	-1
Saamisten muutos	427	-534
Korottomien velkojen muutos	530	59
Rahoituksen rahavirta	3 124	572
Rahavarojen muutos	885	240
Rahavarat 31.12.	3 915	3 030
Rahavarat 1.1.	3 030	2 790
	885	240

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2018**	**2017**
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	**-2230**	**-3410**
5 vuodelta, €		
Investointien tulorahoitus	**25,99**	**86,3**
100* Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Lainanhoitokate	**0,52**	**1,5**
(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut+Lainanlyhennykset)		
Kassanriittävyys, pv	**29,26**	**23,7**
365 x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	**3195**	**3255**

1.21 Konsernitase ja tunnusluvut

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	185	173
Muut pitkävaikutteiset menot	39	75
Ennakkomaksut	7	9
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	231	257
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 692	2 522
Rakennukset	21 270	20 023
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 514	2 599
Koneet ja kalusto	911	972
Muut aineelliset hyödykkeet	50	47
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 808	2 569
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	29 245	28 732
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	843	905
Muut osakkeet ja osuudet	556	534
Joukovelkakirjalainasaamiset	6	
Muut lainasaamiset	80	80
Muut saamiset	259	238
Sijoitukset yhteensä	1 744	1 757
Pysyvät vastaavat yhteensä	31 220	30 746
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	76	72
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	41	37
Muut toimeksiantojen varat	17	20
Toimeksiantojen varat yhteensä	134	129

VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	69		85
Keskeneräiset tuotteet	5		6
Vaihto-omaisuus yhteensä	74		91
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset			
Lainasaamiset	81		81
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	81		81
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	887		1 020
Muut saamiset	674		1 047
Siirtosaamiset	888		834
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	2 449		2 901
Rahoitusomaisuusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet	22		22
Muut arvopaperit	512		555
Arvopaperit yhteensä	534		577
Rahat ja pankkisaamiset	3 380		2 453
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	6 518		6 103
V A S T A A V A A	**37 872**		**36 978**

V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 076	8 076
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	1	
Muut omat rahastot	246	241
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	4 866	3 645
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 308	1 223
Oma pääoma yhteensä	11 881	13 185
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
Vähemmistöosuudet yhteensä	188	222
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	399	342
Pakolliset varaukset yhteensä	399	342
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	90	85
Lahjoitusrahastojen pääomat	74	71
Muut toimeksiantojen pääomat	66	74
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	230	230
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	15 374	14 551
Lainat julkisyhteisöiltä	1 188	1 203
Muut velat	294	281
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	16 856	16 035
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 914	1 953
Lainat julkisyhteisöiltä	153	151
Saadut ennakot	145	95
Ostovelat	1 644	1 748
Muut velat	227	357
Siirtovelat	3 118	2 523
Laskennalliset verovelat	117	137
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	8 318	6 964
Vieras pääoma yhteensä	25 174	22 999
V A S T A T T A V A A	**37 872**	**36 978**

Konsernitaseen tunnusluvut		2018		2017
Omavaraisuusaste %		31,99		36,40
100*(Oma p-oma+Vähemm.osuus+Kons.reservi+Poistoero ja vap				
eht.varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)				
Suhteellinen velkaantuneisuus %		57,4		52,4
100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot				
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista		58,33		53,14
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €		3558		4868
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas		1 114		1 495
Konsernin lainakanta 1000 €		19628		17859
Vieras pääoma - (Saadut enn.+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)				
Konsernin lainat €/as.		6143		5487
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €		80		80
Sijoituksiin merkityt jvk.lainasaamiset ja muut lainasaamiset				
Kunnan asukasmäärä		3195		3255

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

130 Tilintarkastus
Toiminnan kuvaus Kuntalain mukaan valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten tarkastuslautakunnan. Hallintosäännön mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman JHTT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön. Kuluvan valtuustokauden 2017-2021 tilintarkastuspalveluista on tehty sopimus KPMG julkishallinnon palvelut Oy:n kanssa.
Vastuuhenkilö Hallintojohtaja
Sitovia tavoitteita 1. Konsernitavoitteiden toteutuminen (konserniohjaus, konserniohjeet) 2. Perusturva painopistealueena. 3. Tilinpäätös 2018, arviointikertomus **Toteutuma 1-12kk** 1. Tarkastuslautakunta on seurannut konsernitavoitteiden toteutumista. 2.Tarkastus suoritettu 3.Tarkastuslautakunta antaa arviointikertomuksen toukokuussa 2019.
Perusteluita
Tunnusluvut ja mittarit (Taulukot kuvamuodossa ja taulukon fontti Times new roman)

Määrärahataulukko sitovalla tasolla:

Toimiala	TP 2016	TP2017	TA 2018	TOT 1-12kk/2018
Toimintatuotot	0	0	0	
Toimintakulut	11 005	13 300	11 419	
Toimintakate/jäämä	11 005	13 300	11 419	
Poistot ja arvonalentumiset				
Tilikauden yli/alijäämä				

Tilintarkastus	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	16 473	10 000	19 086,14	9 086
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	16 473	10 000	19 086,14	9 086
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	1 730	1 419	1 575,82	157
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 730	1 419	1 575,82	157
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	18 204	11 419	20 661,96	9 243
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	5,59	3,47	6,47	

18 Kunnanvaltuusto ja-hallitus

Toiminnan kuvaus
Kunnanvaltuusto päättää kunnan strategisista linjauksista ja huolehtii kunnan talouden tasapainoista. Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuuston käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaos, kaavoitusjaos, elinvoimaltk, kotouttamisjaos sekä vapaa-ajan asukastoimikunta.
Kunnan johtamistoiminnan tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten , että kunnan visio, toiminta-ajatus ja päämäärät sekä asetetut tavoitteet toteutuvat.

Vastuuhenkilö
Kunnanjohtaja

Sitovia tavoitteita
1. Uuden kuntastrategian 2030 jalkauttaminen.
2. Tuloksekas edunvalvonta maku- ja sote-uudistuksessa. Tavoitteena on Rautalammin itsenäisyyden säilyttäminen.
3. Kunnan talouden tasapaino, palvelujen kustannustehokkuus.

Toteutuma 1-12 kk
1.Talousarvion laadintaohjeissa huomioitiin uusi kuntastrategia. Syksyn valtuustoseminaarissa työstettiin asiaan eteenpäin, strategian kärkjiksi valittiin: **kasvu ja elinkeinot, palvelut, viihtyisä ympäristö ja koulutus.**
2. Savogrow kunnat ovat tiivistäneet yhteistä edunvalvontaa maku- ja sotevalmistelussa.
3. Vireillä mm. talousyhtiöiden fuusio toteutui, lainojen järjestelyjä selvitetellään, taloyhtiöiden korjaustarveselvitykset tehty (täydennetään keväällä 2019), taloutta seurataan kuukausittain.

Perusteluita
Kunnanhallituksen määrärahoista varaudutaan edelleen tukemaan paikallisia yhteisöjä ja yhdistyksiä. Avustuksiin yhteisöille on varattu yhteensä 172.000 euroa, jossa on huomioitu mm. Peuran museosäätiö, Rautalammin Urheilijat, Sotainvalidit ja -veteraanit, Järvipelastajat.

Tunnusluvut ja mittarit
1. Sotepalveluiden laatu nykyisellä tasolla tai paranee. Toteutui 2018.
2. Vastaavien kuntien / naapurikuntien kustannukset as/€ . Perlaconin paineselvityksen mukaan, useimmat palvelut kilpailukykyisiä verrokkeiden nähden.

Luottamushenkilöhallinto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-328 394	-326 631	-291 350,98	35 280
M E N O T (ulkoiset)	975 917	741 302	727 791,62	-13 510
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	647 523	414 671	436 440,64	21 770
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	78 416	55 297	72 036,26	16 739
TOIMINTAKATE (sisäiset)	78 416	55 297	72 036,26	16 739
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	725 939	469 968	508 476,90	38 509
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	223,02	142,93	159,15	

170 Yleishallinto

Toiminnan kuvaus
Yleishallinnon palvelualue sisältää hallintopalvelut, yhteispalvelupisteen, henkilöstöhallinnon, kunnallisverotus (kunnan osuus verotuskustannuksista), tykytoiminnan, asuntoasiat, ay- ja työsuojelutoiminta ,työterveyshuolto , työllistämisasiat .
Hallintopalveluihin kuuluvat mm. keskusvaalilautakunnan, valtuuston, kunnanhallituksen ja henkilöstöjaoston esittelijä/sihteeripalvelut.

Vastuuhenkilö
Hallintojohtaja

Sitovia tavoitteita
1.Tasa-arvosuunnitelman päivitys.
2. Asianhallintaohjelman käyttöönotto, sähköinen arkistointi ja kokoushallinta.

Toteutuma 1-12kk
1.Tasa-arvosuunnitelman päivitys kesken, pohjatietoja kerätty. Asianhallintaprojekti vei arvioitua enemmän hallinto-osaston työpanosta.
2. Kunnanhallitus valitsi16.4 järjestelmän toimittajaksi Fujitsu/Cadsam. Samassa yhteydessä hyväksyttiin projektisuunnitelma. Projektin aloitustilaisuus oli 4.6.2018, tehtävät aikataulutettiin, haltuunotto vei n. 4kk. Ohjelmisto otetaan tuotantokäyttöön 1.1.2019.

Tunnusluvut ja mittarit
1. Päivitetty tasa-arvosuunnitelma.
2. Käytössä olevat asianhallintaohjelmiston moduulit: asianhallinta, kokoushallinta ja viranhaltijapäätökset. Optio sopimushallinnasta, käyttöönotto vuoden 2019 aikana.

Perusteluita
Tasa-arvosuunnitelma on lakisääteinen asiakirja, joka tulee säännöllisen väliajoin tarkistaa.
Istekin hallinnoima asianhallinta hanke käynnistyi 2017, ja loppuvuodesta 2017 täsmentyi ohjelmisto, joka otetaan käyttöön. TOS:n (tiedonohjaussuunnitelma) valmistelu eteni ja se valmistui alkuvuodesta 2018.
Luottamushenkilöille (kv) hankittiin Ipadit, jotka otettiin täysimääräisesti käyttöön vuoden 2018 aikana.

Yleishallinto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-107 973	-90 800	-138 807,83	-48 008
M E N O T (ulkoiset)	589 284	593 210	580 643,19	-12 567
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	481 311	502 410	441 835,36	-60 575
Suunnitelmapoistot	362	0	4 343,24	4 343
Tulot (sisäiset)	-93 468	-68 880	-66 343,59	2 536
Menot (sisäiset)	74 165	64 794	77 739,92	12 946
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-18 942	-4 086	15 739,57	19 826
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	462 369	498 324	457 574,93	-40 749
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	142,05	151,56	143,22	

180 Taloushallinto

Toiminnan kuvaus
Taloushallinto sisältää palkanlaskentapalvelut, kirjanpitopalvelut (ostopalvelu Kuntalaskenta Oy, myynti- ja ostoreskontra kunnan toimintana) , hankkeiden maksatukset, perintää osallistuminen ja ICT-palvelut kunnan toimintana.

Vastuuhenkilö
Hallintojohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Ajantasainen raportointi, sujuva yhteistyö Kuntalaskennan kanssa (raportointi, perintä), tulevaisuuden ennakointi, ratkaisuvaihtoehtoja etsintä maakuntauudistusta silmällä pitäen.
2. **365** käyttöönotto, ohjelmiston monipuolinen käyttö.

Toteutuma 1-12kk

1. Raportointi toimi, vaikka automaattisessa järjestelmässä oli koko syksyn mystisiä ongelmia. Kuntalaskennasta 49% myytiin yksityiselle, aiemmin hahmotellut yhteistyökuviot Pieksämäen ja muutaman muun kunnan kanssa raukesivat. Yhteistyösopimus Kuntalaskennan kanssa irtisanottiin (voimassa vielä 2019). Vaihtoehtoinen on uuden sopimuksen solminta, toiminnan kotiuttaminen tai joku muu vaihtoehto. Selvitystyö jatkuu vuonna 2019.
2. Ohjelmisto 365 otettiin käyttöön, henkilöstö koulutettiin järjestelmän käyttöön. Koulutusta jatketaan tarpeen mukaan.

Perusteluita
Työasemien ohjelmistoversioiden ajantasaistaminen, jaetut sähköiset kalenterit, sähköinen tilanvaraus, etäneuvotteluohjelmistojen käyttöönotto ja sähköpostiohjelmiston käytön sujuvuus.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Reklaamatioita 0. Mutta automaattisesti järjestelmän ongelmat olivat harmina.
2. Ohjelmisto on kaikilla työasemilla käytössä.

Taloushallinto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-53 826	-50 700	-38 026,32	12 674
M E N O T (ulkoiset)	571 485	577 574	572 181,23	-5 393
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	517 659	526 874	534 154,91	7 281
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-313 775	-310 757	-345 650,94	-34 894
Menot (sisäiset)	22 933	20 159	23 492,81	3 334
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-290 842	-290 598	-322 158,13	-31 560
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	226 817	236 276	211 996,78	-24 279
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	69,68	71,86	66,35	

Työllistymistä edistävät palvelut

Toiminnan kuvaus

Työllistymistä edistävien palvelujen tehtävänä on tukea ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymistä ja ehkäistä työttömyyden pitkittymistä, yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin toimijoiden sekä muiden viranomaisten ja kunnan eri toimialojen kanssa.

Perustoimintana on työnhakijoille suunnattu yksilöllinen tuki- ja ohjaus työn, työkokeilu- ja opiskelupaikan suunnitteluun, etsimiseen ja käynnistämiseen sekä tarvittaessa työkyky ja eläkeselvittelyt.

Yritykselle ja työnantajalle palvelu on tukea soveltuvan työntekijän löytämiseen, mahdollisten koulutusratkaisujen selvittämiseen, ohjausta uuden työntekijän vastaanottamiseen sekä yhteyshenkilönä toimimista työnantajien, TE-toimiston ja työeläkekuntoutuksen välillä.

Kunnan sisäisenä toimintana järjestetään palkkatukityöjaksoja ja työkokeilumahdollisuuksia.

Vastuuhenkilö

Hallintojohtaja (työsuunnittelija)

Sitovia tavoitteita

1. Estää työttömien työnhakijoiden määrän kasvua ja työttömyyden pitkittymistä
2. Edistää työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista paikallisen palveluohjauksen keinoin
3. Löytää yhteistyössä yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa piilotyöpaikkoja ja erilaisia työssä oppimisen mahdollisuuksia
4. Tukea nuoria, työnhakijoita ja alanvaihtajia ammatillisen sunnan selkeytymisessä, opiskelumahdollisuuksien kartoittamisessa ja opiskelupaikan järjestymisessä
5. Vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja työmarkkinatuen kuntaosuus-maksuja
6. Ohjata työnhakijoita, joiden työ- ja toimintakyky kuvautuu työelämään riittämättömänä, terveydenhuollon ja eläkeselvittelyjen piiriin

Perusteluita

Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut tasaisesti työllistymisen, opiskelujen aloittamisen ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen myötä. Yrityksistä, yhdistyksistä ja kunnasta on löytynyt hyvin piilo- ja palkkatukityöpaikkoja. Aktiivimallin mukainen aktiivisuusprosentti on Pohjois-Savon korkeimpia. Työnhakijoiden ammatillisen koulutuksen aloittaminen on ollut runsasta aloille, jotka työllistävät paikkakunnalla. Pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt tasaisesti, jonka myötä työmarkkinatuen kuntaosuuskustannukset ovat laskeneet huomattavasti työnhakijoiden ohjauduttua oikeiden palvelujen ja toimien piiriin. Nuoret (alle 29v) työnhakijat ovat työllistymistä edistävien palvelujen ja/tai etsivän nuorisotyön piirissä.

Tunnusluvut ja mittarit

	2016	2017	2018
Työllinen työvoima	1321	1276	1234
Työttömiä työnhakijoita (vuoden ka)	161	131	112
Työttömien osuus % työvoimasta(vuoden ka)	12,2	10,3	9,1
Työllistämistukimenot			
Työllistämistukitulot			
Työmarkkinatuen kuntaosuus Kelalle	182 473,22	122 487,60	90 792,92
Erittely: Kela kuntaosuus 300-999 pv. työttömyydestä (50%)		65 256,94	49 880,13
Kela kuntaosuus yli 1000 pv. työttömyydestä (70%)		54 039,54	40 912,76

26 Elinkeinotoimi

Toiminnan kuvaus

Toimialan tehtävänä on kuntakonsernin elinvoimaan, yritys- ja elinkeinoelämän kehittämiseen ja toimintaedellytysten luomiseen sekä työllisyyden edistämiseen liittyvät asiat.

Perustoimintaa on yritysneuvonta, joka sisältää aloittavien yritysten perustamisneuvonnan ja toimivien yritysten neuvonnan sisältäen omistajanvaihdosten edistämisen.

Vastuuhenkilö

Kunnanjohtaja (elinkeinoasiamies, Kehitysyhtiö SavoGrow Oy)

Sitovia tavoitteita

1. Uusia yrityksiä perustetaan vähintään 10 kappaletta vuodessa.
    - Toteuma: 13 perustettua yritystä
2. Yritysten kehittämishankkeita käynnistyy kunnan alueella 5 kappaletta.
    - Toteuma: Hankkeita kaikkiaan 7, julkinen rahoitus 239.533,20 €
3. Sukupolven- ja omistajanvaihdosten edistäminen.
    - Tiedossa olevat tapahtuneet omistajanvaihdokset 2 kappaletta.
4. Yritysten työvoimatarpeen täyttäminen.
5. Yritysten kehittämis- ja investointihankkeiden edistäminen.
    - Ks. kohta 2.
6. Elinvoimaohjelman toimeenpaneminen.
    - Elinvoimaohjelma on hyväksytty 30.10.2018 ja huomioitu talousarviossa 2019.
7. Yritysvaikutusten arvioinnin laajentaminen muihin toimielimiin.
    - Yhdistetty asianhallinnan käyttöönottoon, käytössä vuoden 2019 alusta alkaen.
8. Matkailutoimialan kokonaisvaltainen kehittäminen kansallispuiston statusta ja Enonniemen vuorimaisema-aluetta hyödyntäen sekä kehitystoiminnan jatkuvuuden turvaaminen nykyisten kehittämishankkeiden päättyessä.
    - Matkailun kehittämiseen kohdistuneen julkisen yritysrahoituksen osuus 35.683,20 euroa.

Perusteluita

Tunnusluvut ja mittarit

Elinkeinotoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-288 374	-207 909	-249 676,21	-41 767
M E N O T (ulkoiset)	585 956	590 262	463 706,42	-126 556
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	297 582	382 353	214 030,21	-168 323
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	0	0	-1 495,00	-1 495
Menot (sisäiset)	8 770	6 931	6 613,02	-318
TOIMINTAKATE (sisäiset)	8 770	6 931	5 118,02	-1 813
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	306 352	389 284	219 148,23	-170 136
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	94,12	118,40	68,59	

270 Maaseututoimi

Toiminnan kuvaus
Sydän-Savon maaseutupalvelu vastaa yhteistoiminta-alueen kunnissa maaseutuhallinnon hoitamisesta ja toimii myös maaseutuyritysten kehittämistyössä. Lisäksi joissakin kunnissa hoidetaan myös muita tehtäviä, esim. Rautalammin kunnassa hallinnoidaan yksityisteihin liittyviä tehtäviä.

Vastuuhenkilö
Maaseutuasiamies

Sitovia tavoitteita
1. Maaseutuviranomais- ja kehittämispalveluiden hyvä saavutettavuus. 2. Henkilöstön ammattitaidon hyödyntäminen. 3. Palveluiden hallittu kustannuskehitys. 4. Maaseudun kehittämisen tehostuminen.

Perusteluita
Maaseutuhallinnon viranomaistehtäviin käytetty n. 80 % työajasta, yksityistieasioihin ja kehittämistehtäviin n. 20 % työajasta.

Tunnusluvut ja mittarit
Maatalouden viljely- ja eläinperustaisia tukia maksettiin 114:sta tilalle n. 3.65 miljoonaa euroa vuonna 2018. Viljeltyä peltoa Rautalammin tiloilla on n. 4400 ha ja maitoa tuotettiin 20:llä tilalla n. 5.1 miljoonaa litraa. Yksityisteiden kunnossapitoavustusta maksettiin Rautalammilla 100:lle yksityistielle 51.797 €.

Maaseututoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	54 590	56 000	47 799,89	-8 200
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	54 590	56 000	47 799,89	-8 200
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	6 116	4 436	6 457,78	2 022
TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 116	4 436	6 457,78	2 022
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	60 706	60 436	54 257,67	-6 178
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	18,65	18,38	16,98	

307 Perusturvan hallinto

Toiminnan kuvaus
Perusturvan hallinto tuottaa laadukasta johtamista ja toimivia perusturvan hallinto- ja toimistopalveluita, jotka mahdollistavat laadukkaiden peruspalveluiden tuottamisen.
Henkilöstö: Perusturvajohtaja ja toimistosihteeri

Vastuuhenkilö
Perusturvajohtaja

Sitovia tavoitteita
Lakisääteiset palvelut tuotetaan laadukkaasti ja päätökset tehdään lakisääteisessä määräajassa koko perusturvassa. Vuoden 2018 aikana valmistaudutaan ns. sotelain muutoksiin.

Perustelut
Perusturvan toiminnan perusteet tulevat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä ja muusta julkista viranomaistehtävää säätelevästä lainsäädännöstä.

Toteutuma 1-12 kk
Lakisääteiset palvelut on tuotettu laadukkaasta ja kaikki päätökset on tehty lakisääteisessä määräajassa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Perusturvalautakunnan kokouksia	6	7	9	11	9
Käsiteltyjä asioita	63	72	85	101	100

Perusturvan hallinto	**TP 2017**	**TA 2018**	**TP 2018**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-33 706	-160	-280,00	-120
M E N O T (ulkoiset)	139 375	134 427	134 240,40	-187
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	105 670	134 267	133 960,40	-307
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	85 089	79 245	97 877,65	18 633
TOIMINTAKATE (sisäiset)	85 089	79 245	97 877,65	18 633
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	190 758	213 512	231 838,05	18 326
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	58,60	64,94	72,56	

310 Sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus

Kokkatoiminta:
Tuottaa laadukasta kuntouttavaa työ- ja päivätoimintaa erityisryhmille. Myy palveluja yrityksille ja kunnan muille sektoreille, sekä tekee alihankintatöitä.
Henkilöstö: 2 ohjaajaa ja vastaava ohjaaja.

Nuortenpaja:
Nuorten pajan tavoite on estää syrjäytymistä. Lähtökohtana on tukea nuoria opiskelemaan, työhön tai ohjata nuori muihin hänen tarvitsemiinsa palveluihin. Pajan toiminta-ajatus on oppia omaa arjen hallintaa työtoiminnan kautta. Paja tuottaa matalankynnyksen palvelua kaikille alle 29 -vuotiaille Rautalammilla asuville nuorille henkilöille.

Vammaispalvelut:
Vammaispalvelujen ja kehitysvammahuollon uusille asiakkaille laaditaan toimintakykyarvioon perustuvat erityishuolto-ohjelmat ja hoito- ja palvelusuunnitelmat. Niiden mukaiset palvelut järjestetään ilman aiheetonta viivästystä. Voimassa olevat hoito- ja palvelusuunnitelmien tarkistetaan ja päivitetään vähintään joka toinen vuosi.
Sosiaalityöntekijä ja avohuollon ohjaaja.

Sosiaalityö:
Sosiaalipalvelut tuottavat ehkäiseviä ja korjaavia sosiaalipalveluita niiden tarpeessa oleville kuntalaisille. Päihde- ja mielenterveyspalvelut tuotetaan lähes kokonaan ostopalveluina.
Henkilöstö: 2 sosiaalityöntekijää ja 1 perhetyöntekijä.

Toimeentulotuki:
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ilman aiheetonta viivystystä. Asiakkaiden sosiaalisen tilanteen selvittely ja tarpeellinen tuki aikuissosiaalityön keinoin. Merkittävä väline on kuntouttava työtoiminta.
0,1 sosiaalityöntekijää.

Vastuuhenkilö

Vastaava ohjaaja.
Kokkatoiminnan ohjaaja.
Sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita

Kokkatoiminta:
Työpajatoiminnan jatkuva kehittäminen. Asiakaslähtöisen toiminnan tehostaminen, mielekkään tekemisen ja sosiaalisen tuen tarjoaminen. Kokkatoiminnan näkyvyyttä ja tunnettuutta lisätään kehittämällä verkkosivuja ja näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa entisestään.
Laadukkaiden nuortentyöpajatoimintojen tuottaminen.

Nuortenpaja:
Pajalla kaikille nuorille tehdään yksilöllinen suunnitelma, johon tavoitteet ja askelmerkit kirjataan. Kuntoutumista tavoitellaan työn tekemisen kautta. Toimintaan sisältyy moniammatillinen yhteistyö eri yhteistyö tahojen kanssa asiakkaan tarpeen mukaan, sekä ryhmätoiminta (nuorten ryhmä) yhteistyössä etsivänuorisotyön kanssa.
Paja pyrkii vastaamaan nuorten tarpeisiin muokkaamalla toimintaansa tarpeen mukaan. Tavoitteena on perustaa nuorten starttipajaryhmä, jonka toiminta painottuu sosiaaliseen kuntoutukseen työtoiminnan keinoin.
Ammattitaidon kehittäminen: Nuortenpajan ja etsivännuorisotyön yhteinen ohjausryhmätoiminta jatkuu laadukkaana ja toimintaa ohjaavana. Paja kuuluu valtakunnalliseen Työpaja verkostoon ja osallistuu yhdistyksen toimintaan sekä koulutuksiin soveltuvin osin (esim. Itä-Suomen alueelliset nuorisotyöpäivät ja Valtakunnalliset työpajapäivät). Paja toimii aktiivisesti Savon alueverkoston jäsenenä.

Vammaispalvelut:
Kaikilla asiakkailla on voimassaoleva ja laadukas palvelusuunnitelma sekä tarvittavat palvelut. Palveluita tuottavien yritysten valvonta niiden palveluiden laadun varmistettavaksi.

Sosiaalityö:
Lisätään avopalveluiden käyttöä mahdollisuuksien mukaan ehkäisemään raskaampia palveluita. Perhetyön tavoitteena on lastensuojeluasiakkaiden muutostyön toteuttaminen siten, että sijoitusten tarve ei kasva. Kotipalvelun perhetyön tarve kunnassa tyydytetään.

Päihdehuollossa lisätään palveluiden ostoja 70 vrk:lla osana pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittelyä. Mielenterveystyössä tavoitteena on mielenterveys- ja päihdestrategian mukaisesti ennaltaehkäisevätyö yhteistyötahojen kanssa niin, että päihteiden vuoksi sairaalassa hoidettujen määrä laskisi alle 10/1000 asukasta kohti, eli alle 30 asiakasta. Mielenterveyskuntoutujien kotipalvelua tehostetaan ehkäisemään palvelu- tai laitosasumisen tarvetta.

Lastensuojelun tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten kasvuympäristön olosuhteita siten, että mahdollisimman moni lapsi voi asua omassa kodissaan. Kaikille huostaanotettujen lasten vanhemmille laaditaan asiakassuunnitelma, jolla huostaanoton keston lyhenemiseen tai lapsen ja vanhemman yhteyden tukemiseen. Lastensuojelun avohuollon tukitoimia lisätään lapsen kasvuympäristön ongelmien korjaamiseksi ja huostaanottojen tarpeen ehkäisemiseksi. Lisätään merkittävästi lastensuojelun monialaista työskentelymallia.

Toimeentulotuki:
Kaikki asiakkaat saavat ajanvarausajan viimeistään viiden arkipäivän sisällä. Päivystysasiakkaat saavat palvelun saman päivän aikana.
Kelan kanssa tehdään yhteistyötä siten, että asiakkaan sosiaalinen tilanne ei viranomaistyön johdosta heikkene mm. perusnormin alentamistilanteissa.

Perustelut
Kokkatoiminta:
Päivä- ja työtoiminnalla ehkäistään kustannustehokkaasti raskaampien palveluiden tarvetta. Palvelu on lakisääteisesti velvoittavaa. Erityisryhmien hyvinvoinnin edellytyksenä on laadukas päivä- ja työtoiminta.

Nuortenpaja:
Toiminnan jatkamisen edellytys on valtionavustus henkilöstön palkkaukseen.

Vammaispalvelut:
Riittävällä resursoinnilla voidaan varmistaa oikea-aikaisten palveluiden järjestäminen.

Sosiaalityö:
Pitkäaikaistyöttömien tukeminen työsuunnittelijan palveluilla on puolittanut työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset. Vuoden 2018 aikana on tarpeen selvitellä päihteitä runsaasti käyttävien pitkäaikaistyöttömien työkyky.

Toteutuma
Kokkatoiminnan asiakkaille on tarjottu mielekästä ja vaihtelevaa työ- ja päivätoimintaa. Päivä- ja työtoiminta on sisältänyt myös talon ulkopuolista toimintaa. Tiedottamista on kehitetty omien Facebook sivujen sekä kunnan nettisivujen kautta. Kokkatoiminta liittyi mukaan työpajoille tarkoitettuun opinnollistamishankkeeseen. Nuorten työpajalla on aloitettu starttipajatoiminta sekä työmuotoja on uudistettu enemmän ohjauksellisiksi.

Vammaispalvelut:
Kaikilla asiakkailla on voimassaoleva ja laadukas palvelusuunnitelma sekä tarvittavat palvelut. Palveluita tuottavien yritysten valvonta niiden palveluiden laadun varmistettavaksi on toteutettu palvelun aloittamisen ja suunnitelmaneuvottelujen yhteydessä.

Sosiaalityö:
Lastensuojelussa lisätty avohuollon ostoja. Sijaishuollon tarve väheni odotettua pienemmäksi. Perhetyötä on kyetty tarjoamaan riittävästi ja lasten kodin ulkopuolisten sijoitusten tarve on laskenut.

Psykososiaalisen kotikuntoutuksen tuottaminen kunnan omana toimintana on käynnistynyt hyvin, mikä vastaa mielenterveyskuntoutujien kotipalvelun tavoitetta. Samalla resurssilla on voitu vastata pitkittyneeseen kotipalvelun perhetyön tarpeeseen. Psykososiaaliselle kotikuntoutukselle on ollut kasvava kysyntä vuoden 2018 ajan.

Päihdehuollon hoitojaksoja oli 40 vrk. Päihdehuollossa 1 asiakas laitoskuntoutuksessa, mielenterveys -ja päihdekuntoutujien asiakkuuksia psykososiaalisessa kotikuntoutuksessa 9, pitkäaikaistyöttömien työkykyselvittelyt vireillä 2-3:lla. Päihdehuollon tutkimus- ja osastojaksoja toteutui odotettua vähemmän vuoden 2018 aikana.

Lastensuojelussa lisätty avohuollon ostoja. Sijaishuollon tarve väheni odotettua pienemmäksi. Perhetyötä on kyetty tarjoamaan riittävästi ja lasten kodin ulkopuolisten sijoitusten tarve on laskenut.

Kaikki toimeentulotuen asiakkaat ovat saaneet ajanvarausajan viimeistään viiden arkipäivän sisällä. Päivystysasiakkaat ovat saaneet palvelun saman päivän aikana.
Kelan kanssa on tehty yhteistyötä siten, että asiakkaan sosiaalinen tilanne ei viranomaistyön johdosta heikkene mm. perusnormin alentamistilanteissa.

Tunnusluvut ja mittarit

Sosiaalitoimen tunnusluvut ja mittarit löytyvät kunkin palveluyksikön tunnusluvuissa.

Sosiaalipalvelut	**TP 2017**	**TA 2018**	**TP 2018**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-321 064	-268 810	-218 528,25	50 282
M E N O T (ulkoiset)	3 528 526	3 568 488	3 427 053,05	-141 435
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 207 462	3 299 678	3 208 524,80	-91 153
Suunnitelmapoistot	0	0	8 531,03	8 531
Tulot (sisäiset)	-15 660	-14 250	-26 240,59	-11 991
Menot (sisäiset)	55 859	50 496	49 803,77	-692
TOIMINTAKATE (sisäiset)	40 199	36 246	32 094,21	-4 152
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 247 661	3 335 924	3 240 619,01	-95 305
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	997,75	1014,58	1014,28	

310 / 3260 Työkeskus Kokkatoiminta

Toiminnan kuvaus
Tuottaa laadukasta kuntouttavaa työ- ja päivätoimintaa erityisryhmille. Myy palveluja yrityksille ja kunnan muille sektoreille, sekä tekee alihankintatöitä.

Henkilöstö: 2 ohjaajaa ja vastaava ohjaaja.

Vastuuhenkilö
Vastaava ohjaaja.

Sitovia tavoitteita
Työpajatoiminnan jatkuva kehittäminen. Asiakaslähtöisen toiminnan tehostaminen, mielekkään tekemisen ja sosiaalisen tuen tarjoaminen. Kokkatoiminnan näkyvyyttä ja tunnettuutta lisätään kehittämällä verkkosivuja ja näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa entisestään.
Laadukkaiden nuortentyöpajatoimintojen tuottaminen.

Perustelut
Päivä- ja työtoiminnalla ehkäistään kustannustehokkaasti raskaampien palveluiden tarvetta. Palvelu on lakisääteisesti velvoittavaa. Erityisryhmien hyvinvoinnin edellytyksenä on laadukas päivä- ja työtoiminta.

Toteutuma
Asiakkaille on tarjottu mielekästä ja vaihtelevaa työ- ja päivätoimintaa. Tehtävissä on huomioitu jokaisen henkilökohtainen taitotaso ja kiinnostus. Asiakkaat ovat osallistuneet myös aktiivisesti erilaisiin talon ulkopuolisiin toimintoihin. Tiedottamista on kehitetty omien Facebook sivujen sekä kunnan nettisivujen kautta. Työpajalla on liitytty työpajoille tarkoitettuun opinnollistamishankkeeseen.
Nuorten työpajalla on aloitettu starttipajatoiminta sekä työmuotoja on uudistettu enemmän ohjauksellisiksi. Pesulaan hankittu uusi ilmalämpöpumppu sekä tehty pesukoneisiin mittavia korjauksia pesulapalvelujen turvaamiseksi. Kokkatoiminnan ilmastointikanavat puhdistettu sekä suoritettu työkoneiden työturvallisuustarkistus. Kokkatoimintaan hankittu uusi lattianhoitokone.

Tunnusluvut ja mittarit

Työtoiminnan (Kokkatoiminnan) asiakkaat:	TP 2014	TP 2015	TP2016	TP 2017	TP 2018
Mielenterveyskuntoutujat	11	15	14	15	10
Kehitysvammaiset rautalampilaiset	11	11	12	13	12
Kehitysvammaiset ulkopaikkakuntalaiset	6	6	4	4	3
Kuntouttava työtoiminta/palkkatuki	6	12	9	11	10
Harjoittelijat oppilaitoksista	0	0	1	0	0
Muut asiakkaat	0	1	1	0	0
Alihankintatyöllistäjät	8	4	5	3	1
Pesulan yritys- ja yhteisöasiakkaat	28	28	26	26	30

310 / 3260 Työkeskus 351 Nuortenpaja

Toiminnan kuvaus

Nuorten pajan tavoite on estää syrjäytymistä. Lähtökohtana on tukea nuoria opiskelemaan, työhön tai ohjata nuori muihin hänen tarvitsemiinsa palveluihin. Pajan toiminta-ajatus on oppia omaa arjen hallintaa työtoiminnan kautta. Paja tuottaa matalankynnyksen palvelua kaikille alle 29 -vuotiaille Rautalammilla asuville nuorille henkilöille.

Vastuuhenkilö

Kokkatoiminnan ohjaaja.

Sitovia tavoitteita

Pajalla kaikille nuorille tehdään yksilöllinen suunnitelma, johon tavoitteet ja askelmerkit kirjataan. Kuntoutumista tavoitellaan työn tekemisen kautta. Toimintaan sisältyy moniammatillinen yhteistyö eri yhteistyötahojen kanssa asiakkaan tarpeen mukaan, sekä ryhmätoiminta (nuorten ryhmä) yhteistyössä etsivänuorisotyön kanssa.

Paja pyrkii vastaamaan nuorten tarpeisiin muokkaamalla toimintaansa tarpeen mukaan. Tavoitteena on perustaa nuorten starttipajaryhmä, jonka toiminta painottuu sosiaaliseen kuntoutukseen työtoiminnan keinoin.

Ammattitaidon kehittäminen: Nuortenpajan ja etsivännuorisotyön yhteinen ohjausryhmätoiminta jatkuu laadukkaana ja toimintaa ohjaavana. Paja kuuluu valtakunnalliseen Työpaja verkostoon ja osallistuu yhdistyksen toimintaan sekä koulutuksiin soveltuvin osin (esim. Itä-Suomen alueelliset nuorisotyöpäivät ja Valtakunnalliset työpajapäivät). Paja toimii aktiivisesti Savon alueverkoston jäsenenä.

Perustelut

Toiminnan jatkamisen edellytys on valtionavustus henkilöstön palkkaukseen.

Toteutuma

Kaikilla nuorilla on yksilöllinen suunnitelma tavoitteineen.

Kaikki nuoret ovat osallistuneet työtoimintaan yksilöllisen tarpeen mukaan.

Yhteistyö etsivän kanssa tiivistynyt entisestään. Etsivä starttipajalla 1krt/vko sekä yhteisohjaus nuorten ryhmässä 2krt/kk.

Starttipajan käynnistys tammikuulta 2pv/vko:ssa. Starttipajan palveluita on käyttänyt 8 nuorta.

Yhteisiä virkistysverkostotapaamisia lähialueen muiden nuortenpajojen nuorten kanssa 2 kertaa. Nuorten kanssa mukana työllisyysviikon suunnittelussa (kahvitus).

Nuortenpajan ohjaajat mukana Valtakunnallisilla työpajapäivillä, verkostotapaamisissa sekä Itä-Suomen nuorisotyöpäivillä. Koulutukset: Tulityökurssikoulutus, Mielenterveyden ensiapu 1 sekä Tietoa ja työkaluja velkaantumisriskissä ja velkavaikeuksissa olevien nuorten tukemiseen.

Tunnusluvut ja mittarit

ASIAKKAAT Nuorten Paja	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2017	TP 2018
Kuntouttavassa työtoiminnassa	6	6	6	2	4
Työkokeilussa	6	12	9	2	0
Kuntoutustuella	0	0	1	3	3
Opiskelijoita	0	1	1	4	3
Palkkatuella	8	4	5	1	1

310 / 3055 Vammaispalvelut

Toiminnan kuvaus

Vammaispalvelujen ja kehitysvammahuollon uusille asiakkaille laaditaan toimintakykyarvioon perustuvat erityishuolto-ohjelmat ja hoito- ja palvelusuunnitelmat. Niiden mukaiset palvelut järjestetään ilman aiheetonta viivästystä. Voimassa olevat hoito- ja palvelusuunnitelmien tarkistetaan ja päivitetään vähintään joka toinen vuosi.

Sosiaalityöntekijä ja avohuollon ohjaaja.

Vastuuhenkilö

Vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä

Sitovia tavoitteita

Kaikilla asiakkailla on voimassaoleva ja laadukas palvelusuunnitelma sekä tarvittavat palvelut. Palveluita tuottavien yritysten valvonta niiden palveluiden laadun varmistettavaksi.

Perustelut

Riittävällä resursoinnilla voidaan varmistaa oikea-aikaisten palveluiden järjestäminen

Toteutuma

Kaikilla asiakkailla on voimassaoleva ja laadukas palvelusuunnitelma sekä tarvittavat palvelut. Palveluita tuottavien yritysten valvontakäyntejä tehty palvelusuunnitelmaneuvotteluiden yhteydessä niiden palveluiden laadun varmistettavaksi.
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen piirissä on 85 henkilöä ja henkilökohtaisen avun piirissä 22 henkilöä. Asunnon muutostöitä korvattiin kahdeksalle henkilölle.
Kehitysvammaisten ja vammaisten henkilöiden asuminen järjestetty kunkin tarpeita vastaavaksi.
Laitoshoidossa (Vaalijala) on kaksi henkilöä ja palveluasumisessa 18 henkilöä yhdeksässä eri asumisyksikössä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Vammaisten kuljetuspalveluja saaneet	143	145	104	92	85
Asunnonmuutostöitä	17	38	16	18	8
Henkilökohtaisia avustajia / asiakkaalla	22	24	23	27	22
Vammaisten asumispalveluissa	13	12	14	17	18
Laitoshoidossa	3	3	5	4	2
Perhehoidossa	1	1	1	1	0

310 / 3040 Sosiaalityö

Toiminnan kuvaus

Sosiaalipalvelut tuottavat ehkäiseviä ja korjaavia sosiaalipalveluita niiden tarpeessa oleville kuntalaisille. Päihde- ja mielenterveyspalvelut tuotetaan lähes kokonaan ostopalveluina. Huhtikuussa alkanut psykososiaalinen kotikuntoutus kunnan omana toimintana on lisäresurssi päihde-ja mielenterveyspalveluihin. Työntekijä työskentelee kotihoidon alaisuudessa.

Henkilöstö: 2 sosiaalityöntekijää ja 1 perhetyöntekijä.

Vastuuhenkilö

Sosiaalityöntekijät

Sitovia tavoitteita

Lisätään avopalveluiden käyttöä mahdollisuuksien mukaan ehkäisemään raskaampia palveluita.

Perhetyön tavoitteena on lastensuojeluasiakkaiden muutostyön toteuttaminen siten, että sijoitusten tarve ei kasva. Tarvittaessa ostetaan perhetyötä, jotta sijoitusten tarve voidaan ehkäistä. Kotipalvelun perhetyön tarve kunnassa tyydytetään.

Päihdehuollossa lisätään palveluiden ostoja 70 vrk:lla osana pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittelyä.

Mielenterveystyössä tavoitteena on mielenterveys- ja päihdestrategian mukaisesti ennaltaehkäisevätyö yhteistyötahojen kanssa niin, että päihteiden vuoksi sairaalassa hoidettujen määrä laskisi alle 10/1000 asukasta kohti, eli alle 30 asiakasta.

Mielenterveyskuntoutujien kotipalvelua tehostetaan ehkäisemään palvelu- tai laitosasumisen tarvetta.

Lastensuojelun tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten kasvuympäristön olosuhteita siten, että mahdollisimman moni lapsi voi asua omassa kodissaan. Kaikille huostaanotettujen lasten vanhemmille laaditaan asiakassuunnitelma, jolla huostaanoton keston lyhenemiseen tai lapsen ja vanhemman yhteyden tukemiseen. Lastensuojelun avohuollon tukitoimia lisätään lapsen kasvuympäristön ongelmien korjaamiseksi ja huostaanottojen tarpeen ehkäisemiseksi. Lisätään merkittävästi lastensuojelun monialaista työskentelymallia.

Perustelut

Pitkäaikaistyöttömien tukeminen työsuunnittelijan palveluilla on puolittanut työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset. Vuoden 2018 aikana on tarpeen selvitellä päihteitä runsaasti käyttävien pitkäaikaistyöttömien työkyky.

Toteutuma

Lastensuojelun avohuolto ja sosiaalihuoltolain mukaiset perhepalvelut: Avopalveluita on ostettu mm. lastensuojeluun ja sosiaalihuoltolain mukaisiin perhepalveluihin. Perhetyön resurssissa on ollut vajetta, jota on jokin verran korvattu ostoilla. Lapsiperheiden kotipalvelun tarpeeseen on kyetty vastaamaan. Etenkin lastensuojelun perhetyötä on jouduttu ostamaan arvioitua enemmän. Lisäksi on ostettu tukihenkilöpalveluita. Lastensuojelun perhetyö ostopalveluina on ehkäissyt raskaampien tukitoimien, esimerkiksi sijaishuollon kustannusten kasvua.

Lasten kasvuympäristön olosuhteita parantamaan on järjestetty perhetyötä, tukihenkilöitä ja tukiperheitä, tuettu harrastustoimintaa ja annettu sosiaalityön palveluita. Palvelut on tuotettu omana toimintana ja ostoina. Kaikille huostaanotettujen lasten vanhemmille ei ole voitu laatia asiakassuunnitelmaa. Lastensuojelu on totetuttanut monialaista työskentelyä systemaattisesti. Monialainen työ on ollut mukana lähes kaikissa asiakkuuksissa.

Lastensuojelun sijaishuolto; yksi kiireellinen sijoitus kesällä 2018, lastensuojelun sijaishuoltoon meni odotettua vähemmän rahaa. Painopiste lastensuojelussa ja sosiaalityössä on ennaltaehkäisevissä palveluissa, sillä sijaishuollon kustannukset ovat moninkertaisia avohuoltoon verrattuna. Lisäksi kaksi sijaishuollon asiakasta siirtynyt jälkihuollon piirin vuoden 2018 aikana. Perhekotien määrä pysyy ennallaan (2).

Lastensuojelun jälkihuolto: Jälkihuollon piiriin on siirtynyt kaksi asiakasta vuoden 2018 aikana, tämä on lisännyt kustannuksia. Lisäksi osa jälkihuollon asiakkaiden tarvitsemista palveluista (mm. terapiapalvelut) on lisännyt jälkihuollon kustannuksia.

Osana pitkäaikaistyöttömien eläkeselvittelyjä on ostettu päihdehuollon jakso yhdelle kuntalaiselle 40 vrk. Päihteiden vuoksi sairaalassa on hoidettu alle tavoiteluvun asiakkaita.
Psykososiaalisen kotikuntoutuksen tuottaminen kunnan omana toimintana on käynnistynyt hyvin, mikä vastaa mielenterveyskuntoutujien kotipalvelun tavoitetta. Samalla resurssilla on voitu vastata pitkittyneeseen kotipalvelun perhetyön tarpeeseen. Psykososiaaliselle kotikuntoutukselle on ollut kasvava kysyntä vuoden 2018 ajan.

Päihdehuollossa 1 asiakas laitoskuntoutuksessa, mielenterveys-ja päihdekuntoutujien asiakkuuksia psykososiaalisessa kotikuntoutuksessa 9, pitkäaikaistyöttömien työkykyselvittelyt vireillä 2-3:lla. Päihdehuollon tutkimus- ja osastojaksoja toteutui odotettua vähemmän vuoden 2018 aikana.

Mielenterveyspalveluissa on ollut odotettua enemmän lyhyiden osastojaksojen tarvetta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Huostaanotettuja lapsia	3	3	3	6	4
Sijoitukset:					
Laitokset	1	1	2	3	3
Sijaisperhehoito	2	2	2	2	2
Jälkihuollettavat	2	2	2	1	3
Päihde- ja mielenterveyshuollon palveluasuminen	16	16	16	13	12

310 / 3090 Toimeentulotuki

Toiminnan kuvaus
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen ilman aiheetonta viivystystä. Asiakkaiden sosiaalisen tilanteen selvittely ja tarpeellinen tuki aikuissosiaalityön keinoin. Merkittävä väline on kuntouttava työtoiminta. Asiakkaille on annettu paljon palveluohjausta liittyen Kelan etuuksiin.
0,1 sosiaalityöntekijää.

Vastuuhenkilö
Sosiaalityöntekijä.

Sitovia tavoitteita
Kaikki asiakkaat saavat ajanvarausajan viimeistään viiden arkipäivän sisällä. Päivystysasiakkaat saavat palvelun saman päivän aikana.
Kelan kanssa tehdään yhteistyötä siten, että asiakkaan sosiaalinen tilanne ei viranomaistyön johdosta heikkene mm. perusnormin alentamistilanteissa.

Perustelut
Lakisääteinen tehtävä, jossa kunnan tulee myöntää ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea sitä tarvitseville.

Toteutuma
Kaikki asiakkaat ovat saaneet ajanvarausajan viimeistään viiden arkipäivän sisällä. Päivystysasiakkaat ovat saaneet palvelun saman päivän aikana.
Kelan kanssa on tehty yhteistyötä siten, että asiakkaan sosiaalinen tilanne ei viranomaistyön johdosta heikkene mm. perusnormin alentamistilanteissa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea saaneita kotitalouksia	42	30	24	64	67
Kuntouttavan työtoiminnan parissa henkilöä	15	29	17	11	34

330 Kotihoito ja vanhuspalvelut

Toiminnan kuvaus

Kotihoito:
Kotihoidon henkilöstö 26,5: (KSH 3, Kotipalvelu 18, Aapeli 4,5) 1 kotihoidon vastaava, 3 sairaanhoitajaa/ terveydenhoitajaa, 21 lähihoitajaa, 1 kodinhoitajaa, 1 psykososiaalisen kotipalvelun työntekijä työntekijä sekä 1 yhteinen fysioterapeutti palveluasumisen kanssa.
Kotihoito tuottaa oikea-aikaisia ja kustannustehokkaita palveluja kuntalaisille. Kotihoidon ja tukipalvelujen avulla pyritään turvaamaan asiakkaan hyvä elämä sekä tukemaan asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Omaishoitajuutta tuetaan erilaisten palvelukokonaisuuksien avulla.

Palveluasuminen:
Palvelukoti Pauliinassa tarjotaan rautalampilaisille vanhuksille 15 pysyvää ja kolme lyhytaikaista tehostetun palveluasumisen paikkaa. Lyhytaikaisella tehostetulla palveluasumisella tuetaan ikäihmisten kotona asumista ja mahdollistetaan 25 omaishoitajan vapaapäivien toteutuminen.
Päivätoimintaa tarjotaan 20 kotona asuvalle yli 65 v asiakkaille kotona pärjäämisen tueksi.
Henkilöstöön kuuluu: palveluasumisen vastaava, 1 sairaanhoitaja, 8 lähihoitajaa, 1 perushoitaja, 1 lastenhoitaja ja yhteinen fysioterapeutti kotihoidon kanssa.

Ostopalvelut:
Tuottaa ostopalveluna laadukasta tehostettua palveluasumista sen tarpeessa oleville kilpailutuksen ja vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Noin 50 % tehostetusta palveluasumisesta tuotetaan ostopalveluna.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava.
Palveluasumisen vastaava.

Sitovia tavoitteita

Kotihoito:
Henkilökunnan täydennyskoulutus ympäri vuoden.
Kehitetään palveluja muuttuvia tarpeita vastaavaksi.
Vastataan vanhusväestön lisäksi myös nuorempien ikäryhmien ja erityisryhmien lisääntyvään palveluntarpeeseen.
Yhteistyötä läheisten ja yhteistyötahojen kanssa tiivistetään.
Aapelin vastuualueelta siirretään 1 työntekijä kotihoidon vastuualueelle, jolloin Aapelin hoitajamitoitus vastaa STM:n suosituksia. Sisäisillä siirroilla täytetään kotihoidosta vapautunut toimi. Aapeliin ei oteta sijaista 0,5 toimelle.
Kotihoitoon perustetaan 2.1.2018 psykososiaalisen kotipalvelun työntekijä, jonka vastuualueena on mielenterveyskuntoutujien kotikuntoutus ja lapsiperheiden kotipalvelu.

Palveluasuminen:
Tasapuoliset ja oikea-aikaisesti kohdennetut palvelut, asiakaspaikat täynnä koko vuoden.
Inhimillinen, oikeudenmukainen ja laadukas asiakasta kunnioittava hoito ja saattohoidon järjestäminen hoitokodin sallimissa puitteissa. Päivätoiminta jatkuu kolmena päivänä viikossa.
Teemapäivien järjestäminen vähintään neljä kertaa vuodessa vuodenaikojen mukaan paikalliskulttuuri huomioiden.

Ostopalvelut:
Tarkastuskäynnit toteutetaan vallitsevan lainsäädännön pohjalta laadukkaasti ja ohjauksellisesti.

Perustelut

Kotihoito:
Henkilökunnan täydennyskoulutus ympäri vuoden.
Kehitetään palveluja muuttuvia tarpeita vastaavaksi.
Vastataan vanhusväestön lisäksi myös nuorempien ikäryhmien ja erityisryhmien lisääntyvään palveluntarpeeseen.
Yhteistyötä läheisten ja yhteistyötahojen kanssa tiivistetään.

Aapelin vastuualueelta siirretään 1 työntekijä kotihoidon vastuualueelle, jolloin Aapelin hoitajamitoitus vastaa STM:n suosituksia. Sisäisillä siirroilla täytetään kotihoidosta vapautunut toimi. Aapeliin ei oteta sijaista 0,5 toimelle.
Kotihoitoon perustetaan 2.1.2018 psykososiaalisen kotipalvelun työntekijä, jonka vastuualueena on mielenterveyskuntoutujien kotikuntoutus ja lapsiperheiden kotipalvelu.

Palveluasuminen:
Kalustemäärärahoihin varataan saattohoitohuoneeseen sähkösänky.
Korostunut hygieniataso lisää käyttökustannuksia.

Ostopalvelut:
Ostopalvelupaikat järjestetään mahdollisuuksien mukaan oman kunnan alueelta, joka on vanhuspalvelulain suositusten mukaista.

Toteutuma
Kolme vakituista kodinhoitajaa on opiskellut oppisopimuksella lähihoitajaksi, joista kaksi valmistui 5/2018 ja kolmannen opinnot ovat loppusuoralla.
Yhteistyö sosiaalitoimen, kotiutusjaoston, terveydenhuollon ja kolmannen sektorin kanssa on vahvistunut.
Aapelin vastuualueelta on siirtynyt yksi työntekijä kotihoidon vastuualueelle ja tehostetun palveluasumisen mitoitus vastaa STM:n suosituksia. Aapelin yö aikaiset turvakäynnit ovat lisääntyneet Ryhmäkoti Toivon myötä. Jokaisen ryhmäkodin asukkaan vointi tarkastetaan vähintään kaksi kertaa yön aikana. Lisäksi suoritetaan yön ajan turvakäyntejä Kirkkotien alueella ja vastaanotetaan turvapuhelin hälytyksiä koko kunnan alueelta. Kirkkotien kampusalueella kotihoidon palveluaikaa lisättiin kahdella tunnilla siten, että ensimmäinen työntekijä on paikalla klo 6.00 ja iltavuoro päättyy klo 22.00.

Psykososiaalinen kotikuntoutustyöntekijä on aloittanut 9.4.2018.
Kotihoito ja Aapeli ovat vastanneet kunnan työvoimapolitiikan toteuttamiseen työkokeilun ja palkkatuetun työn kautta. Työsuunnittelija on toiminut vahvana yhteistyökumppanina.
Sekä kotihoidossa että Aapelissa on ollut eri oppilaitosten opiskelijoita työssäoppimisjaksoilla.
Valtiokonttori korvasi kertakorvauksena sotainvalidien hoitokorvauksia Kotihoidolle vuosilta 2012 - 2017.

Palveluasumisessa järjestettiin teemapäiviä mm. vappua, juhannusta, itsenäisyyspäivää ja joulua juhlimalla. Esteetön laituri saatiin käyttöön.
Jaksopaikoilla ja päivätoiminnassa käyntimäärissä poikkeamaa koska niitä rajoitettiin Palvelukoti Pauliinassa olleen influenssan aikana.
Palvelukoti Pauliinan sairaanhoitajan toimi on ollut keväästä asti täyttämättä. Sairaanhoitajaa yritetty rekrytoida useaan otteeseen. Sairaanhoitaja aloittaa vuoden 2019 alusta.
Vanhuspalveluiden fysioterapeutti pitänyt vuoden alusta alkaen yli 65v terveysliikunta ryhmää kerran viikossa keskimäärin 15 henkilölle.

Ostopalveluiden asukaspaikat ostettiin yhtä lukuun ottamatta oman kunnan alueelta.
Hoito- ja palvelusuunnitelmat päivitetty.
Valvontakäynnit suoritettiin toukokuun aikana.
Palveluntuottajien kilpailutuksessa sovitut hinnankorotukset vaikuttivat ostopalveluiden ylitykseen.

Tunnusluvut ja mittarit
Kotihoidon ja vanhuspalveluiden tunnusluvut ja mittarit löytyvät kunkin palveluyksikön tunnusluvuissa.

Kotihoito ja vanhuspalvelut	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-862 283	-760 716	-883 339,37	-122 623
M E N O T (ulkoiset)	3 238 176	3 108 678	3 294 172,17	185 494
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 375 893	2 347 962	2 410 832,80	62 871
Suunnitelmapoistot	59 175	56 978	56 977,85	0
Tulot (sisäiset)	-12 209	0	-20 747,77	-20 748
Menot (sisäiset)	397 695	378 228	419 505,74	41 278
TOIMINTAKATE (sisäiset)	444 661	435 206	455 735,82	20 530
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 820 553	2 783 168	2 866 568,62	83 401
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	866,53	846,46	897,20	

330 / 3110 Kotihoito

Toiminnan kuvaus

Kotihoidon henkilöstö 26,5: (KSH 3, Kotipalvelu 18, Aapeli 4,5) 1 kotihoidon vastaava, 3 sairaanhoitajaa/ terveydenhoitajaa, 21 lähihoitajaa, 1 kodinhoitaja, 1 psykososiaalisen kotipalvelun työntekijä työntekijä sekä 1 yhteinen fysioterapeutti palveluasumisen kanssa.

Kotihoito tuottaa oikea-aikaisia ja kustannustehokkaita palveluja kuntalaisille. Kotihoidon ja tukipalvelujen avulla pyritään turvaamaan asiakkaan hyvä elämä sekä tukemaan asiakkaan kotona asumista mahdollisimman pitkään. Omaishoitajuutta tuetaan erilaisten palvelukokonaisuuksien avulla.

Vastuuhenkilö

Kotihoidon vastaava.

Sitovia tavoitteita

Henkilökunnan täydennyskoulutus ympäri vuoden.
Kehitetään palveluja muuttuvia tarpeita vastaavaksi.
Vastataan vanhusväestön lisäksi myös nuorempien ikäryhmien ja erityisryhmien lisääntyvään palveluntarpeeseen. Yhteistyötä läheisten ja yhteistyötahojen kanssa tiivistetään.
Aapelin vastuualueelta siirretään 1 työntekijä kotihoidon vastuualueelle, jolloin Aapelin hoitajamitoitus vastaa STM:n suosituksia. Sisäisillä siirroilla täytetään kotihoidosta vapautunut toimi. Aapeliin ei oteta sijaista 0,5 toimelle.
Kotihoitoon perustetaan 2.1.2018 psykososiaalisen kotipalvelun työntekijä, jonka vastuualueena on mielenterveyskuntoutujien kotikuntoutus ja lapsiperheiden kotipalvelu.

Perustelut

Kotihoidon asiakaskäyntien hoitoisuus on kasvanut, joka näkyy pitentyneinä asiakaskäynteinä.
Korostunut hygieniataso lisää käyttökustannuksia.
Asiantuntija palvelut eri käyttöjärjestelmien yhteydessä lisäävät käyttökustannuksia.
Psykososiaalisen kotipalvelun työntekijän resurssilla ehkäistään raskaampien ja kalliimpien asumispalveluiden käyttöä. Jossakin määrin palvelulla voidaan ehkäistä myös psykiatrisen hoidon tarvetta.

Toteutuma

Kolme vakituista kodinhoitajaa on opiskellut oppisopimuksella lähihoitajaksi, joista kaksi valmistui 5/2018 ja kolmannen opinnot ovat loppusuoralla.
Yhteistyö sosiaalitoimen, kotiutusjaoston, terveydenhuollon ja kolmannen sektorin kanssa on vahvistunut.
Aapelin vastuualuelta on siirtynyt yksi työntekijä kotihoidona vastuualuelle ja tehostetun palveluasumisen mitoitus vastaa STM:n suosituksia. Aapelin yö aikaiset turvakäynnit ovat lisääntyneet Ryhmäkoti Toivon myötä. Jokaisen ryhmäkodin asukkaan vointi tarkastetaan vähintään kaksi kertaa yön aikana.

Käynnit tilastoidaan mobiili -toiminnanohjausjärjestelmän kautta. Lisäksi suoritetaan yön ajan turvakäyntejä Kirkkotien alueella ja vastaanotetaan turvapuhelin hälytyksiä koko kunnan alueelta. Turvahälytykset vuoden 2018 tunnusluvuissa ovat vastaanotettuja ja tarkastettuja turvahälytyksiä. Laskentaperuste muuttuui vuoden 2018 aikana. Kirkkotien kampusalueella kotihoidon palveluaikaa lisättiin kahdella tunnilla siten, että ensimmäinen työntekijä on paikalla klo 6.00 ja iltavuoro päättyy klo 22.00.

Psykososiaalinen kotikuntoutustyöntekijä on aloittanut 9.4.2018.
Kotihoito ja Aapeli ovat vastanneet kunnan työvoimapolitiikan toteuttamiseen työkokeilun ja palkkatuetun työn kautta. Työsunnittelija on toiminut vahvana yhteistyökumppanina.
Sekä kotihoidossa että Aapelissa on ollut eri oppilaitosten opiskelijoita työssäoppimisjaksoilla.
Valtiokonttori korvasi kertakorvauksena sotainvalidien hoitokorvauksia Kotihoidolle vuosilta 2012 - 2017.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Kotipalvelun asiakaskäynnit	36 759	45 000	36 986	42 374	42 011
Kotipalvelun kotitaloudet	167	150	164	160	206
Kotipalvelun tukipalvelujen käyttäjät	260	130	287	90	167
Palvelun kartoitus/					
Ennalta ehkäisevät kotikäynnit		50	61	61	65
Omaishoidon tuki	34	40	33	29	27
Aapelin turvapalvelukäynnit	1 520	1 500	1 460	1 200	291 *
Kotisairaanhoidon asiakaskäynnit	2 449	2 393	2 447	2 684	3 029
Psykososiaalinen kotikuntoutus					248
			* laskutyyli muuttui kesken vuoden		

330 / 3120 Palveluasuminen

Toiminnan kuvaus

Palvelukoti Pauliinassa tarjotaan rautalampilaisille vanhuksille 15 pysyvää ja kolme lyhytaikaista tehostetun palveluasumisen paikkaa. Lyhytaikaisella tehostetulla palveluasumisella tuetaan ikäihmisten kotona asumista ja mahdollistetaan 25 omaishoitajan vapaapäivien toteutuminen.

Päivätoimintaa tarjotaan 20 kotona asuvalle yli 65 v asiakkaille kotona pärjäämisen tueksi.

Henkilöstöön kuuluu: palveluasumisen vastaava, 1 sairaanhoitaja, 8 lähihoitajaa, 1 perushoitaja, 1 lastenhoitaja ja yhteinen fysioterapeutti kotihoidon kanssa.

Vastuuhenkilö

Palveluasumisen vastaava.

Sitovia tavoitteita

Tasapuoliset ja oikea-aikaisesti kohdennetut palvelut, asiakaspaikat täynnä koko vuoden.
Inhimillinen, oikeudenmukainen ja laadukas asiakasta kunnioittava hoito ja saattohoidon järjestäminen hoitokodin sallimissa puitteissa. Päivätoiminta jatkuu kolmena päivänä viikossa.
Teemapäivien järjestäminen vähintään neljä kertaa vuodessa vuodenaikojen mukaan paikalliskulttuuri huomioiden.

Perustelut

Kalustemäärärahoihin varataan saattohoitohuoneeseen sähkösänky.
Korostunut hygieniataso lisää käyttökustannuksia.

Toteutuma

Teemapäiviä järjestetty mm.vappua, juhannusta, itsenäisyyspäivää ja joulua juhlimalla. Esteetön laituri saatiin käyttöön.
Jaksopaikoilla ja päivätoiminnassa käyntimäärissä poikkeamaa koska niitä rajoitettiin Palvelukoti Pauliinassa olleen influessan aikana. Päivätoiminnasta asiakaiden käyntimäärät vähentyneet luonnollisten poistumien myötä sekä asiakkaiden perumisten myötä voinnin heikentyessä. Päivätoimintaan ei asiakkaita jonossa tehostetusta palvelunohjauksesta huolimatta.
Palvelukoti Pauliinan virkasuhteessa oleva sairaanhoitaja siirtyi kotihoidon psykososiaalisen kotikuntouksen työntekijäksi huhtikuun alussa. Sairaanhoitajaa yritetty rekrytoida useaan otteeseen. Sairaanhoitaja aloittaa vuoden 2019 alusta.
Vanhuspalveluiden fysioterapeutti pitänyt vuoden alusta alkaen yli 65v terveysliikunta ryhmää kerran viikossa keskimäärin 15 henkilölle.
Saattohoito huoneeseen sähkösähky ja moottoroitu patja hankittu parantamaan saattohoidossa ja vuodehoidossa olevan asukkaan hoitoisuutta.
Palkkatuetun sopimus päättyi vuoden loppuun. Hän on palkkatuettuna suorittanut kodinhuoltajan opintoja ja yhden osion lähihoitajan tutkinnosta.
Palvelukoti Pauliina pysyi kokonaisuutena talousarvion puitteissa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Palveluasuminen kunnan omat	27	27	9 759 vrk	9 343 vrk	9 396 vrk
Palvelukoti Pauliina	18	18	6 435 vrk	6 303 vrk	6 356 vrk
Palvelukoti Aapeli	9	9	3 294 vrk	3 040 vrk	3 040 vrk
Päivätoiminnan asiakaskäynnit	637	650	724	751	549
Perhehoito		4	1	0	0

330 / 3130 Ostopalvelut

Toiminnan kuvaus
Tuottaa ostopalveluna laadukasta tehostettua palveluasumista sen tarpeessa oleville kilpailutuksen ja vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Noin 50 % tehostetusta palveluasumisesta tuotetaan ostopalveluna.

Vastuuhenkilö
Palveluasumisen vastaava.

Sitovia tavoitteita
Tarkastuskäynnit toteutetaan vallitsevan lainsäädännön pohjalta laadukkaasti ja ohjauksellisesti.

Perustelut
Ostopalvelupaikat järjestetään mahdollisuuksien mukaan oman kunnan alueelta, joka on vanhuspalvelulain suositusten mukaista.

Toteutuma
Ostopalveluiden asukaspaikat yhtä vaille oman kunnan alueelta järjestetty.
Hoito- ja palvelusuunnitelmia päivitetty.
Valvontakäynnit suoritettiin toukokuun aikana.
Palveluntuottajien kilpailutuksessa sovitut hinnankorotukset vaikuttivat ostopalveluiden ylitykseen.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Vanhuksia sijoitettu					
Ostopalvelut yhteensä:	33 paikkaa	12 341 vrk	9 138 vrk	8 271 vrk	8 611 vrk

335 Ravintokeskus

Toiminnan kuvaus
Tuottaa ruokapalvelut kunnan oppilaitoksiin, lapsille ja vanhuksille.

Vastuuhenkilö
Ravitsemispäällikkö.

Sitovia tavoitteita
Tasalaatuista ja lähiruokaa tarjoava keittiö.

Perustelut
Käytämme vakioruokaohjeita ja ostamme läheltä tuotettuja elintarvikkeita tarjonnan mukaan.

Toteutuma
Toteuma suunnitelman mukainen.
Käytetty kesän aikana paljon paikkakunnan muikkuja, kurkkuja ja tomaatteja.
Kaksi keittäjää aloitti dieettikokin erikoisammattitutkinto koulutuksen

Tunnusluvut ja mittarit

Ateriat:	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Vanhukset	164 764	147 180	151 833	51 182 kpl	50 184 kpl
Koululaiset		73 036	83 069	108 722 kpl	107 130 kpl
Muu		10 000	10 000	9 811 kpl	7 508 kpl
Aterian hinta:					
Vanhukset	5,00 €	5,00 €	5,00 €	5,00 €	5,00 €
Lapset ja koulut	2,60 €	2,60 €	2,60 €	2,60 €	2,60 €

Ravintokeskus	**TP 2017**	**TA 2018**	**TP 2018**	**Ero**
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-50 677	-38 526	-47 717,73	-9 192
M E N O T (ulkoiset)	442 980	475 273	426 392,79	-48 880
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	392 303	436 747	378 675,06	-58 072
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-535 752	-545 715	-494 952,27	50 763
Menot (sisäiset)	48 108	54 371	48 956,87	-5 414
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-487 644	-491 344	-445 995,40	45 349
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-95 341	-54 597	-67 320,34	-12 723
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	-29,29	-16,60	-21,07	

360 Kansanterveystyö

Toiminnan kuvaus

Perusterveydenhuollon toteuttamisesta vastaa Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä. Alueen väestöpohja on noin 10700 henkilöä. Kuntayhtymän toiminta jatkuu kahdella jäsenkunnalla, Suonenjoki ja Rautalampi vuoden 2013 alusta.

Molemmilla paikkakunnilla toimivat terveysasemat. Alueelliselle väestövastuulle perustuva vastaanottotoiminta on järjestetty lääkäri-sairaanhoitaja -parin toiminnan varaan.

Vastuuhenkilö

Sisä-Savon kuntayhtymän ylilääkäri.

Sitovia tavoitteita

Kuntalaisten tarpeita vastaavat perusterveydenhuollon palvelut, sekä eri organisaatioiden välisen yhteistyön toimivuus.

Perustelut

Kuntayhtymän talousarvioehdotus saadaan kuntayhtymän välitilinpäätöksen yhteydessä.

Toteutuma

Rautalammilla toimii kaksi terveyskeskuslääkäriä. Omalääkärin ja omahoitajan vastaanotot toteutetaan virka-aikaisesti. Iltaisin ja viikonloppuisin kiireellinen vastaanotto on Suonenjoella ja viikonloppuisin sekä öisin Kuopiossa. Palveluiden saatavuus on hyvä.
Suunterveydenhuollon vastaanotto on Rautalammilla virka-aikaisesti ja Kuopiossa
Rautalammin hammashoitolan vastaanotto toimii virka-aikaisesti, muina aikoina kiireellinen hoito annetaan Kuopiossa.
Tarkemmin toteumatiedot raportoidaan Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän välitilinpäätöksien yhteydessä kolme kertaa vuodessa.

Tunnusluvut ja mittarit

Hoitopäivät	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
15-49 vuotiaat	64	67	74	20	27
50-64 vuotiaat	251	462	475	267	207
65-74 vuotiaat	593	759	386	830	717
75-84 vuotiaat	1 812	1 116	1 276	973	1 391
Yli 85 vuotiaat	2 295	2 318	2 439	1 321	1 306
Yhteensä	5 015	4 722	4 650	3 444	3 648
a´-hinta	208,52 €	219,78 €	214,95 €	210,13 €	229,50 €
Kustannukset yhteensä	1 045 727,80 €	1 037 801,16 €	999 703,50 €	723 687,72 €	837216 €

Kansanterveystyö	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-144 481	-150 092	-161 031,41	-10 939
M E N O T (ulkoiset)	2 566 870	3 638 300	3 237 928,04	-400 372
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 422 389	3 488 208	3 076 896,63	-411 311
Suunnitelmapoistot	33 260	33 260	33 259,63	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	40 909	37 410	40 154,71	2 745
TOIMINTAKATE (sisäiset)	74 168	70 670	73 414,34	2 744
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 496 557	3 558 878	3 150 310,97	-408 567
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	766,99	1082,38	986,01	

370 Sairaanhoitolaitokset

Toiminnan kuvaus
Erikoissairaanhoidon tavoitteena on erikoissairaanhoitopalveluiden tehokas toteutuminen osana terveydenhuollon kokonaisuutta.

Rautalammin kunta kuuluu Pohjois-Savon erikoissairaanhoidon kuntayhtymään.

Vastuuhenkilö
Sairaanhoitopiirin johtaja.

Sitovia tavoitteita
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin taloussuunnitelmassa mainittuja tavoitteita ovat: potilas/asiakaslähtöisyys, palveluiden toimivuus, taloudellinen tehokkuus ja henkilöstövoimavarojen hallinta.
Kuntakohtaisia sitovia tavoitteita ei ole asetettu

Perustelut

Toteutuma
Sairaanhoitopiiri raportoi toteumista tilinpäätöksen yhteydessä
https://www.psshp.fi/sairaanhoitopiiri/materiaalipankki/tilinpaatos

Tunnusluvut ja mittarit

Sairaanhoitolaitokset	TP 2017	TA 2018 (sis. muutokset)	TP 2018	Ero
T U L O T (ulkoiset)	-7 289	0	-18 737,54	-18 738
M E N O T (ulkoiset)	5 369 433	5 074 047	4 776 919,01	-297 128
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 362 144	5 074 047	4 758 181,47	-315 866
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 362 144	5 074 047	4 758 181,47	-315 866
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	1647,36	1543,20	1489,26	

380 Erittelemätön terveydenhuolto / Ympäristöterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus
Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveysvalvonnan
Tehtäviin kuuluu kansanterveyslaissa määriteltyjen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukainen kunnille kuuluva valvonta. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Eläinlääkintähuollon
Tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen. Tehtävä kattaa eläinlääkäripalvelut sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan, muun eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan, eläintenpidon terveydellisen valvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä eläinsuojelun.
Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto ja Tervo) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue.

Henkilöstö:
Hallinto: Ympäristöterveysjohtaja ja toimistosihteeri (osa-aikainen)

Ympäristöterveysvalvonta: Suonenjoki 3 ympäristöterveystarkastajaa, Pielavesi 1 ympäristöterveystarkastaja

Eläinlääkintähuolto: Keitele 1 kunnaneläinlääkäri, Pielavesi 2 kunnaneläinlääkäriä, Rautalampi 1 kunnaneläinlääkäri, Suonenjoki 2 kunnaneläinlääkäriä (toinen muita sijaistava kunnaneläinlääkäri), Tervo 1 kunnaneläinlääkäri, Vesanto 1 kunnaneläinlääkäri, Suonenjoki / Tervo 1 valvontaeläinlääkäri.

Vastuuhenkilö
Ympäristöterveysjohtaja.

Sitovia tavoitteita
Vuoden 2018 yleisenä tavoitteena on edelleen toimintavalmiuden ylläpitäminen sekä parantaminen samalla kun valmistaudutaan vuoden 2020 alussa todennäköisesti toteutuvan maakuntahallintouudistuksen mukanaan tuomiin haasteisiin. Henkilöstölle varataan riittävästi mahdollisuuksia osallistua tulevan maakuntahallintouudistuksen valmisteluun ja täytäntöönpanoon, mutta samalla toimintavalmius ja –kyky on pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Muilta osin tilannetta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja –rakenteiden uudelleenorganisoimiseksi.

Hyödynnetään ICT-ratkaisuja palveluiden tuottamisessa.

Perustelut

Toteutuma
Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen toteumaraportointi annetaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä tiedot eivät sisällä kuntakohtasia erittelyitä.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristöterveydenhuolto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	0	0	-3 067,01	-3 067
M E N O T (ulkoiset)	192 180	195 180	182 951,24	-12 229
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	192 180	195 180	179 884,23	-15 296
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	192 180	195 180	179 884,23	-15 296
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	59,04	59,36	56,30	

404 Sivistystoimen hallinto

Toiminnan kuvaus
Tavoitteena on sivistysosaston toimintaedellytysten tukeminen ja strategian mukaisen toiminnan ja kehittämisen edistäminen. Sivistysosasto ohjaa osaston yhteistoimintoja. Kilpailutusten järjestäminen ja toimeenpano sekä toimintojen arvioinnin tukeminen.

Vastuuhenkilö
Sivistysjohtaja

Sitovia tavoitteita
Sivistysosaston hallinto tukee osaston yhteistoimintaa yhteisillä kokouksilla. Osaston sisäistä ja ulkoista tiedottamista kehitetään. Sivistysosastolle osoitetuista asioista lautakunta käsittelee asiat kuukauden kuluessa ja viranhaltijapäätökset annetaan kuukauden kuluessa.

Perusteluita
Lautakunnan ja viranhaltijoiden päätökset annettu määräaikaan mennessä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP2016	TP2017	TP2018	TA2019
Sivistyslautakunnan kokokuksia	10	11	11	10
Osastopalavereita	4	4	8	9

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Toimintatuotot	-523	-469,48	-287	-447	
Toimintakulut	61 481	61 337	51 305	60 978	
Toimintakate/jäämä	60 951	60 840	51 018	60 530	
Poistot ja arvonalennukset					
Tilikauden yli/alijäämä			51 018	60 530	-9 512

sivistystoimen hallinto	TP 2017	TA 2018 (sis. muutokset)	TP 2018	Ero
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	58 893	49 186	58 603,84	9 418
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	58 893	49 186	58 603,84	9 418
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-496	-287	-447,42	-160
Menot (sisäiset)	2 444	2 119	2 374,17	255
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 947	1 832	1 926,75	95
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	60 841	51 018	60 530,59	9 513
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	18,69	15,52	18,95	

410 Peruskoulutus

Toiminnan kuvaus

Tavoitteiden mukaisen, laadukkaan perusopetuksen antaminen Matti Lohen koulussa ja Kerkonjoen koulussa. Kerkonjoella myös esiopetusta. Kouluissa myös vireää kerhotoimintaa.
Uuden opetussuunnitelman mukaista opetusta kehitetty: monialaiset opintokokonaisuudet, uusi arviointi. KiVa-toiminnan avulla saatu kiusaustapauksia vähenemään ja kiusaamisia selvitettyä. Oppilaskunnat toimivat molemmissa kouluissa, Matti Lohella myös tukioppilastoimintaa.Vanhempainyhdistyksen, seurakuntien ja urheiluseurojen sekä muiden yhteisöjen kanssa monipuolista yhteistoimintaa.
Kerkonjoen koulu on toiminut peruskorjatuissa koulutiloissa 1.8.2018 alkaen.

Vastuuhenkilö

rehtorit

Sitovia tavoitteita

Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin.
Tavoitteena mm. seuraavaa: uuden opetussuunnitelman sujuva käyttöönotto, laaja-alaisten osaamisalueiden joustava tuominen koulun arkeen, monialaisten oppimiskokonaisuuksien sujuva opettaminen, uuden opetussuunnitelman mukaisen arviointijärjestelmän luominen perusopetukseen.
Edelleen lisätään kodin ja koulun yhteistyötä ja vähennetään kiusaamista

Perusteluita

Perusopetus	**TP 2016**	**TP 2017**	**TA 2018**	**TP 2018**
Opetustunnit	23203	23298	23864	24312
€/opetustunti	100	102	99	102
Opiskelijoita	315	312	314	313
€/opiskelija	7370	7606	7517	7590

Tunnusluvut ja mittarit

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Toimintatuotot			-192 755	-224 706	
Toimintakulut			2914500	3111482	
Toimintakate/jäämä			2733717	2886774	
Poistot ja arvonalennukset			109 182	143 711	
Tilikauden yli/alijäämä			2842899	3030486	-187 587

peruskoulutus	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-170 774	-171 395	-185 802,02	-14 407
M E N O T (ulkoiset)	2 466 015	2 538 495	2 718 057,89	179 563
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 295 241	2 367 100	2 532 255,87	165 156
Suunnitelmapoistot	109 182	109 182	143 712,00	34 530
Tulot (sisäiset)	-26 800	-21 080	-38 770,45	-17 690
Menot (sisäiset)	409 832	376 005	379 279,16	3 274
TOIMINTAKATE (sisäiset)	492 214	464 107	484 220,71	20 114
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 787 455	2 831 207	3 016 476,58	185 270
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	856,36	861,07	944,12	

420 Lukio

Toiminnan kuvaus

Rautalammin lukion toiminta-ajatuksena on "vahvat juuret, kantavat siivet". Kannustamme opiskelijoita yksilöllisesti omien vahvuuksien löytämiseen ja toteuttamiseen. Erityispiirteenä ovat ratsastuslinjan tuoma toiminnallisuus, vastuunotto ja johtajuuskokemusten tarjoaminen nuorille sekä teatteri-ilmaisun antama mahdollisuus niin itseilmaisun kuin yhteistyötaitojen kehittämiseen.

Vastuuhenkilö

Lukion rehtori

Sitovia tavoitteita

Tavoitteena on että lukiossa aloittaa kaksi opetusryhmää syksyllä 2018 ja ratsastuslukion brändi on tunnettu kansallisesti. Lukion teatteri-ilmaisun opetus on toinen vetovoimainen tekijä lukiolle. Naapurilukioiden kanssa vahvistetaan yhdessä lukion opetustarjontaa. Rautalammin lukiolla on yhteistyötä muiden lukioiden ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Perusteluita

Lukion toimintaa ohjaavaa lainsäädäntö

- Lukiolaki 629/1998 (vuodesta 8/2018 alkaen Lukiolaki 714/2018)
- Lukioasetus 810/1998
- Opetussuunnitelma (LOPS2016).
- Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013

	TP2016	TP2017	TP2018	TA2019
Aloittavat opetusryhmät	1	1	2	2
Sisä-Savon lukioiden yhteiset kurssit		15	18	16
Satulatettari-produktion katsojia	450	1200	850	960

Tunnusluvut ja mittarit

Lukio	TP2016	TP2017	TP2018	TA2019
Opetustunnit	6189	6096	6558	
€/opetustunti	134	133	130	
Opiskelijoita	90	89	91	
€/opiskelija	9180	8735	9 387	

Toimiala	**TP 2016**	**TP 2017**	**TA 2018**	**TOT 1-12 kk/2018**	yli-/alijäämä
Toimintatuotot	-16 802	-42 350	-19 350	-47 626	
Toimintakulut	826 233	948 358	889 697	901 919	
Toimintakate/jäämä	809 431	933 008	870 347	854 293	
Poistot ja arvonalennukset				115 098	
Tilikauden yli/alijäämä			985 445	969 405	16 040

lukio	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-39 963	-15 300	-44 236,77	-28 937
M E N O T (ulkoiset)	695 006	763 903	770 660,59	6 758
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	655 042	748 603	726 423,82	-22 179
Suunnitelmapoistot	114 450	115 098	115 097,64	0
Tulot (sisäiset)	-3 023	-4 050	-3 389,76	660
Menot (sisäiset)	125 473	125 794	131 258,97	5 465
TOIMINTAKATE (sisäiset)	236 900	236 842	242 966,85	6 125
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	891 943	985 445	969 390,67	-16 054
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	274,02	299,71	303,41	

440 Aikuiskoulutus

Toiminnan kuvaus

Kansalaisopiston toiminnan järjestää Sisä-Savon kansalaisopisto, jonka hallinnon alla toiminta pyörii. Sisä-Savon kansalaisopisto on avoin vapaan sivistystyön opisto toimialueensa Suonenjoen, Rautalammin, Tervon ja Vesannon asukkaille. Kansalaisopisto järjestää alueen koulutus– ja kulttuuri-tarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoimintaa, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksupalvelu– ja projektitoimintaa.

Vastuuhenkilö

Rautalammin kunnan sivistysjohtaja ja kansalaisopiston rehtori Kirsti Häkkinen

Sitovia tavoitteita

Tavoitteena oli kehittää opiston toimintaa niin, että henkilöstöresursseja kehitetään tasapainoisesti uuden kunnan, Leppävirran liityttyä opistoalueeseen 1.1.2018 alkaen. Vuoden aikana seuranta liitoksen taloudellisista vaikutuksista oli myös tärkeää. Rautalammin opetustarjontaa suunniteltiin suhteessa uusien rekrytoitavien opettajien tuntimäärään.

Perusteluita

Uusien opettajien tunteja toteutui tanssinopettajan kursseilla Rautalammilla,teatteriaineiden opettajan kurssi ei toteutunut. Opistolle palkattu 0,5 htv:n lisäresurssi toimistotehtäviin osoittautui riittämättömäksi suhteessa Leppävirran tuottamaan lisätyöhön hallinnossa. Rautalammilla opetustunteja toteutui 2378 tuntia yhteensä, 60 tuntia enemmän kuin edellisenä vuonna. Silti kunnan maksana tuntihinta tippui edellisen vuoden 18,10€:sta 14,27€:oon. Tämä voi olla Leppävirran liittymisen vaikutusta, koska hallintokuluille tuli useampi maksaja. Rautalammin toteutunut tuntimäärä jäi alle tavoitteesta 2700, ja on tarkoitus tulevana vuonna sitä suunnittelulla saada paremmin toteutumaan.

Tunnusluvut ja mittarit

Kansalaisopisto	TP2016	TP2017	TA2018	TP2018
Opetustunnit	2531	2318	2700	2378
€/opetustunti	18,71	19,23	18	14,27
Opiskelijoita	602	554	600	542
Kurssipaikkoja	2041	1102	1400	1122
€/opiskelija	75	69,42	73	62,62

Musiikinopetus	TP2016	TP2017	TP2018
Opiskelijoita	11	12	13
€/opiskelija	1258	1230	1171

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Kansalaisopisto					
Toimintatuotot	0	0	0	0	
Toimintakulut	48 236	49 869	50 664	36 145	
Toimintakate/jäämä	48 236	49 869	50 664	36 145	14 519
Musiikinopetus					
Toimintatuotot	0	0	0	0	
Toimintakulut	13 844	14 761	17 800	15 234	
Toimintakate/jäämä	13 844	14 761	17 800	15 234	2 566

aikuiskoulutus	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	64 631	68 464	51 380,03	-17 084
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	64 631	68 464	51 380,03	-17 084
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	64 631	68 464	51 380,03	-17 084
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	19,86	20,82	16,08	

450 Joukkoliikenne

Toiminnan kuvaus
Mahdollistaa haja-asutusalueelta asioimisen kirkonkylällä, saapumisen sunnuntaina rautatieasemalta Rautalammille. Kutsutaksipalvelu korvaa vähäistä julkista liikennettä Rautalammin kunnan alueella.

Vastuuhenkilö
Sivistysjohtaja

Sitovia tavoitteita
Sivistysosasto ja perusturvaosasto suunnittelevat ja kehittävät tarpeellisia kuljetuksia yhdessä ja kuljetuksia mahdollisimman paljon yhdistäen.

Perusteluita
Joukkoliikennepalveluissa ei muutoksia vuonna 2018

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Toimintatuotot	-250	-979	-2500	-980	
Toimintakulut	22 347	30 992	25 600	17 824	
Toimintakate/jäämä	22 096	30 012	23 100	16 844	
Poistot ja arvonalennukset					
Tilikauden yli/alijäämä			23 100	16 844	6 256

joukkoliikenne	TP 2017	TA 2018 (sis. muutokset)	TP 2018	Ero
T U L O T (ulkoiset)	-979	-2 500	-980,00	1 520
M E N O T (ulkoiset)	30 992	25 600	17 824,76	-7 775
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	30 013	23 100	16 844,76	-6 255
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)				
TOIMINTAKATE (sisäiset)				
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	30 013	23 100	16 844,76	-6 255
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	9,22	7,03	5,27	

453 Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuspalvelut käsittävät päiväkotien palvelut, vuoropäivähoidon, perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut. Perheet voivat hakea kotihoidon tukea ja kotihoidon tuen Rautalampi-lisää. Lisäksi toimii yksi yksityinen perhepäivähoitaja.
Henkilöstö:
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja -> 1 pv/ vk myyty palvelua Vesannon kunnalle.
Pentinpellon päiväkoti: 2 vastaavaa lto:ta, 2 lto:ta 4 lastenhoitajaa, 2 ryhmäavustajaa, 1 päiväkotityöntekijä.
Ryhmäperhepäivähoito Satakieli: 1 vastaava lastenhoitaja, 2 lastenhoitajaa.
Perhepäivähoito: 5 perhepäivähoitajaa
Yksityinen perhepäivähoito: 2 perhepäivähoitajaa

Vastuuhenkilö

Varhaiskasvatusjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttaminen ja kehittämisestä kunnassa esiintyvien tarpeiden mukaisesti. 1.8.2016 voimaan tulleiden valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja kuntakohtaisen vasun (1.8.2017) toimeenpano, seuranta ja arviointi monialaisessa yhteistyössä myös asiakasperheiden kanssa.
2. Taata em. perusteiden ja toimeenpanosuunnitelman vaatima henkilöstön mitoitus vahvistamalla koulutetun henkilöstön eli lastentarhanopettajien määrää päiväkotien 24 lapsen ryhmiin (+2).
3. Osallistuminen kunnan pakolaiskiintiössä tulleiden ja mahdollisten uusien lasten ja perheiden kotouttamiseen.
4. Daisy -toiminnan ohjausjärjestelmän täysmittainen käyttöönottaminen.
5. Henkilöstön ammatillisen osaamisen vahvistaminen ja päivittäminen.

Perusteluita/ Tavoitteiden toteutuminen ja toiminnan muutokset v. 2018

1. Toimintaamme ohjaa uusi varhaiskasvatuslaki(540/2018) sekä valtakunnallinen (1.8.2016) että Rautalammin kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma (1.8.2017). Varhaiskasvatuksen tarkoitus on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Lapsen etu on kaiken kehittämisen lähtökohta.
   Jokaiselle lapselle on tehty varhaiskasvatussuunnitelma, jota tarkistetaan vähintään kerran toimintakauden aikana. Seurantaa ja arviointia on tehty yhdessä huoltajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan (VEO) ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Lasten osallisuus ja mielenkiinnonkohteet huomioidaan toimintaa suunnitellessa. Myös huoltajien osallisuus korostuu. Vasukeskustelujen lisäksi on vanhempainiltoja, erilaisia tapahtumia sekä asiakasraati, jossa huoltajat nostavat esille heille tärkeitä asioita. Yhteistyö verkostojen kanssa toimii hyvin. Perhekeskusmallia kehitämme edelleen, jotta palvelut lapsiperheille olisivat helposti saatavilla. Varhaiskasvatussuunnitelmaa jalkautetaan yksiköihin edelleen. Osassa yksiköissä ryhmävasun tavoitteiden ja periaatteiden toteutumisen seurantaa arvioidaan jatkuvasti tiimeissä. Ryhmävasut eivät ole toteutuneet kaikissa yksiköissä toteutuneet. Vuosikellon käyttöönotto osaltaan auttaa henkilöstöä, jotta tavoitteet toteutetaan.
2. Elokuusta alkaen päiväkotien henkilöstömitoitus muutettiin niin, että 24 lapsen ryhmissä on 2 lastentarhanopettajaa ja 1 lastenhoitaja.
   Varhaiskasvatuksessa lasten kotoutuminen ja yhteistyö huoltajien ja eri toimijoiden kanssa on sujunut erittäin hyvin. Viekku- hankkeen kautta henkilöstö on saanut koulutusta (3 krt), ja ovat osaltaan auttaneet henkilöstöä työssään. Lisäksi varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on tehty Suomi toisena kielenä- oppimisen suunnitelma.
3. Daisy toiminnanohjausjärjestemä on käytössä kaikissa kunnan yksiköissä. Järjestelmän täysimittainen käyttöönotto vaatii vielä työskentelyä sekä työntekijöiden että huoltajien osalta.

4. Kuntamme kannustaa kouluttautumaan ja henkilöstö onkin päässyt useisiin koulutuksiin. Maahanmuuttajakoulutusten lisäksi on ollut mm. Daisyyn liittyvää koulusta, vasukoulutusta, lapset puheeksi, ea, pedagogisen johtajuuden prosessikoulutus, Jari Sinkkosen luento ym. Jokainen henkilökunnasta on päässyt osallistumaan vähintään kolmeen koulutukseen/ vuosi. Ammatillista osaamista vahvistetaan myös mm. säännöllisillä tiimipalavereilla, koko talon yhteisillä tapaamisilla, kehityskeskusteluilla, sivistysosaston yhteisillä tapaamisilla sekä yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Nämä kaikki ovat tukeneet henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia.

Päiväkoti Riihikodossa ilmeni, että kuitua siirtyi ilmastointikanavia pitkin huoneilmaan. Riihikoto suljettiin 31.5. ja lapset ja henkilöstö siirtyivät Pentinpellon päiväkotiin. Esiopetus siirtyi väistötiloihin kirjaston kivijalkaan.

Ryhmäperhepäivähoito Satakieli muutti elokuun alussa Kerkonjoensuun koulun yhteyteen. Yhteistyö koulun kanssa on lisääntynyt ja ryhmäperhepäivähoito pystyy käyttämään koulun tiloja esim. liikuntasalia.

Syyskuussa kunta otti käyttöön palvelurahan yksityiseen perhepäivähoitoon. Tämä tarkoittaa sitä, että huoltajat voivat valita kunnallisen varhaiskasvatuspalvelun lisäksi yksityistä hoitoa ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksu on huoltajille saman suuruine kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kunnassamme on tällä hetkellä kaksi yksityistä perhepäivähoitajaa.

Syksyn aikana varhaiskasvatuksen hallintoon on vaikuttanut kuntaan tammikuussa 2019 käyttöön otettava asianhallintajärjestelmä sekä Kansallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda, joka kerää varhaiskasvatuksen tiedot valtakunnallisesti yhteen paikkaan. Vardan käyttöönottoa siirtyy helmikuu 2019 alkuun.

Tunnusluvut ja mittarit

1. **Päivähoitopaikan tarjoaminen määräaikojen puitteissa kysyntää vastaavasti**.
   Varhaiskasvatuspaikkaa voi hakea ympäri vuoden: hakuaika on 4 kk aikaisemmin, jos hoidon tarve on tiedossa. Yllättäen tulleen tilanteen vuoksi (työ, opiskelu) hakuaika on 2 viikkoa.
   - ➔ Toteutunut

2. **Henkilöstö/ lapsimäärä suhdeluvun seuranta ja arviointi.**
   - ➔ suhdeluku alle 3-vuotiaiden kanssa: 4 lasta/ 1 kasvatusvastuullinen. -> Toteutunut
   - ➔ suhdeluku yli 3-vuotiaiden kanssa: 8 lasta/ 1 kasvatusvastuullinen -> Toteutunut

Kustannukset hoitopäivän ka. bruttohinta 2013-2018

2013	2014	2016	2017	2018
86,-	84,-	77,67	69,3	85,67

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Toimintatuotot	-119 926	-119 400	-134 027	-94 148	
Toimintakulut	981 673	1 143 292	1 230 306	1 218 402	
Toimintakate/jäämä	861 747	1 023 892	1 096 279	1 124 254	
Poistot ja arvonalennukset	4992	4930	4 877	4 877	
Tilikauden yli/alijäämä	979 051	1 188 046	1 101 156	1 129 171	-28 015

Varhaiskasvatus	TP 2017	TA 2018 (sis. muutokset)	TP 2018	Ero
T U L O T (ulkoiset)	-114 421	-123 415	-83 657,29	39 758
M E N O T (ulkoiset)	1 001 955	1 091 299	1 013 879,75	-77 419
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	887 534	967 884	930 222,46	-37 662
Suunnitelmapoistot	4 930	4 877	4 877,13	0
Tulot (sisäiset)	-11 826	-10 612	-10 490,88	121
Menot (sisäiset)	161 592	139 007	204 522,57	65 516
TOIMINTAKATE (sisäiset)	154 696	133 272	198 908,82	65 637
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 042 231	1 101 156	1 129 131,28	27 975
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	320,19	334,90	353,41	

454 Esiopetus

Toiminnan kuvaus

Esiopetus on osa kunnan varhaiskasvatusta ja sitä järjestetään vuonna 2018 kevätkaudella Pentinpellon päiväkodin yhteydessä ja 6.8. alkaen väistötiloissa kirjaston kivijalassa. Esiopetukseen osallistuu vuosittain noin 20 lasta, tosin kaudella 2018-19 lapsia on 30. N. 2/3 lapsista tarvitsee täydentävää varhaiskasvatusta esiopetuksen lisäksi.
Henkilöstö: 2 esiopetuksen opettajaa ja 2 lastenhoitajaa.

Vastuuhenkilö

Varhaiskasvatusjohtaja

Sitovia tavoitteita

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttaminen ja kehittäminen kunnassa esiintyvien tarpeiden mukaisesti ja toimintaa säätelevien lakien mukaisesti. Esiopetuksessa noudatetaan uusia 1.8.2016 voimaan astuneita esiopetussuunnitelman perusteita ja kunnan omaa suunnitelmaa. Toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia tehdään monialaisessa yhteistyössä myös lasten perheiden kanssa. Toiminnan arvioinnissa hyödynnetään esiopetuksen vuosikelloa.
2. Toiminnassa painotetaan lapsen ja vanhempien osallisuutta. Jokaiselle lapselle laaditaan oma oppimissuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. Suunnitelmaa arvioidaan yhdessä keskustellen tarvittaessa. Esiopetuksen oppimissuunnitelman laatimisessa luodaan mahdollisuus myös lapsen osallistua häntä itseään koskevissa asioissa.
3. Osallistuminen kunnan pakolaiskiintiössä tulleiden ja mahdollisten uusien lasten ja perheiden kotouttamiseen sekä yhteistyö perheiden ja pakolaiskoordinaattoreiden kanssa.
4. Esiopetuksen henkilöstön ammatillisen osaamista ja työhyvinvointia vahvistetaan ja osaamista päivitetään vastaamaan uusia haasteita.
5. Oppilashuoltoryhmien toiminnasta vastuunottaminen ja osallistuminen aktiivisesti monialaiseen yhteistyöhön sekä omassa yhteisössä, Matti Lohen koulun ja Kerkonjoensuun koulun henkilöstön kanssa sekä kunnan muiden oppilashuoltoyöhön osallistuvien kanssa.

Perusteluita/ Tavoitteiden toteutuminen ja toiminnan muutokset v. 2018

1. Esiopetusta on annettu voimassa olevan kunnallisen esiopetussuunnitelman ja lapsen henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia on tehty huotajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Esiopetuksen vuosikello auttaa henkilöstöä työssään, jotta tavoitteet toteutuvat.
2. Lapsen osallisuutta toiminnan suunnitteluun on kehitetty jatkuvasti ja jatketaan edelleen. Jokaiselle lapselle on tehty esiopetussuunnitelma, jota arvioidaan/ tarkistetaan 2-3 kertaa toimintakauden aikana. Myös tehostetun tuen suunnitelmat on tehty ja arvioitu sekä siirretty Wilmaan
3. Kevätkaudella kotoutumistyöhön on panostettu osallistumalla koulutuksiin ja Suomi toisena kielenä- oppimisen suunnitelma on tehty varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.
4. Esiopetuksen työntekijät ovat osallistuneet kotouttamiskoulutuksiin (3krt) sekä yksi työntekijä on osallistunut Lapset puheeksi-koulutukseen. Lisäksi henkilöstölle on ollut Daisyyn liittyvää koulusta ja Jari Sinkkosen luento sekä Niilo Mäki-instituutin järjestämä Hyvä Alku-messut. Ammatillista osaamista vahvistetaan myös mm. säännöllisillä tiimipalavereilla, koko talon yhteisillä tapaamisilla, sivistysosaston yhteisillä tapaamisilla sekä yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Nämä kaikki ovat tukeneet henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia.
5. Esiopetuksessa on oma monialainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä, joka on kokoontunut 3 kertaa kuluvan vuoden aikana. Yhteistyötä Matti Lohen koulun ja Kerkonjoensuun koulun kanssa tehdään tiiviisti mm. koulukuraattorin vierailut.

   Elokuussa esiopetus siirtyi väistötiloihin kirjaston kivijalkaan riihikotolaisten siirryttyä Pentinpellon päiväkotiin.

Tunnusluvut ja mittarit

1. **Esiopetuksen järjestäminen kysyntää vastaavasti.** -> Toteutunut
2. **Henkilöstö/ lapsimäärä suhdeluvun seuranta ja arviointi.** -> suhdeluku esiopetuksessa on 13 lasta/ 1 kasvatusvastuullinen ja täydentävässä varhaiskasvatuksessa: 8 lasta/ 1 kasvatusvastuullinen -> Toteutunut

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018	yli-/alijäämä 2018
Toimintatuotot	-818	0	-1 180	-7 718	
Toimintakulut	94 066	109 141	98 389	102 367	
Toimintakate/jäämä	92 275	107 961	97 209	94 649	
Poistot ja arvonalennukset					
Tilikauden yli/alijäämä			97 209	94 649	2 560

Esiopetus	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-3 875	0	-6 466,57	-6 467
M E N O T (ulkoiset)	58 830	54 091	66 427,81	12 337
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	54 956	54 091	59 961,24	5 870
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)	-1 189	-1 180	-1 251,78	-72
Menot (sisäiset)	35 967	44 298	35 940,14	-8 358
TOIMINTAKATE (sisäiset)	34 778	43 118	34 688,36	-8 430
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	89 734	97 209	94 649,60	-2 559
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	27,57	29,56	29,62	

460 Nuorisotoimi

Toiminnan kuvaus

Kunnan nuorisotyön tavoitteena on edistää rautalampilaisten nuorten hyvinvointia sekä antaa heille mahdollisuuksia ja tukea oman elämänhallinnan löytämiseen, säilyttämiseen ja palauttamiseen. Toiminnassa pääpaino on nuorisotila- ja leirityössä, pienimuotoisissa tapahtumissa, retkissä sekä harrastustoiminnassa. Nuorisotoimi vastaa myös nuorisovaltuustosta, nuorten kesätyöllistämisestä sekä etsivän nuorisotyön toteutumisesta kunnassa.

Vastuuhenkilö

Vapaa-aikasihteeri

Sitovia tavoitteita

Nuorisotilan aukioloajat: nuorisotilan aukioloaikoja tarkastetaan nuorten toiveet huomioiden.
Nuorten aktivointi ja osallisuuden edistäminen: nuorten aktiivista kansalaisuutta tuetaan toimivalla nuorisovaltuustolla.
Toimiva yhteistyö: nuorisotyötä tehdään yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä ollaan aktiivisina toimijoina verkostoissa.
Osaamisen vahvistaminen: työntekijät osallistuvat nuorisoalan koulutuksiin.
Viestintä ja näkyvyys: panostetaan yhä enemmän monikanavaiseen viestintään ja aktivoidaan nuoria sisällöntuotantoon.

Perusteluita

Nuorten monipuolinen tukeminen elinikäisessä oppimiskulttuurissa ja alati muuttuvassa yhteiskunnassa on erittäin tärkeässä osassa nuorten kehittymistä. Erilaisin tukitoimin, kuten nuorten työllistäminen ja osallistaminen projekteihin ja vapaaehtoistyöhön on ensiarvoisen tärkeää. Kaikkien nuorten sosiaalisen kehittymisen kannalta on tärkeää järjestää yhteistä aikaa turvallisten aikuisten ohjatessa toiminnan suuntaa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP2016	TP2017	TA2018	TP2018
Tapahtumat/vuosi:	116	133	120	135
Kävijät/vuosi:	2320	2520	2500	2420
Etsivä nuorisotyö asiakkaat/vuosi:	41	37	40	42

Nuorisotoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-34 143	-30 150	-29 195,41	955
M E N O T (ulkoiset)	72 654	86 817	82 882,08	-3 935
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	38 511	56 667	53 686,67	-2 980
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	21 401	20 207	21 130,37	923
TOIMINTAKATE (sisäiset)	21 401	20 207	21 130,37	923
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	59 912	76 874	74 817,04	-2 057
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	18,41	23,38	23,42	

470 Liikuntatoimi

Toiminnan kuvaus
Kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja, kun taas liikunnan toiminnallisesta puolesta huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani.

Vastuuhenkilö
Vapaa-aika sihteeri

Sitovia tavoitteita
Liikuntaneuvonta: liikuntaneuvontapalvelun elvyttäminen ja markkinointi niin kuntalaisille kuin yhteistyökumppaneille.
Liikuntapaikkojen ja –palvelujen kehittäminen: liikuntapaikkojen ja –palveluiden kehittäminen syksyllä 2017 toteutetun asiakastyytyväisyyskyselyn pohjalta.
Toimiva yhteistyö: toteutetaan liikuntatyötä yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
Osaamisen vahvistaminen: työntekijät osallistuvat liikunta-alan koulutuksiin.
Viestintä ja näkyvyys: ajantasainen liikuntapaikoista sekä –palveluista tiedottaminen mahdollisimman monikanavaisesti.

Perusteluita
Monipuolisen ja laadukkaan liikuntatoiminnan avulla voidaan vähentää syrjäytymistä, terveyden heikentymistä ja välittömiä/välillisiä kustannuksia mm. terveydenhuollon kuluista. Liikunnallisen aktiivisuuden edistäminen tukee monipuolisesti kuntalaisten hyvinvointia ja edistää osallisuuden kokemusta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP2016	TP2017	TA2018	TP2018
Uimahallin kävijät/vuosi:	7120	7360	7500	7100
Uimahallin kustannukset/käynti:	14,60	12,20	12,00	14,34

Liikuntatoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-38 323	-22 400	-32 034,07	-9 634
M E N O T (ulkoiset)	182 965	194 806	198 045,85	3 240
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	144 642	172 406	166 011,78	-6 394
Suunnitelmapoistot	26 570	25 430	26 636,58	1 207
Tulot (sisäiset)	-2 061	-2 900	-968,00	1 932
Menot (sisäiset)	39 519	40 451	39 598,78	-852
TOIMINTAKATE (sisäiset)	64 029	62 981	65 267,36	2 286
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	208 671	235 387	231 279,14	-4 108
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	64,11	71,59	72,39	

480 Kirjastotoimi

Toiminnan kuvaus
Kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Vastuuhenkilö
Seija Österberg

Sitovia tavoitteita
Kirjaston aineistotarjonnan laajentaminen e-lehtiin.
Kuvien digitointipalvelun lisääminen kirjaston palvelutarjontaan.

Perusteluita

Kirjaston asema yhteiskunnassa vaatii kehitystä kirjaston palveluilta. Asiakkaiden tarpeet muuttuvat ja niihin pyritään vastaamaan mahdollisuuksien mukaan.

Toteutuma
E- aikakaus- ja sanomalehtipalvelu otettiin käyttöön tammikuussa 2019.
Lokakuussa käyttöön otettiin kuvien digitointilaite, jolla asiakkaat voivat skannata omia diakuvia ja negatiiveja digitaaliseen muotoon tietokoneelle.

Tunnusluvut ja mittarit

Tunnusluvut ja mittarit	OPM tavoite	Pohjois-Savo 2017	2015	2016	2017	2018
asukasluku			3426	3303	3288	3255
Kokonaislainaus/asukas	18	15,96	13,90	13,53	12,91	13,08
Fyysiset käynnit /asukas	10	9,99	10,39	11,88	11,83	10,76
Lainaajat, % asukkaista	45	34,83	34,33	34,45	33,85	31,43

kirjastotoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-14 021	-13 417	-11 385,33	2 032
M E N O T (ulkoiset)	195 537	205 648	221 907,34	16 259
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	181 516	192 231	210 522,01	18 291
Suunnitelmapoistot	31 004	29 820	44 026,53	14 207
Tulot (sisäiset)	-19 879	-18 698	-19 524,80	-827
Menot (sisäiset)	53 381	44 291	52 941,05	8 650
TOIMINTAKATE (sisäiset)	64 506	55 413	77 442,78	22 030
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	246 022	247 644	287 964,79	40 321
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	75,58	75,32	90,13	

490 Kulttuuritoimi

Toiminnan kuvaus
Kulttuuritoimi tuottaa kulttuuripalveluja ja koordinoi kulttuuritapahtumien tiedottamista tavoitteena hyvinvoinnin, paikallisen identiteetin ja paikkakunnan vetovoimaisuuden edistäminen. Eri taiteenalat, ikäkaudet ja ryhmät otetaan huomioon sekä kulttuuritarjonnassa että –harrastuksissa. Kulttuuritoimi aktivoi ja tukee kolmannen sektorin kulttuuritoimintaa keinoinaan avustukset, yhteistyö ja neuvonta. Kulttuuritoimi järjestää kunnan viralliset juhlat veteraani- ja itsenäisyyspäivänä

Vastuuhenkilö
Vs. kulttuurisihteeri Pirkko Annala (1.1.2018 – 22.6.2018)
Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori Petri Virta (23.6.2018 -31.12.2018)

Sitovia tavoitteita
Monipuolinen kulttuuritarjonta ympäri vuoden eri tahojen toimintaa tukemalla ja yhteistyötä lisäämällä kulttuurisihteerin toimiessa koordinaattorina.

Toteuma
Uusi kulttuuri- ja viestintäkoordinaattori aloitti tehtävässään kesäkuussa. Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori toimii kulttuurin parissa 50% työpanoksella. Kulttuuri- ja viestintäkoordinaattorin rekrytointiprosessin aikana sekä uuden toimihenkilön aloittaessa toimintaa on toteutettu hieman tavanomaista keveämmin. Kuitenkin esimerkiksi näyttelytoiminta kirjaston näyttelytilassa jatkui ympäri vuoden. Kesän kutsunäyttelyn taiteilijana oli rautalammillakin asunut **Kaija-Leena Hänninen.**

Keväällä Jokelan kansalaisopiston teatteriryhmä vieraili Rautalammilla esittämässä John Mortonista kertovaa ”Ratkaiseva ääni”-musiikkinäytelmää.

Koulukonsertti järjestettiin syksyllä yhteistyössä Matti Lohen koulun kanssa, esiintyjänä oli kuuluisa suomalainen muusikko **Anssi Tikanmäki** orkestereineen.

Kulttuuritoimi vastasi Pestuumarkkinoiden lauantain ohjelmasta sekä Pestuumarkkinoiden markkinoinnista.

Kulttuuriavustuksia jaettiin useille yhdistyksille hakemusten perusteella 2500€ arvosta. Lisäksi kulttuuritoimi teki tapahtumayhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kuten Rautalammin kulttuuriseura Ry:n, Sisä-Savon Sävelet Ry:n sekä Rautalammin rockmuusikot Ry:n kanssa.

Itsenäisyyspäivän juhlat järjestettiin yhteistyössä Matti Lohen koulun ja Rautalammin lukion kanssa, kahtena peräkkäisenä päivänä, edeltävänä päivänä koulujen juhlat ja itsenäisyyspäivänä yleinen juhla. Samassa yhteydessä juhlistettiin Rautalammin koululaitoksen 90-vuotis juhlia.

Vuoden lopussa käynnistettiin kunnan nettisivujen tapahtumakalenterin uudistus, jotta se palvelisi entistä paremmin kunnan eri toimijoiden yleisen tapahtumatiedottamisen kanavana.

Tunnusluvut ja mittarit

Toimiala	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TOT 1-12 kk/2018
Toimintatuotot	-35 967	-140	-400	-386
Toimintakulut	78 064	40 123	39 330	33 073
Toimintakate/jäämä	42 097	39 983	38 930	32 687
Poistot ja arvonalennukset	0	0	0	0
Tilikauden yli/alijäämä	42 097	39 983	38 930	32 687

kulttuuritoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-140	-400	-386,00	14
M E N O T (ulkoiset)	36 854	36 010	31 943,05	-4 067
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	36 714	35 610	31 557,05	-4 053
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	3 270	3 720	1 417,52	-2 302
TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 270	3 720	1 417,52	-2 302
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	39 983	39 330	32 974,57	-6 355
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	12,28	11,96	10,32	

500 Tekninen lautakunta, hallinto

Toiminnan kuvaus
Teknisen toimen hallinnon vaatimat tehtävät. Pääasialliset toimet sisältävät laskutuksen, ostolaskujen käsittelyn, sopimusten hallinnan, suunnittelun, henkilöstöhallinnon, palkkojen kirjauksen sekä teknisen lautakunnan kokousten valmistelun ja päätöksistä tiedottamisen. Hallinto hoitaa myös yhteistyön muihin viranomaisiin ja yhteistyökumppaneihin ja hankkeiden kilpailutuksen. Lisäksi suoritetaan kunnanhallituksen ja valtuuston tekniselle osastolle antamat tehtävät.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Tekniselle osastolle työllistäminen siten, että työllistettyjen työt ovat kunnan kannalta järkeviä ja taloudellisia sekä mahdollisuuksien mukaan sisältävät työssä oppimista.

Toteuma
Kustannukset ylittivät talousarvion noin 49.600 euroa. Suurin yksittäinen tekijä oli, että projektityöntekijöiden palkkoja piti kirjata arvioitua enemmän käyttötalouspuolelle. Teknisellä puolella oli vuonna 2018 n. 2,5 projektityöntekijää (kiinteistörekisterin laadunparannus, lupakuvien skannaus, luontomatkailun infra, kanava).
Työllistetty10 pitkäaikaistyötöntä ja yksi oppisopimuskouluttautuja puisto- ja kiinteistöhoitotöihin.

Tunnusluvut ja mittarit

Tekninen lautakunta, hallinto	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Teknisen lautakunnan kokoukset	9	7	7	11	9	13
Käsitellyt asiat	61	80	78	97	80	80
Rakennuttamisjaoston kokoukset	5	2	2	4	4	6
Metsäjaoston kokoukset	2	2	2	4	2	4

Tekninen lautakunta, hallinto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	130 514	94 695	135 641,65	40 947
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	130 514	94 695	135 641,65	40 947
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	46 782	43 846	52 516,68	8 671
TOIMINTAKATE (sisäiset)	46 782	43 846	52 516,68	8 671
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	177 296	138 541	188 158,33	49 617
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	54,47	42,14	58,89	

510 Jätehuolto

Toiminnan kuvaus
Jätelautakuntayhteistyö sekä Jätekukon kuntien yhteinen neuvottelukunta. Jätekukon sekä Savo-Pielisen jätelautakunnan kokoukset. Hyötyjätteenkerääjien (mm. RINKI Oy ja Paperinkeräys Oy) kanssa yhteistyö.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Toteutetaan yhteistyökumppanien kanssa vähintään jätelautakunnan määrittelemän palvelutasopäätöksen mukainen jätehuolto kunnan alueella. Seurataan jätelautakunnan päätöksiä ja otetaan osaa jätehuollon kehittämiseen alueella.

Toteuma
Vuonna 2018 lajitteluasemalla kävi noin 1 071 asiakasta. Vuonna 2018 lajitteluasemalle vastaanotettiin metalliromua noin 25 t, rakennus/poltettavaa jätettä 98 t, energiajätettä 8 t, vaarallisia jätteitä 13 t sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteita 21 t. Lajitteluaseman kävijämäärä väheni 7,9 % ja vastaanotettu jätemäärä väheni 19 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lajitteluasemahoitajien koulutuspäivät pidettiin 17.3. ja 17.11.2018. Rautalammilta osallistui 1 henkilö molemmilla kerroilla (Jätekukon yhteenveto Rautalammin jätetiedoista vuodelta 2018). Kompostointitarkastus suoritettiin 3.8.2019.

Tunnusluvut ja mittarit

Jätehuolto	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Kiinteistöjen liittymisaste jätehuoltoon %		84	85	85	85	85
Jäteaseman käyttäjien lkm	900	1 052	1 000	1 000	1 000	1 071

Jätehuolto	TP 2017	TA 2018 (sis. muutokset)	TP 2018	Ero
T U L O T (ulkoiset)				
M E N O T (ulkoiset)	37	2 900	1 794,52	-1 105
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	37	2 900	1 794,52	-1 105
Suunnitelmapoistot	896	896	896,05	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	0	0	168,00	168
TOIMINTAKATE (sisäiset)	896	896	1 064,05	168
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	933	3 796	2 858,57	-937
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,29	1,15	0,89	

530 Palo- ja pelastustoimi

Toiminnan kuvaus
Palo- ja pelastustoiminnan järjestäminen kunnan alueella.

Vastuuhenkilö
Palo- ja pelastustoimen henkilöstö.

Sitovia tavoitteita
Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa alueen ihmisille ja yrityksille korkeatasoiset pelastustoimen palvelut ehkäisemällä ennakkoon onnettomuuksia ja antamalla onnettomuustilanteissa nopeaa ja ammattitaitoista apuakaikissa olosuhteissa. Tavoitteena on onnettomuuksien määrän pieneneminen, palokuolemien ja palovahinkojen sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmien väheneminen siten, että Suomi sijoittuu kärkeen kansainvälisessä vertailussa. Tekninen osasto tekee jatkuvaa yhteistyötä palo- ja pelastuslaitoksen kanssa mm. varmistamalla omien kiinteistöjensä paloturvallisuuden.
Palo- ja pelastustoimen kanssa tehtävästä yhteistyöstä oli hyvä esimerkki 16.11.2019 sattunut suuri vesivuoto. Tuolloin tekninen osasto ja palo- ja pelastustoimi jakoivat yhteistyössä vettä Rautalammin alueen palvelukoteihin.

Toteuma
Sitovat tavoitteet on saavutettu.

Tunnusluvut ja mittarit

Palo- ja pelastustoimi	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Yhteistoimintaosuus €	308 235	280 954	303 512	304 144	319 155	309 753

Palo- ja pelastustoimi	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-30 407	-32 892	-30 407,16	2 485
M E N O T (ulkoiset)	325 167	337 396	333 863,36	-3 533
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	294 760	304 504	303 456,20	-1 048
Suunnitelmapoistot	8 267	8 267	8 266,70	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	4 850	14 920	5 642,52	-9 277
TOIMINTAKATE (sisäiset)	13 116	23 187	13 909,22	-9 278
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	307 876	327 691	317 365,42	-10 326
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	94,59	99,66	99,33	

540 Kiinteistöt

Toiminnan kuvaus
Kiinteistöjen kunnossapidon suunnittelu ja rakennuttaminen. Korjauksissa keskitytään mm. vuokrahuoneistojen saneeraukseen sekä kunnan muiden hallintokuntien tilojen ylläpitoon liittyviin korjauksiin ja saneerauksiin. Maa- ja metsätilojen taloudellinen hoito ja puunmyynti. Kunnalle tuottoja tuova tonttipolitiikka.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Kiinteistöhoidon mitoituksen mukainen kiinteistöhoito. Kiinteistöjen energiatehokkuuden lisääminen. Metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen.

Toteuma
Kiinteistöjen toimintatuotto parantui noin 122.500 euroa talousarvioon verrattuna. Tämä selittyy puunmyyntihinnan parantumisella ja arvioitua paremmilla vuokratuloilla.
Metsänhoitotöitä on tehty metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo huolehtii metsänhoitosuunnitelman päivittämisestä. Päivittäminen on reaaliaikaista. Metsänhakkuut ovat olleet pääosin ensiharvennuksia. Yksi 2,7 hehtaarin avohakkuu on suoritettu.
Toteutetut metsänhoitotyöt: metsänviljely 2,2 ha, ennakkoraivaus 1,1 ha, taimikon varhaisperkaus 6,3 ha, taimikonhoito 27,9 ha, nuoren metsän hoito 6,9 ha.
Pärsnäkorven metsätie valmistui vuoden alussa.
Valtaosa kunnan omistamien vuokra-asuntojen korjaustarveselvityksistä valmistui loppuvuodesta. Loput korjaustarveselvitykset valmistuvat 2019. Kiinteistöihin kohdistuvia jatkotoimenpiteitä aloitetaan korjaustarveselvitysten valmistuttua.
Kuutinharjun hakelämpövoimalan runkoputken valinnassa (valittiin parhaiten lämpöeristetty putki).
Ratsastuskeskukselle vaihdettiin led-polttimot. Tästä aiheutuu noin 2300 kWh:n vuosittainen energiansäästö.
Ilmanvaihtokoneiden pyörittäminen yöllä lisää n. 400 MWh energiankulutusta. Tähän siirryttiin vuonna 2017 sisäilmatekijöiden takia.
Energiankulutusta nostaa uusitun Kerkonjoen koulun käyttöönotto. Uudet iv-koneet aiheuttavat sähkö- ja lämpöenergian kulutuksen lisäyksen.

Tunnusluvut ja mittarit

Kiinteistöt	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Maa- ja metsätilat, ha	1075	1075	1132	1132	1075	1075
Puun myynti, m³		814,6			5000	4705
Kunnan suoraan omistamat asunnot, kpl /m²	42/1403	42/1403	42/1403	42/1403	42/1043	42/1043
Kunnan suoraan omistamat asunto-osakkeet, kpl	14	13	17	16	17	17
Lämpöenergian kulutus, MWh		3604	3104	3509	3145	3584

Kiinteistöt	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-415 457	-320 271	-402 114,75	-81 844
M E N O T (ulkoiset)	898 906	862 155	932 347,99	70 193
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	483 449	541 884	530 233,24	-11 651
Suunnitelmapoistot	193 742	188 008	212 454,86	24 447
Tulot (sisäiset)	-775 756	-722 026	-853 940,47	-131 914
Menot (sisäiset)	126 748	156 406	153 028,84	-3 377
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-455 266	-377 612	-488 456,77	-110 845
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	28 183	164 272	41 776,47	-122 496
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	8,66	49,96	13,08	

550 Varikko

Toiminnan kuvaus
Kunnan kuljetuksiin ja mm. alueiden ja teiden kunnossapitoon liittyvän kaluston kunnossa pito.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Työkoneet ja kalusto pidetään kunnossa. Kunnan kuljetukset hoidetaan koskien yleisiä alueita, vesihuoltoa, teiden ja katujen kunnossapitoa ym. Traktorin käyttö lietteiden kuljetukseen, lumitöihin ym.

Toteuma
Toimintatuotot olivat noin 14.600 euroa arvioitua pienemmät. Myös vanhan traktorin korjauskustannukset ja uuden traktorin poistot heikensivät varikon alijäämää noin 51.900 euroa.
Kuorma-auton ja traktorin toimintamenot ja tulot.
Uusi traktori otettiin käyttöön huhtikuussa.
Yhteistyö Jätekukko Oy:n kanssa on jatkunut lietekuljetusten osalta.
Työkoneiden ja kaluston kunnostamiseen panostettu loppuvuodesta. Mm. kaksi ruohonleikkuria kunnostettiin omana työnä.

Varikko	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-19 050	-23 600	-12 421,09	11 179
M E N O T (ulkoiset)	120 133	95 635	112 825,22	17 190
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	101 083	72 035	100 404,13	28 369
Suunnitelmapoistot	763	0	21 883,90	21 884
Tulot (sisäiset)	-33 431	-34 816	-31 308,35	3 508
Menot (sisäiset)	3 788	4 521	2 664,71	-1 856
TOIMINTAKATE (sisäiset)	-28 879	-30 295	-6 759,74	23 535
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	72 204	41 740	93 644,39	51 904
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	22,18	12,69	29,31	

560 Liikenneväylät

Toiminnan kuvaus
Liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen. Kunnossapidon kilpailutus sekä laadun seuranta. Opastuksen ylläpito ja täydentäminen. Osoitejärjestelmän ylläpito.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Teissä ja päällysteissä ei liikenneturvallisuutta vaarantavia puutteita. Riittävä opastus. Valaistuksen huollot ajoittain sekä kaapeloinnin muutokset.

Toteuma
Liikenneturvallisuuden Liitu – hankkeen toteutus alkoi elokuussa kahden saarekkeen rakentamisella. Hankkeen tarkoitus on hidastaa ajonopeuksia kantatiellä 69, Rautalammin kirkonkylän alueella. Hanke valmistui pääosin marraskuussa. Kustannukset jakautuivat kunnan ja Pohjois-Savon Ely-keskuksen kesken suhteessa 60/40.
Aistinvaraisesti tarkasteluna ja asiakaspalautteen perusteella toteutetut liikenneturvallisuustoimet ovat hidastaneet ajonopeuksia.
Katuvalaistuksen huoltotyöt ajoittuivat loppusyksyyn. Tällöin palaneiden elohopeapurkauspolttimoiden tilalle vaihdettiin energiatehokkaammat ledipolttimot. Led - polttimoita vaihdettiin noin 40.
Kaavateiden rakennekerroksia ja asfalttia uusittiin noin 21.000 eurolla.

Tunnusluvut ja mittarit

Liikenneväylät	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Kunnossapidetyt kadut km	23	23	23,5	23,5	23,5	23,5
Kunnossapidetyt kevyenliikenteen väylät km	2	2	2	2	2	2
Avustetut yksityistiet	240,65	232,7	232,7	240	239,7	249,5

Liikenneväylät	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-7 812	-10 800	-6 954,70	3 845
M E N O T (ulkoiset)	140 058	158 542	149 773,92	-8 768
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	132 246	147 742	142 819,22	-4 923
Suunnitelmapoistot	90 237	71 878	79 796,30	7 918
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	18 758	16 684	13 690,36	-2 994
TOIMINTAKATE (sisäiset)	108 996	88 562	93 486,66	4 925
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	241 242	236 304	236 305,88	2
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	74,11	71,87	73,96	

570 Maankäytön suunnittelu

Toiminnan kuvaus
Joustava pienten kaavamuutosten valmistelu. Toimiva kaavoitusyhteistyö viranomaisten ja maanomistajien kanssa.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Kirkonkylän yleiskaavan loppuunsaattaminen.
Pienemmät kaavamuutokset 2-4 kpl / vuosi.

Toteuma
Maankäytön suunnittelusta aiheutui arvioitua vähemmän kustannuksia (erotus noin 15.200 €), koska Kirkonkylän yleiskaavan myöhäisen valmistumisen johdosta kirkonkylän asemakaavoitusta ei ehditty aloittaa.
Kirkonkylän yleiskaava hyväksytty kunnanvaltuustossa 28.8.2018.
Pohjois-Konneveden kaavamuutos tilalle Kallioniemi hyväksytty kunnanvaltuustossa 24.4.2018.
Kuutinharjun asemakaavoituksen osalta maasto- ja luontoselvitykset ko. alueella tehtiin kesällä 2018.

Tunnusluvut ja mittarit

Maankäytön suunnittelu	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Valmistuneiden kaavojen määrä	3	3	2	1	3	2
Kaavoitusjaoston kokoukset	6	4	2	3	5	1

Maankäytön suunnittelu	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-7 970	0	150,00	150
M E N O T (ulkoiset)	50 693	63 234	46 544,00	-16 690
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	42 723	63 234	46 694,00	-16 540
Suunnitelmapoistot	955	0	1 330,75	1 331
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	485	441	419,45	-22
TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 440	441	1 750,20	1 309
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	44 163	63 675	48 444,20	-15 231
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	13,57	19,37	15,16	

580 Ympäristönsuojelu

Toiminnan kuvaus
Ympäristönsuojelua koskevat luvat ja niiden valvonta sekä neuvonta ja ohjeistus.

Vastuuhenkilö
Tekninen johtaja

Sitovia tavoitteita
Lupien käsittelyajan minimoiminen.
Ympäristönsuojelumääräysten käyttöönotto.

Toteuma
Vuonna 2018 käsiteltiin yksi uusi maa-aineslupa ja voimassaolevia valvottaja lupia 11 kpl.
Lantapatteri-ilmoituksia 8 kpl.
Ympäristönsuojelumääräyksiä ei otettu käyttöön vuonna 2018, tavoite 8 / 2019.
Rautalampi-järven kunnostustoimenpiteet suoritettiin vuonna 2018 (kaislanniitto ja roskakalan nuottaus).
Kompostointitarkastuksia toteutettiin yhteistyössä Jätekukon kanssa, kompostointi oli toteutettu hyvin tarkastetuissa kohteissa.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristönsuojelu	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Ympäristölautakunnan kokoukset	10	7	8	8	10	8
Maa-ainesluvat	3	-	1	-	1	1
Ympäristöluvat	3	-	1	1	1	-

Ympäristönsuojelu	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-3 084	-3 500	-7 253,78	-3 754
M E N O T (ulkoiset)	30 201	44 886	42 079,17	-2 807
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	27 117	41 386	34 825,39	-6 561
Suunnitelmapoistot				
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	3 965	3 361	4 901,58	1 541
TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 965	3 361	4 901,58	1 541
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	31 083	44 747	39 726,97	-5 020
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	9,55	13,61	12,43	

590 Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus
Asiantunteva rakentamisen neuvonta ja ohjeistus.

Vastuuhenkilö
Rakennustarkastaja-kunnanrakennusmestari

Sitovia tavoitteita
Lupien käsittelyaika enintään 1 kk.
Katselmusten määrää on tavoitteena vähentää viranomaispuolelta ja siirtää katselmusten suorittamisvastuuta vastaaville työnjohtajille, arvioitu katselmusmäärä vuosittain n. 200 kpl.

Toteuma
Rakennuslupia myönnettiin yhteensä 143 kpl, joista rakennuslupia oli 42 kpl.

Lupakatselmuksia toteutui 162 kpl.

Lupien käsittelyaika oli keskimäärin 14 vrk.

Selainpohjaisen KuntaNet 7.0 järjestelmän (mm. rakennusvalvonta, kiinteistö- ja osoiterekisteri -ohjelmisto), käyttöönotto koulutuksineen, sekä WebGIS 4.0 karttaohjelmiston ja Mukana -palvelun koekäyttö.

Kiinteistörekisteriselvityshanketta toteutettiin mm. lähettämällä kiinteistötietojen ilmoituslomake n. 1 600 kiinteistölle (n. 70% kiinteistöistä, joilla maasto tietokannan mukaisesti enemmän rakennuksia kuin kunnan rakennusrekisterissä), joista palautui n. 80 % ja kiinteistökohtaisia tarkastuskäyntejä (ilmoituslomakkeen palauttamatta jättäneet kiinteistöt) toteutui n. 320 kpl. Kokonaisuudessaan kiinteistörekisterihanke -työn valmiusaste v. 2018 lopussa on arviolta 33 %.

Kunnan yleis- ja asemakaava-aineiston kokoaminen keskitetysti digitaaliseen muotoon ja julkaistiin internettiin (https://rautalampi.karttatiimi.fi/). Hanke valmistui v. 2018 loppuun.

Arkistossa, paperimuodossa olevien lupa-asiakirjojen digitaaliseen muotoon skannaaminen. Digitointi toteutunut vuodesta 1970 nykypäivään v. 2018 lopussa on arviolta 25 – 30 % :sti.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennusvalvonta	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Kaikki myönnetyt luvat	180	181	175	178	155	143
Rakennuslupien määrä	79	81	69	56	60	42
Katselmusten määrä	469	507	499	193	200	162

Rakennusvalvonta	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-45 343	-36 250	-43 804,59	-7 555
M E N O T (ulkoiset)	60 795	72 765	79 496,40	6 731
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 452	36 515	35 691,81	-823
Suunnitelmapoistot	5 442	5 442	5 442,38	0
Tulot (sisäiset)				
Menot (sisäiset)	8 652	7 839	7 792,94	-46
TOIMINTAKATE (sisäiset)	14 095	13 281	13 235,32	-46
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	29 546	49 796	48 927,13	-869
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	9,08	15,14	15,31	

2.2 Tytär- ja osakkuusyhtiöiden toiminnalliset tulokset vuonna 2018

Kiinteistö Oy Rautalammin Haka ja Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy

Kunta omistaa Rautalammin Hakan osakkeista 100 %. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy:n osakkeista 100 %. Tavoitteet vuosiksi 2017-2020:

1. Fuusioidaan Kiinteistö Oy Rautalammin Haka ja Rautalammin kunnan Asunnonhankinta Oy.
2. Yhtiöt toteuttavat suunnitteluvuosien 2017-2020 aikana peruskorjauksia asuinhuoneistoissa,
3. Kunta antaa takauksen uusille yhtiön peruskorjauslainoille,
4. Yhtiö siirtyy atk-pohjaiseen kirjanpito-, palkanlaskenta-, laskutus-, vuokranperintäjärjestelmään fuusion toteutuessa.

Toteutuma:

1. Fuusio toteutui 31.8.2018
2. Ei ole toteutunut. Kaikissa rivitaloista on tehty korjaustapaselvitykset.
3. Ei ole toteutunut.
4. Yhtiön kirjanpito ja taloushallintoa on uudistettu, vuokravakuudet on otettu käyttöön.

Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit

Kunta omistaa Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit –yhtiön osakkeista 100 %. Yhtiö omistaa kaksi teollisuushallia Toholahden teollisuusalueella. Hallien kokonaispinta-ala on 2200 m2. Yhtiö on vuokrannut hallitilat yrittäjille. Yhtiöön ei sovelleta asunto-osakeyhtiölakia. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön osakepääoma voi olla 120.000-480.000 euroa.

Tavoitteet vuodeksi 2018-2021:

1. Kunta pyrkii emokonsernina edistämään vuoden 2018 aikana teollisuushallien myymistä yrityksille
2. Kunta sijoittaa tarvittaessa yhtiöön pääomaehtoista lainaa ja maksaa kuukausittain vuokraamattomien tilojen yhtiövastikkeet vuonna 2018,
3. Yhtiö varautuu teollisuushallin tai kauppa- tai liiketilojen rakentamiseen 2018-2021.

Toteutuma:

1. Teollisuushallien myyntiä on edistetty, yksi kauppa toteutunee v.2019.
2. Kunta tuki yhtiön lainanmaksua 40.000 €. Kaikki tilat olivat vuokrattuina.
3. Ei toteutunut.
4. Kiinteistöosakeyhtiö Oikarilan teollisuushallien osalta tehtiin 0.5 m€ alaskirjaus.

Rautalammin Kehitys Oy

Rautalammin kunta omistaa yhtiöstä 81,7 %. Yhtiön toimiala on parantaa ja kehittää rautalampilaisten teollisuus- ja palvelualayritysten ja maatalouden liitännäis- ja sen sivuelinkeinojen toimintaedellytyksiä tekemällä vieraanpääoman ehtoisia sijoituksia, antamalla takauksia sekä palvelemalla yrityksiä liiketaloudellisella ja teknisellä asiantuntemuksella. Yhtiön osakepääoma on 40.000 euroa.

Tavoitteet vuodeksi 2018-2021:

1. Yhtiön tavoitteena on vuoden aikana myöntää 10 mikro- ja pk-yritykselle takaus tai tehdä sijoitus, mikäli yritysidea ja liiketaloudelliset seikat puoltavat rahoituksen järjestämistä,
2. Yhtiön yhtä yritystä koskeva rahoitusratkaisu nostetaan 80.000 euroon vuoden 2017 aikana,

3. Yhtiön tavoitteena on edelleen toimia rautalampilaisten mikro- ja pk-yritysten, maa- ja metsätalousyrittäjien sekä liike- ja palvelualan yrittäjien riski rahoittajana mikroyritysten perustamis- tai laajennusvaiheessa ja
4. Yhtiö edellyttää, että yritys tai yrittäjät ovat selvittäneet muut rahoitusjärjestelyt ennen yhtiön kanssa käytäviä rahoitusneuvotteluita.

Toteutuma:

1. Yhtiö myönsi vuoden 2018 aikana kuusi takausta, yhteensä 179.000 €.
2. Ei toteutunut, yhtiön yhtä yritystä koskeva rahoitusratkaisu on enintään 50.000 €.
3. Toteutui, rahoitukset tehtiin riskit halliten.
4. Toteutui.

As Oy Tiinari

Rautalammin kunta omistaa As Oy Tiinarin osakkeista 75,2 %. Yhtiöllä toimii hallitus ja kunnan edustajat on valittu yhtiökokoukseen. Yhtiössä tehdään normaaleja vuosikorjauksia.

Toteutuma: Toteutui.

Rautalammin Rakennus Oy

Rautalammin kunta omistaa Rautalammin Rakennus Oy:n osakekannasta 41,8 %. Kunta on antanut pääomaehtoista lainaa yhtiölle. Kunnan tavoite on, että yhtiö kykenee maksamaan pääomaehtoiset lainat takaisin kunnalle.

Tavoitteet 2018-2021:

1. Kunta uusii yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen pääomanlainan takaisinmaksusta,
2. Rautalammin kunta myy omistamia Rautalammin Rakennus Oy:n osakkeita sen jälkeen, kun yhtiö on maksanut kunnalle takaisin kunnan myöntämän pääomaehtoisen lainan,
3. ja kunta säilyttää yhtiössä noin 10 %:n omistusosuuden.

Toteutuma:

1. Vuonna 2005 solmittu pääomalaina sopimus on voimassa.
2. Ei toteutunut.
3. Ei toteutunut.

As Oy Lupsakas

Yhtiössä toteutetaan normaaleja vuosikorjauksia vuosina 2018-2021.

Toteutuma: Toteutui.

As Oy Rautalammin Kuusitie 3

Rautalammin kunta omistaa As Oy Rautalammin Kuusitie 3:ssa yhden huoneiston. Kunta vuokraa yhtä huoneistoa ulkopuolisille.

Toteutuma: Toteutui.

Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalo

Rautalammin kunta omistaa Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalossa olevan kunnan johtokeskuksen. Rautalammin kunta omisti kiinteistöyhtiöstä 23 % osakekannasta 31.12.2011. Uusien ohjeiden mukaan kunnan johtokeskus ei välttämättä vaadi kunnalta erityistiloja poikkeus- ja kriisiolojen johtamista varten, vaan johtokeskus voidaan järjestää normaaliajan tiloihin ts. kunnanvirastoon. Rautalammin kunta omistaa Rautalammin virastotalosta toimisto- ja varastotiloja. Kiinteistöyhtiön taloudellinen tilanne on hyvä.
Tavoitteet vuosiksi 2018-2021:

1. Kunta luopuu nykyisestä johtokeskuksesta ja toteuttaa johtokeskustilat kunnanviraston yhteyteen alakertaan poikkeus- ja kriisiaikojen johtamista varten.
2. Rautalammin kunta myy kunnan Kiinteistö Oy Rautalammin Virastotalon toimisto-, varasto- ja johtokeskustilat.

Toteutuma:

1. Ei toteutunut.
2. Ei totetutunut.

As Oy Rautalammin Lassilanpolku

Kunnan tämän hetkinen omistusosuus asunto-osakeyhtiöstä on 34,77%. (omistetaan 3 asuntoa)
Kunta on merkinnyt asuntoyhtiöstä neljä osakehuoneistoa, joista yksi on myyty.
Myyntituloilla voidaan rahoittaa hankkeen jatkoa.

Toteutuma: Huoneistot on vuokrattu, uusia kauppoja ei ole syntynyt.

Savogrow

Rautalammin kunta omistaa Savogrow Oy:stä 15,51%

Istekki Oy

Kunta omistaa viisi A-sarjan osaketta.

Sansia Oy

Rautalammin kunta omistaa ent. IS-hankinnasta osuuden.

2.3 Ta-listaus käyttötalouden ulkoiset menot 2018

Kohde	Nimi	Talousarvio (sis. muutokset)	Vuoden alusta	Ali/Yli	Tot-%	Kauden käyttö
1	KÄYTTÖTALOUS					
10	VAALIT					
100	VALTIOLLISET VAALIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-10 412	-5 847,60	-4 564,40	56,20	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	10 412	4 473,83	5 938,17	43,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	-1 373,77	1 373,77	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	0	125,00	-125,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	125,00	-125,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	-1 248,77	1 248,77	0,00	0,00
110	KUNNALLISVAALIT					
***	M E N O T (ulkoiset)	0	3 039,46	-3 039,46	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	3 039,46	-3 039,46	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	3 039,46	-3 039,46	0,00	0,00
10	VAALIT YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-10 412	-5 847,60	-4 564,40	56,20	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	10 412	7 513,29	2 898,71	72,20	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	0	1 665,69	-1 665,69	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	0	125,00	-125,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	0	125,00	-125,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	0	1 790,69	-1 790,69	0,00	0,00
1	KÄYTTÖTALOUS					
14	TILINTARKASTUS					
130	TILINTARKASTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	10 000	19 086,14	-9 086,14	190,90	1 523,84
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	10 000	19 086,14	-9 086,14	190,90	1 523,84
*	Menot (sisäiset)	1 419	1 575,82	-156,82	111,10	266,82
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 419	1 575,82	-156,82	111,10	266,82
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	11 419	20 661,96	-9 242,96	180,90	1 790,66
14	TILINTARKASTUS YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	10 000	19 086,14	-9 086,14	190,90	1 523,84
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	10 000	19 086,14	-9 086,14	190,90	1 523,84
*	Menot (sisäiset)	1 419	1 575,82	-156,82	111,10	266,82
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 419	1 575,82	-156,82	111,10	266,82
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	11 419	20 661,96	-9 242,96	180,90	1 790,66

1	KÄYTTÖTALOUS					
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
140	KUNNANVALTUUSTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	49 322	58 491,79	-9 169,79	118,60	11 818,51
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	49 322	58 491,79	-9 169,79	118,60	11 818,51
*	Menot (sisäiset)	14 295	16 767,60	-2 472,60	117,30	3 506,60
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	14 295	16 767,60	-2 472,60	117,30	3 506,60
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	63 617	75 259,39	-11 642,39	118,30	15 325,11
150	KUNNANHALLITUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-326 631	-291 350,98	-35 280,02	89,20	-114 116,17
***	M E N O T (ulkoiset)	691 980	669 299,83	22 680,17	96,70	40 363,99
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	365 349	377 948,85	-12 599,85	103,40	-73 752,18
*	Menot (sisäiset)	41 002	55 268,66	-14 266,66	134,80	12 390,86
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	41 002	55 268,66	-14 266,66	134,80	12 390,86
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	406 351	433 217,51	-26 866,51	106,60	-61 361,32
18	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO YHT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-326 631	-291 350,98	-35 280,02	89,20	-114 116,17
***	M E N O T (ulkoiset)	741 302	727 791,62	13 510,38	98,20	52 182,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	414 671	436 440,64	-21 769,64	105,20	-61 933,67
*	Menot (sisäiset)	55 297	72 036,26	-16 739,26	130,30	15 897,46
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	55 297	72 036,26	-16 739,26	130,30	15 897,46
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	469 968	508 476,90	-38 508,90	108,20	-46 036,21
1	KÄYTTÖTALOUS					
22	HALLINTO JA TALOUS					
170	YLEISHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-90 800	-138 807,83	48 007,83	152,90	-29 892,96
***	M E N O T (ulkoiset)	593 210	580 643,19	12 566,81	97,90	35 265,74
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	502 410	441 835,36	60 574,64	87,90	5 372,78
*	Suunnitelmapoistot	0	4 343,24	-4 343,24	0,00	361,93
*	Tulot (sisäiset)	-68 880	-66 343,59	-2 536,41	96,30	-1 565,21
*	Menot (sisäiset)	64 794	77 739,92	-12 945,92	120,00	18 263,82
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-4 086	15 739,57	-19 825,57	-385,20	17 060,54
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	498 324	457 574,93	40 749,07	91,80	22 433,32

180	TALOUSHALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-50 700	-38 026,32	-12 673,68	75,00	-38 000,00
***	M E N O T (ulkoiset)	577 574	572 181,23	5 392,77	99,10	58 102,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	526 874	534 154,91	-7 280,91	101,40	20 102,50
*	Tulot (sisäiset)	-310 757	-345 650,94	34 893,94	111,20	-60 761,94
*	Menot (sisäiset)	20 159	23 492,81	-3 333,81	116,50	7 663,81
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-290 598	-322 158,13	31 560,13	110,90	-53 098,13
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	236 276	211 996,78	24 279,22	89,70	-32 995,63
22	HALLINTO JA TALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-141 500	-176 834,15	35 334,15	125,00	-67 892,96
***	M E N O T (ulkoiset)	1 170 784	1 152 824,42	17 959,58	98,50	93 368,24
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 029 284	975 990,27	53 293,73	94,80	25 475,28
*	Suunnitelmapoistot	0	4 343,24	-4 343,24	0,00	361,93
*	Tulot (sisäiset)	-379 637	-411 994,53	32 357,53	108,50	-62 327,15
*	Menot (sisäiset)	84 953	101 232,73	-16 279,73	119,20	25 927,63
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-294 684	-306 418,56	11 734,56	104,00	-36 037,59
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	734 600	669 571,71	65 028,29	91,10	-10 562,31
1	KÄYTTÖTALOUS					
26	ELINKEINOTOIMI					
190	ELINVOIMALAUTAKUNTA					
***	M E N O T (ulkoiset)	47 410	18 635,59	28 774,41	39,30	11 257,15
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	47 410	18 635,59	28 774,41	39,30	11 257,15
*	Menot (sisäiset)	3 254	3 713,74	-459,74	114,10	721,74
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 254	3 713,74	-459,74	114,10	721,74
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	50 664	22 349,33	28 314,67	44,10	11 978,89
205	YRITTÄJÄKOULUTUS JA -KASVATUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-2 000	0,00	-2 000,00	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	5 000	450,00	4 550,00	9,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 000	450,00	2 550,00	15,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 000	450,00	2 550,00	15,00	0,00

206	KAMPANJAT/MARKKIN. JA AVUST.					
***	M E N O T (ulkoiset)	21 700	10 576,78	11 123,22	48,70	7 160,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	21 700	10 576,78	11 123,22	48,70	7 160,00
*	Menot (sisäiset)	947	0,00	947,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	947	0,00	947,00	0,00	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	22 647	10 576,78	12 070,22	46,70	7 160,00
208	YRITYSVERKOSTOHAUTOMO					
***	M E N O T (ulkoiset)	15 000	10 731,41	4 268,59	71,50	1 352,12
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 000	10 731,41	4 268,59	71,50	1 352,12
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	15 000	10 731,41	4 268,59	71,50	1 352,12
210	PROJEKTIT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-205 909	-248 468,06	42 559,06	120,70	-143 981,27
***	M E N O T (ulkoiset)	287 152	243 716,94	43 435,06	84,90	-5 321,51
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	81 243	-4 751,12	85 994,12	-5,80	-149 302,78
*	Tulot (sisäiset)	0	-1 495,00	1 495,00	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	2 230	1 671,28	558,72	74,90	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	2 230	176,28	2 053,72	7,90	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	83 473	-4 574,84	88 047,84	-5,50	-149 302,78
215	SAVOGROW					
***	M E N O T (ulkoiset)	157 000	136 230,29	20 769,71	86,80	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	157 000	136 230,29	20 769,71	86,80	0,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	157 000	136 230,29	20 769,71	86,80	0,00
220	TAPAHTUMAT					
***	M E N O T (ulkoiset)	32 000	19 751,17	12 248,83	61,70	4 887,92
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	32 000	19 751,17	12 248,83	61,70	4 887,92
*	Menot (sisäiset)	500	1 228,00	-728,00	245,60	64,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	500	1 228,00	-728,00	245,60	64,00
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	32 500	20 979,17	11 520,83	64,60	4 951,92
230	MATKAILU					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-1 208,15	1 208,15	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	15 000	18 550,20	-3 550,20	123,70	17,95
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	15 000	17 342,05	-2 342,05	115,60	17,95
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	15 000	17 342,05	-2 342,05	115,60	17,95

240	MAA-JA METSÄTAL.YRITYKSET					
***	M E N O T (ulkoiset)	10 000	5 064,04	4 935,96	50,60	5 064,04
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	10 000	5 064,04	4 935,96	50,60	5 064,04
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	10 000	5 064,04	4 935,96	50,60	5 064,04
26	ELINKEINOTOIMI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-207 909	-249 676,21	41 767,21	120,10	-143 981,27
***	M E N O T (ulkoiset)	590 262	463 706,42	126 555,58	78,60	24 417,67
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	382 353	214 030,21	168 322,79	56,00	-119 563,60
*	Tulot (sisäiset)	0	-1 495,00	1 495,00	0,00	0,00
*	Menot (sisäiset)	6 931	6 613,02	317,98	95,40	785,74
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	6 931	5 118,02	1 812,98	73,80	785,74
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	389 284	219 148,23	170 135,77	56,30	-118 777,86
1	KÄYTTÖTALOUS					
30	MAASEUTUTOIMI					
270	MAASEUTUTOIMI					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 000	47 799,89	8 200,11	85,40	9 204,22
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 000	47 799,89	8 200,11	85,40	9 204,22
*	Menot (sisäiset)	4 436	6 457,78	-2 021,78	145,60	2 387,78
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 436	6 457,78	-2 021,78	145,60	2 387,78
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	60 436	54 257,67	6 178,33	89,80	11 592,00
30	MAASEUTUTOIMI YHTEENSÄ					
***	M E N O T (ulkoiset)	56 000	47 799,89	8 200,11	85,40	9 204,22
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 000	47 799,89	8 200,11	85,40	9 204,22
*	Menot (sisäiset)	4 436	6 457,78	-2 021,78	145,60	2 387,78
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	4 436	6 457,78	-2 021,78	145,60	2 387,78
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	60 436	54 257,67	6 178,33	89,80	11 592,00

1	KÄYTTÖTALOUS					
38	SOSIAALITOIMI					
307	PERUSTURVAOSASTON HALLINTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-160	-280,00	120,00	175,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	134 427	134 240,40	186,60	99,90	10 364,42
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	134 267	133 960,40	306,60	99,80	10 364,42
*	Menot (sisäiset)	79 245	97 877,65	-18 632,65	123,50	25 233,65
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	79 245	97 877,65	-18 632,65	123,50	25 233,65
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	213 512	231 838,05	-18 326,05	108,60	35 598,07
310	SOSIAALIPALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-268 810	-218 528,25	-50 281,75	81,30	-22 605,49
***	M E N O T (ulkoiset)	3 568 488	3 427 053,05	141 434,95	96,00	358 789,36
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 299 678	3 208 524,80	91 153,20	97,20	336 183,87
*	Suunnitelmapoistot	0	8 531,03	-8 531,03	0,00	600,54
*	Tulot (sisäiset)	-14 250	-26 240,59	11 990,59	184,10	-2 528,75
*	Menot (sisäiset)	50 496	49 803,77	692,23	98,60	11 575,01
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	36 246	32 094,21	4 151,79	88,50	9 646,80
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 335 924	3 240 619,01	95 304,99	97,10	345 830,67
330	KOTIHOITO- JA VANHUSPALVELUT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-760 716	-883 339,37	122 623,37	116,10	-104 249,47
***	M E N O T (ulkoiset)	3 108 678	3 294 172,17	-185 494,17	106,00	260 952,62
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 347 962	2 410 832,80	-62 870,80	102,70	156 703,15
*	Suunnitelmapoistot	56 978	56 977,85	0,15	100,00	4 707,73
*	Tulot (sisäiset)	0	-20 747,77	20 747,77	0,00	-3 828,86
*	Menot (sisäiset)	378 228	419 505,74	-41 277,74	110,90	49 494,48
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	435 206	455 735,82	-20 529,82	104,70	50 373,35
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 783 168	2 866 568,62	-83 400,62	103,00	207 076,50
335	RAVINTOKESKUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-38 526	-47 717,73	9 191,73	123,90	-4 741,40
***	M E N O T (ulkoiset)	475 273	426 392,79	48 880,21	89,70	35 394,96
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	436 747	378 675,06	58 071,94	86,70	30 653,56
*	Tulot (sisäiset)	-545 715	-494 952,27	-50 762,73	90,70	-43 375,90
*	Menot (sisäiset)	54 371	48 956,87	5 414,13	90,00	7 364,87
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-491 344	-445 995,40	-45 348,60	90,80	-36 011,03
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-54 597	-67 320,34	12 723,34	123,30	-5 357,47
38	SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-1 068 212	-1 149 865,35	81 653,35	107,60	-131 596,36
***	M E N O T (ulkoiset)	7 286 866	7 281 858,41	5 007,59	99,90	665 501,36
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	6 218 654	6 131 993,06	86 660,94	98,60	533 905,00
*	Suunnitelmapoistot	56 978	65 508,88	-8 530,88	115,00	5 308,27
*	Tulot (sisäiset)	-559 965	-541 940,63	-18 024,37	96,80	-49 733,51
*	Menot (sisäiset)	562 340	616 144,03	-53 804,03	109,60	93 668,01
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	59 353	139 712,28	-80 359,28	235,40	49 242,77
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	6 278 007	6 271 705,34	6 301,66	99,90	583 147,77

1	KÄYTTÖTALOUS					
42	TERVEYDENHUOLTO					
360	KANSANTERVEYSTYÖ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-150 092	-161 031,41	10 939,41	107,30	-11 789,62
***	M E N O T (ulkoiset)	3 638 300	3 237 928,04	400 371,96	89,00	-20 863,22
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	3 488 208	3 076 896,63	411 311,37	88,20	-32 652,84
*	Suunnitelmapoistot	33 260	33 259,63	0,37	100,00	2 771,64
*	Menot (sisäiset)	37 410	40 154,71	-2 744,71	107,30	12 923,07
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	70 670	73 414,34	-2 744,34	103,90	15 694,71
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 558 878	3 150 310,97	408 567,03	88,50	-16 958,13
370	SAIRAANHOITOLAITOKSET					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-18 737,54	18 737,54	0,00	-18 737,54
***	M E N O T (ulkoiset)	5 074 047	4 776 919,01	297 127,99	94,10	71 299,06
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	5 074 047	4 758 181,47	315 865,53	93,80	52 561,52
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 074 047	4 758 181,47	315 865,53	93,80	52 561,52
380	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-3 067,01	3 067,01	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	195 180	182 951,24	12 228,76	93,70	-12 228,79
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	195 180	179 884,23	15 295,77	92,20	-12 228,79
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	195 180	179 884,23	15 295,77	92,20	-12 228,79
42	TERVEYDENHUOLTO YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-150 092	-182 835,96	32 743,96	121,80	-30 527,16
***	M E N O T (ulkoiset)	8 907 527	8 197 798,29	709 728,71	92,00	38 207,05
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	8 757 435	8 014 962,33	742 472,67	91,50	7 679,89
*	Suunnitelmapoistot	33 260	33 259,63	0,37	100,00	2 771,64
*	Menot (sisäiset)	37 410	40 154,71	-2 744,71	107,30	12 923,07
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	70 670	73 414,34	-2 744,34	103,90	15 694,71
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	8 828 105	8 088 376,67	739 728,33	91,60	23 374,60

1	KÄYTTÖTALOUS					
46	KOULUTUS					
404	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	49 186	58 603,84	-9 417,84	119,10	5 426,49
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	49 186	58 603,84	-9 417,84	119,10	5 426,49
*	Tulot (sisäiset)	-287	-447,42	160,42	155,90	-31,36
*	Menot (sisäiset)	2 119	2 374,17	-255,17	112,00	95,11
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	1 832	1 926,75	-94,75	105,20	63,75
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	51 018	60 530,59	-9 512,59	118,60	5 490,24
410	PERUSKOULUTUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-171 395	-185 802,02	14 407,02	108,40	15 208,12
***	M E N O T (ulkoiset)	2 538 495	2 718 057,89	-179 562,89	107,10	248 896,85
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 367 100	2 532 255,87	-165 155,87	107,00	264 104,97
*	Suunnitelmapoistot	109 182	143 712,00	-34 530,00	131,60	43 628,69
*	Tulot (sisäiset)	-21 080	-38 770,45	17 690,45	183,90	-15 053,50
*	Menot (sisäiset)	376 005	379 279,16	-3 274,16	100,90	76 501,12
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	464 107	484 220,71	-20 113,71	104,30	105 076,31
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 831 207	3 016 476,58	-185 269,58	106,50	369 181,28
420	LUKIO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-15 300	-44 236,77	28 936,77	289,10	-5 703,35
***	M E N O T (ulkoiset)	763 903	770 660,59	-6 757,59	100,90	67 401,11
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	748 603	726 423,82	22 179,18	97,00	61 697,76
*	Suunnitelmapoistot	115 098	115 097,64	0,36	100,00	10 256,34
*	Tulot (sisäiset)	-4 050	-3 389,76	-660,24	83,70	-398,14
*	Menot (sisäiset)	125 794	131 258,97	-5 464,97	104,30	23 691,73
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	236 842	242 966,85	-6 124,85	102,60	33 549,93
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	985 445	969 390,67	16 054,33	98,40	95 247,69
440	AIKUISKOULUTUS					
***	M E N O T (ulkoiset)	68 464	51 380,03	17 083,97	75,00	11 592,30
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	68 464	51 380,03	17 083,97	75,00	11 592,30
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	68 464	51 380,03	17 083,97	75,00	11 592,30
450	JOUKKOLIIKENNE					
***	T U L O T (ulkoiset)	-2 500	-980,00	-1 520,00	39,20	-980,00
***	M E N O T (ulkoiset)	25 600	17 824,76	7 775,24	69,60	598,48
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	23 100	16 844,76	6 255,24	72,90	-381,52
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	23 100	16 844,76	6 255,24	72,90	-381,52

453	LASTEN PÄIVÄHOITO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-123 415	-83 657,29	-39 757,71	67,80	-11 819,23
***	M E N O T (ulkoiset)	1 091 299	1 013 879,75	77 419,25	92,90	97 704,51
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	967 884	930 222,46	37 661,54	96,10	85 885,28
*	Suunnitelmapoistot	4 877	4 877,13	-0,13	100,00	404,61
*	Tulot (sisäiset)	-10 612	-10 490,88	-121,12	98,90	-1 080,15
*	Menot (sisäiset)	139 007	204 522,57	-65 515,57	147,10	72 151,35
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	133 272	198 908,82	-65 636,82	149,30	71 475,81
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 101 156	1 129 131,28	-27 975,28	102,50	157 361,09
454	ESIOPETUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	-6 466,57	6 466,57	0,00	-1 118,16
***	M E N O T (ulkoiset)	54 091	66 427,81	-12 336,81	122,80	6 506,61
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	54 091	59 961,24	-5 870,24	110,90	5 388,45
*	Tulot (sisäiset)	-1 180	-1 251,78	71,78	106,10	-143,48
*	Menot (sisäiset)	44 298	35 940,14	8 357,86	81,10	237,19
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	43 118	34 688,36	8 429,64	80,40	93,71
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	97 209	94 649,60	2 559,40	97,40	5 482,16
46	KOULUTUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-312 610	-321 142,65	8 532,65	102,70	-4 412,62
***	M E N O T (ulkoiset)	4 591 038	4 696 834,67	-105 796,67	102,30	438 126,35
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	4 278 428	4 375 692,02	-97 264,02	102,30	433 713,73
*	Suunnitelmapoistot	229 157	263 686,77	-34 529,77	115,10	54 289,64
*	Tulot (sisäiset)	-37 209	-54 350,29	17 141,29	146,10	-16 706,63
*	Menot (sisäiset)	687 223	753 375,01	-66 152,01	109,60	172 676,50
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	879 171	962 711,49	-83 540,49	109,50	210 259,51
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	5 157 599	5 338 403,51	-180 804,51	103,50	643 973,24
1	KÄYTTÖTALOUS					
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA					
460	NUORISO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-30 150	-29 195,41	-954,59	96,80	20 959,68
***	M E N O T (ulkoiset)	86 817	82 882,08	3 934,92	95,50	-5 973,84
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	56 667	53 686,67	2 980,33	94,70	14 985,84
*	Menot (sisäiset)	20 207	21 130,37	-923,37	104,60	18 886,37
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	20 207	21 130,37	-923,37	104,60	18 886,37
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	76 874	74 817,04	2 056,96	97,30	33 872,21

470	LIIKUNTA					
***	T U L O T (ulkoiset)	-22 400	-32 034,07	9 634,07	143,00	-11 548,32
***	M E N O T (ulkoiset)	194 806	198 045,85	-3 239,85	101,70	33 186,19
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	172 406	166 011,78	6 394,22	96,30	21 637,87
*	Suunnitelmapoistot	25 430	26 636,58	-1 206,58	104,70	3 287,75
*	Tulot (sisäiset)	-2 900	-968,00	-1 932,00	33,40	-896,00
*	Menot (sisäiset)	40 451	39 598,78	852,22	97,90	11 129,40
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	62 981	65 267,36	-2 286,36	103,60	13 521,15
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	235 387	231 279,14	4 107,86	98,30	35 159,02
480	KIRJASTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-13 417	-11 385,33	-2 031,67	84,90	-1 702,20
***	M E N O T (ulkoiset)	205 648	221 907,34	-16 259,34	107,90	20 047,98
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	192 231	210 522,01	-18 291,01	109,50	18 345,78
*	Suunnitelmapoistot	29 820	44 026,53	-14 206,53	147,60	3 668,88
*	Tulot (sisäiset)	-18 698	-19 524,80	826,80	104,40	-19 452,56
*	Menot (sisäiset)	44 291	52 941,05	-8 650,05	119,50	9 247,46
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	55 413	77 442,78	-22 029,78	139,80	-6 536,22
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	247 644	287 964,79	-40 320,79	116,30	11 809,56
490	KULTTUURITOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-400	-386,00	-14,00	96,50	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	36 010	31 943,05	4 066,95	88,70	-226,26
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	35 610	31 557,05	4 052,95	88,60	-226,26
*	Menot (sisäiset)	3 720	1 417,52	2 302,48	38,10	-451,80
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 720	1 417,52	2 302,48	38,10	-451,80
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	39 330	32 974,57	6 355,43	83,80	-678,06
50	KULTTUURI JA VAPAA-AIKA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-66 367	-73 000,81	6 633,81	110,00	7 709,16
***	M E N O T (ulkoiset)	523 281	534 778,32	-11 497,32	102,20	47 034,07
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	456 914	461 777,51	-4 863,51	101,10	54 743,23
*	Suunnitelmapoistot	55 250	70 663,11	-15 413,11	127,90	6 956,63
*	Tulot (sisäiset)	-21 598	-20 492,80	-1 105,20	94,90	-20 348,56
*	Menot (sisäiset)	108 669	115 087,72	-6 418,72	105,90	38 811,43
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	142 321	165 258,03	-22 937,03	116,10	25 419,50
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	599 235	627 035,54	-27 800,54	104,60	80 162,73

1	KÄYTTÖTALOUS					
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA					
500	HALLINTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	94 695	135 641,65	-40 946,65	143,20	19 993,18
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	94 695	135 641,65	-40 946,65	143,20	19 993,18
*	Menot (sisäiset)	43 846	52 516,68	-8 670,68	119,80	12 322,68
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	43 846	52 516,68	-8 670,68	119,80	12 322,68
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	138 541	188 158,33	-49 617,33	135,80	32 315,86
510	JÄTEHUOLTO					
***	M E N O T (ulkoiset)	2 900	1 794,52	1 105,48	61,90	0,00
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	2 900	1 794,52	1 105,48	61,90	0,00
*	Suunnitelmapoistot	896	896,05	-0,05	100,00	74,68
*	Menot (sisäiset)	0	168,00	-168,00	0,00	0,00
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	896	1 064,05	-168,05	118,80	74,68
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	3 796	2 858,57	937,43	75,30	74,68
520	VESIHUOLTO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-449 190	-383 136,95	-66 053,05	85,30	-92 059,25
***	M E N O T (ulkoiset)	327 738	374 722,43	-46 984,43	114,30	49 616,45
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-121 452	-8 414,52	-113 037,48	6,90	-42 442,80
*	Suunnitelmapoistot	123 402	217 448,30	-94 046,30	176,20	18 991,94
*	Tulot (sisäiset)	-57 696	-56 691,62	-1 004,38	98,30	-29 801,62
*	Menot (sisäiset)	16 251	18 586,53	-2 335,53	114,40	2 660,43
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	81 957	179 343,21	-97 386,21	218,80	-8 149,25
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-39 495	170 928,69	-210 423,69	-432,80	-50 592,05
530	PALO- JA PELASTUSTOIMI					
***	T U L O T (ulkoiset)	-32 892	-30 407,16	-2 484,84	92,40	-2 533,93
***	M E N O T (ulkoiset)	337 396	333 863,36	3 532,64	99,00	28 499,53
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	304 504	303 456,20	1 047,80	99,70	25 965,60
*	Suunnitelmapoistot	8 267	8 266,70	0,30	100,00	688,89
*	Menot (sisäiset)	14 920	5 642,52	9 277,48	37,80	1 496,98
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	23 187	13 909,22	9 277,78	60,00	2 185,87
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	327 691	317 365,42	10 325,58	96,80	28 151,47
540	KIINTEISTÖT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-320 271	-402 114,75	81 843,75	125,60	-93 814,40
***	M E N O T (ulkoiset)	862 155	932 347,99	-70 192,99	108,10	106 076,94
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	541 884	530 233,24	11 650,76	97,90	12 262,54
*	Suunnitelmapoistot	188 008	212 454,86	-24 446,86	113,00	21 430,96
*	Tulot (sisäiset)	-722 026	-853 940,47	131 914,47	118,30	-246 683,39
*	Menot (sisäiset)	156 406	153 028,84	3 377,16	97,80	44 400,59
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-377 612	-488 456,77	110 844,77	129,40	-180 851,84
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	164 272	41 776,47	122 495,53	25,40	-168 589,30

550	VARIKKO					
***	T U L O T (ulkoiset)	-23 600	-12 421,09	-11 178,91	52,60	-1 426,35
***	M E N O T (ulkoiset)	95 635	112 825,22	-17 190,22	118,00	4 745,43
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	72 035	100 404,13	-28 369,13	139,40	3 319,08
*	Suunnitelmapoistot	0	21 883,90	-21 883,90	0,00	14 830,13
*	Tulot (sisäiset)	-34 816	-31 308,35	-3 507,65	89,90	-2 230,00
*	Menot (sisäiset)	4 521	2 664,71	1 856,29	58,90	444,46
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-30 295	-6 759,74	-23 535,26	22,30	13 044,59
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	41 740	93 644,39	-51 904,39	224,40	16 363,67
560	LIIKENNEVÄYLÄT					
***	T U L O T (ulkoiset)	-10 800	-6 954,70	-3 845,30	64,40	-491,95
***	M E N O T (ulkoiset)	158 542	149 773,92	8 768,08	94,50	15 649,21
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	147 742	142 819,22	4 922,78	96,70	15 157,26
*	Suunnitelmapoistot	71 878	79 796,30	-7 918,30	111,00	6 628,11
*	Menot (sisäiset)	16 684	13 690,36	2 993,64	82,10	739,31
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	88 562	93 486,66	-4 924,66	105,60	7 367,42
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	236 304	236 305,88	-1,88	100,00	22 524,68
570	MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	0	150,00	-150,00	0,00	0,00
***	M E N O T (ulkoiset)	63 234	46 544,00	16 690,00	73,60	4 574,28
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	63 234	46 694,00	16 540,00	73,80	4 574,28
*	Suunnitelmapoistot	0	1 330,75	-1 330,75	0,00	1 330,75
*	Menot (sisäiset)	441	419,45	21,55	95,10	1,45
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	441	1 750,20	-1 309,20	396,90	1 332,20
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	63 675	48 444,20	15 230,80	76,10	5 906,48
54	TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-836 753	-834 884,65	-1 868,35	99,80	-190 325,88
***	M E N O T (ulkoiset)	1 942 295	2 087 513,09	-145 218,09	107,50	229 155,02
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	1 105 542	1 252 628,44	-147 086,44	113,30	38 829,14
*	Suunnitelmapoistot	392 451	542 076,86	-149 625,86	138,10	63 975,46
*	Tulot (sisäiset)	-814 538	-941 940,44	127 402,44	115,60	-278 715,01
*	Menot (sisäiset)	253 069	246 717,09	6 351,91	97,50	62 065,90
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	-169 018	-153 146,49	-15 871,51	90,60	-152 673,65
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	936 524	1 099 481,95	-162 957,95	117,40	-113 844,51

1	KÄYTTÖTALOUS					
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
580	YMPÄRISTÖNSUOJELU					
***	T U L O T (ulkoiset)	-3 500	-7 253,78	3 753,78	207,30	-2 079,78
***	M E N O T (ulkoiset)	44 886	42 079,17	2 806,83	93,70	5 749,08
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	41 386	34 825,39	6 560,61	84,10	3 669,30
*	Menot (sisäiset)	3 361	4 901,58	-1 540,58	145,80	1 810,58
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	3 361	4 901,58	-1 540,58	145,80	1 810,58
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	44 747	39 726,97	5 020,03	88,80	5 479,88
590	RAKENNUSVALVONTA JA OHJAUS					
***	T U L O T (ulkoiset)	-36 250	-43 804,59	7 554,59	120,80	-4 579,72
***	M E N O T (ulkoiset)	72 765	79 496,40	-6 731,40	109,30	10 987,42
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	36 515	35 691,81	823,19	97,70	6 407,70
*	Suunnitelmapoistot	5 442	5 442,38	-0,38	100,00	453,53
*	Menot (sisäiset)	7 839	7 792,94	46,06	99,40	609,94
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	13 281	13 235,32	45,68	99,70	1 063,47
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	49 796	48 927,13	868,87	98,30	7 471,17
58	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-39 750	-51 058,37	11 308,37	128,40	-6 659,50
***	M E N O T (ulkoiset)	117 651	121 575,57	-3 924,57	103,30	16 736,50
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	77 901	70 517,20	7 383,80	90,50	10 077,00
*	Suunnitelmapoistot	5 442	5 442,38	-0,38	100,00	453,53
*	Menot (sisäiset)	11 200	12 694,52	-1 494,52	113,30	2 420,52
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	16 642	18 136,90	-1 494,90	109,00	2 874,05
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	94 543	88 654,10	5 888,90	93,80	12 951,05
1	KÄYTTÖTALOUS					
1	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-3 160 236	-3 336 496,73	176 260,73	105,60	-681 802,76
***	M E N O T (ulkoiset)	25 947 418	25 339 080,13	608 337,87	97,70	1 615 456,82
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	22 787 182	22 002 583,40	784 598,60	96,60	933 654,06
*	Suunnitelmapoistot	772 538	984 980,87	-212 442,87	127,50	134 117,10
*	Tulot (sisäiset)	-1 812 947	-1 972 213,69	159 266,69	108,80	-427 830,86
*	Menot (sisäiset)	1 812 947	1 972 213,69	-159 266,69	108,80	427 830,86
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	772 538	984 980,87	-212 442,87	127,50	134 117,10
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	23 559 720	22 987 564,27	572 155,73	97,60	1 067 771,16
	KAIKKI YHTEENSÄ					
***	T U L O T (ulkoiset)	-3 160 236	-3 336 496,73	176 260,73	105,60	-681 802,76
***	M E N O T (ulkoiset)	25 947 418	25 339 080,13	608 337,87	97,70	1 615 456,82
****	TOIMINTAKATE (ulkoiset)	22 787 182	22 002 583,40	784 598,60	96,60	933 654,06
*	Suunnitelmapoistot	772 538	984 980,87	-212 442,87	127,50	134 117,10
*	Tulot (sisäiset)	-1 812 947	-1 972 213,69	159 266,69	108,80	-427 830,86
*	Menot (sisäiset)	1 812 947	1 972 213,69	-159 266,69	108,80	427 830,86
****	TOIMINTAKATE (sisäiset)	772 538	984 980,87	-212 442,87	127,50	134 117,10
*****	TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	23 559 720	22 987 564,27	572 155,73	97,60	1 067 771,16

2.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen 2018

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3 160 236,00		3 160 236,00	3 336 496,73	-176 260,73
Myyntitulot	955 457,00		955 457,00	1 057 575,47	-102 118,47
Maksutulot	858 504,00		858 504,00	983 161,95	-124 657,95
Tuet ja avustukset	777 670,00		777 670,00	695 464,49	82 205,51
Muut toimintatulot	568 605,00		568 605,00	600 294,82	-31 689,82
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-25 008 418,00	-939 000,00	-25 947 418,00	-25 339 082,04	-608 335,96
Henkilöstömenot	-8 014 253,00		-8 014 253,00	-8 220 603,18	206 350,18
Palvelujen ostot	-14 233 795,00	-934 000,00	-15 167 795,00	-14 469 749,97	-698 045,03
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 465 874,00	-5 000,00	-1 470 874,00	-1 391 830,66	-79 043,34
Avustukset	-1 067 300,00		-1 067 300,00	-921 175,40	-146 124,60
Muut toimintamenot	-227 196,00		-227 196,00	-335 722,83	108 526,83
Toimintakate	-21 848 182,00	-939 000,00	-22 787 182,00	-22 002 585,31	-784 596,69
Verotulot	10 421 000,00		10 421 000,00	10 336 416,92	84 583,08
Valtionosuudet	12 345 342,00		12 345 342,00	12 131 623,00	213 719,00
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotuotot	1 000,00		1 000,00	192,00	808,00
Muut rahoitustuotot	250 000,00		250 000,00	343 292,47	-93 292,47
Korkomenot	-270 000,00		-270 000,00	-131 265,50	-138 734,50
Muut rahoitusmenot	-720,00		-720,00	-1 138,39	418,39
Vuosikate	898 440,00	-939 000,00	-40 560,00	676 535,19	-717 095,19
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-772 538,00		-772 538,00	-984 980,87	212 442,87
Satunnaiset erät				95 000,00	-95 000,00
Tilikauden tulos	125 902,00	-939 000,00	-813 098,00	-213 445,68	-599 652,32
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	125 902,00	-939 000,00	-813 098,00	-213 445,68	-599 652,32

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulojen erittely					
Kunnan verotulo	8 546 000,00		8 546 000,00	8 488 338,13	57 661,87
Osuus yhteisöveron tuotosta	764 000,00		764 000,00	726 543,29	37 456,71
Kiinteistövero	1 111 000,00		1 111 000,00	1 121 535,50	-10 535,50
Valtionosuuksien erittely					
Kunnan peruspalvelujen valt.os.	12 345 342,00		12 345 342,00	11 958 021,00	387 321,00
Opetus- ja kultt.toimen valt.os.				173 602,00	-173 602,00

2.5 Investointiosan toteutuminen 2018

RAUTALAMMIN KUNTA											
INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMA 2018				2 018					2018		
		Jatkuvat hankkeet		MENOT					TUOTOT		ta-tason netto
	MÄÄRÄRAHA	Hankkeen määräraha	Toteutunut yhteensä	TA 2018	MRM	*määräraha erittelyt yht*	Toteuma	Tot-%	*Tuloarvio*	Toteuma	toteuma
	Investoint.valtionavustukset								256 000		
8000	**Maa-alueet**						96 360,00				96 360,00
8100	**Talonrakennus, yleishallinto**										
	Kunnanvirasto, valtuustosali				35 000	35 000		*0,00*			0,00
8150	**Talonrakennus, sosiaalitoimi**										
	Terveyskesk. LV-korj.suunnitt.			15 000		15 000					
8200	**Talonrakennus, sivistystoimi**										
	Kerkonjoen koulun peruskorjaus	1 680 000	1 308 790,63	940 000		940 000	993 670,25	*105,71*			993 670,25
	Matti Lohen koulu/liikuntasali	190 000	*11 661,21*	180 000	-120 000	60 000	22 149,06	*36,92*			22 149,06
	Matti Lohen koulu/sisäilmakorjaus				120 000	120 000	273 561,17	*227,97*			273 561,17
	Urheilukentän huoltorakennus			20 000		20 000	1 920,00	*9,60*			1 920,00
	Päiväkoti Riihikoto	110 000	19 610,41	20 000		20 000	26 330,47	*131,65*			26 330,47
8250	**Talonrakennus,tekninen toimi**										
	Kunnanvir/kotipalvelu/sisäilmarem.				30 950	30 950	23 174,41	*74,88*			23 174,41
	Kunnanvirasto/ravintolatila				19 150	19 150	2 300,91	*12,02*			2 300,91
	Kunnanvirasto/ atk-tilat						2 405,24				2 405,24
	Ratsaskuskeskus		63 124,52			0	16 090,27				16 090,27
	Kuutiharju / Vaalijala		17 479,00				2 134,05				2 134,05
	Kerkonkosk.ent.terv.talon purkam.			25 000		25 000	0,00				
	Toholahden kiint.ja lämpökeskus			50 000		50 000	0,00				
8300	**Julkinen käyttöom/yleishallinto**										
	Valokuituverkon rakentaminen	1 350 000	*548 546,07*	175 000		175 000	136 435,96	*77,96*			136 435,96
	Sähköautojen latauspiste					0				6142,15	-6 142,15
8450	**Julkinen käyttöom/tekninen toimi**										
	Puistoaluesuunn.ja rakentaminen	*60 000*		20 000		20 000					0,00
	Kaavateiden päällystäminen			35 000		35 000	20 321,52	*58,06*			20 321,52
	Kantatie 69:n liikenneturv.järj.		*42 583,50*	150 000		150 000	119 965,69	*79,98*			119 965,69
	Rakennusasema- ja yleis.kaav.	*200 000*	*19 412,61*	50 000		50 000	548,57	*1,10*			548,57
	Kerkonkosken satama			14 000		14 000	80,72	*0,58*			80,72
	Kiesimän kanavan laituri			25 000		25 000	28 638,89	*114,56*			28 638,89
	Konnekosken entis.,pievenekanava	*1 820 000*	*15 686,93*	120 000		120 000	61 398,41	*51,17*			61 398,41
	Hankaveden veneväylä						1 005,00				1 005,00
	RL-Konneveden kans.puisto	*750 000*	*157 245,97*	170 000		170 000	6 869,18			3 355,72	3 513,46
	Kierinniemen satama						54 341,53			110 000,00	-55 658,47
	Hanhitaipaleen satama						10 346,86				10 346,86
	Pitkälahti+uimalaituri						33 923,77				33 923,77
	Koipiniemen satama						25 405,47				25 405,47
	Pieni Navettasaari satalma						1 077,11				1 077,11
	Vahvalahden satama						96,00				96,00
	Pitkäpohjanlahti satama						4 725,00				4 725,00
8500	**Irtain omaisuus, yleishallinto**										
	Arkistointi ja asiakirjahall.ohjelmat	100 000	13 029,72	40 000		40 000	20 761,71	*51,90*			20 761,71
8600	**Irtain omaisuus, sivistystoimi**										
	Koulukeskus/ koneet ja kalusto			50 000		50 000	48 582,90	*97,17*			48 582,90
	Lukio, punttisalin laitteet			15 000		15 000	14 474,54	*96,50*			14 474,54
8650	**Irtain omaisuus, tekninen toimi**										
	Rak.rekisterin laadunparannus		3 696,00	38 000		38 000	37 558,26	*98,84*		4 400,21	33 158,05
	Kiinteisöhuoltotraktori			90 000		90 000	60 908,03	*67,68*			60 908,03
8700	**Vesilaitos kirkonkylä**										
	Talojohtojen rakentaminen			*0*		*0*	3 601,83			319,60	3 282,23
	Verkostosaneeraukset			45 000		45 000					
	Saikarinniemen vesihuolto			40 000		40 000					
	Talliniementie vesihuolto						7,32				7,32
	Kuutinharju						5 174,35				5 174,35
8750	**Viemärilaitos kirkonkylä**										
	Talojohtojen rakentaminen			50 000		50 000	36 903,30			11 469,51	25 433,79
	Korholan viemäri						523,77				523,77
	Kuutinharju / Vaalijala						536,31				536,31
	Kirkonkylä-Koipijärvi						13,51				13,51
	Konnekoski-Kieriniemi						8,88				8,88
	Pakarila-Konnekoski-Törmälä						117 542,27			599,70	116 942,57
	Vehkamurron viemärijohto						7 332,74				7 332,74
	Talliniementie vesihuolto						14,79				14,79
	Viem.saneer. Kuutinharju-Kapakk.			100 000		100 000	86 786,54	*86,79*			86 786,54
	Kuutiharju						4 926,10				4 926,10
	Bioroottori					0	34 665,60				34 665,60
	Runkovesi - ja viem.verk.laajennus					0					0,00
	Puhdistamon tietotekniikka					0					0,00
8950	**Osakkeet ja osuudet**			750 000		750 000	50 915,00				50 915,00
	YHTEENSÄ			3 227 000	85 100	3 312 100	2 496 513,26	*75,38*	256 000	136 286,89	2 360 226,37

INVESTOINNIT VUONNA 2018 TOTEUMA

74	**KIINTEÄ OMAISUUS**
	Maa-alueen hankinta Vaalijalan kuntayhtymältä asuin- ja rivitaloalueeksi Kuutinharjun alueelta.
76	**TALONRAKENNUS**
202	***Terveyskeskus LV-korjauksen suunnittelu***
	Terveyskeskus LV-korjauksen suunnittelu. Hanketta siirrettiin Kuntien Tilakeskus - hankkeen vuoksi
141	***Kerkonjoen koulun peruskorjaus***
	Kerkonjoen koulun peruskorjaus valmistui syksyllä 2018. Vuoden 2018 aikana peruskorjauksessa rakennettiin sisäpinnat, asennettiin iv-kanavat ja pääte-elimet, tehtiin sähkö- ja lvi-kalustus sekä automaatiotekniikka. Rakennustyöt valmistuivat ajallaan. Urakoitsijoiden poistuttua kunta aloitti omat työt. Näitä olivat pihatyöt, lämpökeskukseen liittyvät työt sekä tilojen varustelu ja kalustus. Oppilaat pääsivät aloittamaan lukukauden uusissa tiloissa. Valitettavasti käyttöönoton yhteydessä sattui vesivahinko, joka siirsi kellaritilojen käyttöönottoa puolella vuodella. Vesivahinko aiheutui pohjaviemäriin joutuneesta rakenusmateriaalista. Vesivahingosta suoranaisesti aiheutuneet kustannukset korvaa vakuutusyhtiö, mutta osa välillisistä kustannuksista jäi kunnan maksettavaksi. Vuoden 2018 investointisuunnitelman kustannusylityksestä osa selittyy vesivahingosta aiheutuneista kustannuksista ja osa sellaisten kalusteiden ja varusteiden ostolla, joihin ei investoinnissa oltu varauduttu. Myös pihatöistä aiheutui arvioitua enemmän kustannuksia.Varsinaisten urakoiden lisätyöprosentti oli 8,7 %, mikä on peruskorjauskohteelle poikkeuksellisen vähän. Pieni lisätyöosuus kertoo yleensä suunnittelun ja valvonnan onnistumisesta. Myös isommilta yllätyksiltä vältyttiin purkuvaiheessa.
143	***Matti Lohen koulu/liikuntasali***
	Vuonna 2018 käynnistettiin Matti Lohen koulun liikuntasalin peruskorjauksen suunnittelu.
159	*Matti Lohi / ala-aste sisäilmakorjaus*
	Vuonna 2018 laadittiin suunnitelmat Matti Lohen koulun ala-asteen korjaustöille. Sisäilmakorjaukset aloitettiin kesäkuussa ja ne valmistuivat syyskuussa 2019. Remontissa kiinnitettiin erityistä huomiota rakenteiden tiiviyteen ja materiaalivalintoihin. Ala-asteella uusittiin myös ilmanvaihtokanavat, sähköjohdotukset, sähkökeskus. Tavoitteena oli poistaa ala-asteella havaitut sisäilmaongelmat. Lisäksi ala-asteen ulkopuolelle lisättiin patolevyt ja salaojat estämään kosteuden pääsy rakenteisiin. Vajaan lukuvuoden käyttökokemuksen perusteella sisäilmaoirehtijoiden määrä on vähentynyt huomattavasti.
169	***Urheilukentän huoltorakennus***
	Urheilukentän huoltorakennuksen rakennussuunnitelmat valmistuivat vuonna 2018. Hankkeesta tehty vasta alustavat suunnitelmat, koska hankkeen toteutuminen on vielä epävarmaa.

171	***Päiväkoti Riihikoto***
	Päiväkoti Riihikodossa tehtiin sisäilmaan liittyviä tutkimuksia ja korjaushankkeeseen liittyviä rakenneavauksia. Riihikoto otettiin pois käytöstä kesällä. Syksyllä osa Riihikodon lapsista siirtyi Kirjaston kivijalkaan ja osa Pentinpellon Päiväkotiin. Kustannuksissa mukana kiintokalusteiden siirtoa ja väistötilojen kodinkonehankintoja.
59	***Kunnanvir./kotipalv. (invest)***
	Kotipalvelutilojen uudistaminen. Keittiön ja sosiaalitilojen teko. Lisäksi atk-tilojen korjaus.
83	***Kunnanvirasto/ravintolatila***
	Vuonna 2018 käynnistettiin Ravintola Hetken uusien tilojen, kabinetin ja varaston, suunnittelu ja remontointi. Uudet tilat sijaitsevat Kunnanviraston kellarikerroksessa, nykyisten tilojen vieressä.
84	***Kunnanvirasto/atk tilat***
	Atk-tilat korjattu.
108	***Ratsastuskeskus***
	Ratsastuskeskuksen palotarkastuksella viranomaiset havaitsivat sähköturvallisuudessa vakavia puutteita. Vialliset sähkölaitteet olivat paloturvallisuusriski ja ne korjattiin.
128	***Kuutinharju/Vaalijala (investointi)***
	Kuutinharjun kauppakirjojen teko yms.
172	***Kerkonkosk entisen terveystalon purku***
	Hanketta ei aloitettu, koska terveystalolle oli ostajaehdokas. Ostajaehdokas ei ostanut kiinteistöä.
181	***Toholahden kiinteistö ja lämpökeskus***
	Hanketta ei toteutettu, koska laskelmien mukaan hanke ei ollut kannattava.

78	**JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS**
123	***Valokuituverkon rakentaminen***
	Toholahden alueelle rakennttu valokuitu. Liittyneitä yrityksiä 5, yksityisiä 3, kunnan omistamia halleja 3 ja rivitaloja 2.
127	***Sähköautojen latauspiste***
	Hankkeeseen saatiin valtiolta avustus, josta ei investointivaiheessa ollut tietoa.
118	***Kaavateiden päällystäminen***
	Päällystäminen saatiin toteutettua aiottua edullisemmin, koska työ tehtiin kt 69 turvallisuuden parantaminen hankkeen kanssa.
129	***Kantatie 69:n liikenneturvallisuuden järjestäminen***
	Hanke alitti arvioidut kustannukset, koska saadut urakkahinnat olivat aiottua edullisemmat.
136	***Rakennusasema- ja yleis.kaav.***
	Yleiskaavan myöhäisen valmistumisen johdosta asemakaavoitusta ei ehditty aloittaa.
170	***Kerkonkosken satama***
	Hanketta ei ehditty toteuttaa.
176	***Kiesimän kanavan laituri***
	Laiturirakentamisen yhteydessä korjattiin veneenlaskuluiskaa Kiesimän kanavan laiturin vieressä.
315	***Puistojen rakentaminen***
	Torirakentamista siirrettiin seuraaville vuosille.
361	***Konnekosken entisöinti pienvenekanava***
	Vuonna 2018 saatiin valmiiksi Konnekosken kunnostussuunnitelma ja Konnekosken kanavan, sulun ja sillan yleissuunnitelmat. Lisäksi hankealueella tehtiin mm. luontoselvitys. Kunnostamiselle ja kanavan rakentamiselle haettiin vesilainmukaista lupaa Aluehallintovirastolta. Hanke päättyi 31.10.2018.
362	***Hankaveden veneväylä***
	FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy laati alustavan suunnitelman Hankaveden veneväylän sijainnista ja hankkeen etenemisestä.

369	***RL Konneveden kans.puisto***
	Ks. Alemmat kohdat.
384	***Kierinniemen satama***
	Kierinniemen satamassa tehtiin aluetöitä: louhittiin kalliota, tehtiin maansiirtotöitä ja viimeisteltiin parkkipaikkoja ja muita sataman maarakenteita. Lisäksi satamaan rakennettiin keittokatos sekä wc/jätekatos.
385	***Hanhitaipaleen satama***
	Hanhitaipaleen satamaan asennettiin uusi rantautumislaituri kanooteille. Lisäksi siellä korjattiin wc-rakennusta.
386	***Pitkälahti+uimalaituri***
	Pitkälahteen hankittiin ja asennettiin uimahyppylaituri. Lisäksi aloitettiin keittokatoksen pohjatyöt.
387	***Koipiniemen satama***
	Koipiniemen satamassa tehtiin maansiirtotöitä satama-alueella sekä rakennettiin keittokatos.
388	***Pieni Navettasaari satama***
	Pienessä Navettasaaressa korjattiin laavua ja uusittiin mm. tulisija.
389	***Vahvalahden satama***
	Ei toimenpiteitä.
390	***Pitkäpohjanlahti satama***
	Pitkäpohjanlahteen hankittiin Jukola Desing Oy:ltä keittokatos, joka asennetaan vuonna 2019.

80	**IRTAIN OMAISUUS**	
186	***Arkistosto ja asiakirjanhallinta ohjelmisto/ laitt.***	
	Sähköisen asianhallintaohjelmiston hankinta. Sisältää kokouskäytäntö järjestelmän ja sopimusten hallinnan.	
109	***Koulukeskuksen peruskorjaus***	
	Matti Lohen koulun AV-laitteet.	
116	***Lukio, punttisalin laitteet***	
	Lukion punttisaliin uusia kalusteita.	
79	***Rak.rekisterin laadunparannus***	
	Noin 33 % kaikista kiinteistöistä käytiin läpi vuoden 2018 loppuun mennessä. Vuodelle 2019 jää Kirkonkylän (408) kiinteistöjen tarkastiminen	
188	***Kiinteistöhuoltotraktori***	
	Oikea traktori. Hinta alitti arvioidut kustannukset (90.000 €), koska vanhasta traktorista saatiin arvioitua parempi hyvitys.	

82	**VESIHUOLTO**	
100	***Talojohtojen rakentaminen (inv)***	
	Kolme taloliittymää.	
101	***Verkostosaneeraukset***	
	Aiottuja tarkastuskaivoja ei ehditty toteuttamaan.	
104 ja	***Korholantien ja Talliniemen vesijohto ja viemäri***	
300	Pieniä korjauksia suoritettu.	
192	***Saikarinniemen vesihuolto***	
	Hankkeelle ei löytynyt paikallisessa vesiosuuskunnassa kannatusta.	
325	***Kuutinharju / vesihuolto inv.***	
	Kuutinharjun palvelukodin vesijohto- ja viemäriliittymä.	
100	***Talojohtojen rakentaminen (inv.)***	
	Talojohtojen rakentaminen.	
128	***Kuutinharju/Vaalijala (invest)***	
156	***Kirkonkylä-Korpijärvi***	
157	***Konnekoski-Kieriniemi***	
196	***Viemäri /Pakarila-Konnekoski-Törmälä***	
	Ely-keskukselta oli unohtunut laittaa yksi kunnan maksettavaksi kuulunut maksuerä kunnalle. Tähän kustannukseen ei oltu varattu rahaa talousarviossa. Pieni runkoputki Kurkisuon suunnalla.	
197	***Vehkamurron viemärijohto***	
	Viemärirunkojohdon rakentaminen. 1 viemäriliitos tehty.	
314	***Viemärisaneeraus Kuutinharju-Kapakkaniemi***	
	Kapakkaniemeen rakennettiin uusi paineviemäri. Vanha Äijävesi-vesistössä sijaitseva paineviemäri poistettiin käytöstä.	
325	***Kuutinharju / vesihuolto inv.***	
	Kuutinharjun viemäriliittymä.	
378	***Bioroottori***	
	Viemärilaitoksen toisen bioroottorin katkenneen akselin korjaus.	
86	**ARVOPAPERIT**	
	Muut osakkeet ja osuudet	
	Ostettu kunnalle Metsäliitto Osuuskunnan A-lisäosakkeita	
499	***Osakkeet ja osuudet (Inv)***	
	Ostettu kunnalle As Oy Tiinarista yhden huoneiston osakkeet.	

2.6 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	898 440,00	939 000,00	1 837 440,00	676 535,19	1 160 904,81
Satunnaiset erät			0,00	95 000,00	-95 000,00
Tulorahoituksen korjauserät			0,00		0,00
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 227 000,00	-85 100,00	-3 312 100,00	-2 496 513,26	-815 586,74
Rahoitusosuudet investointimenoihin	256 000,00		256 000,00	136 286,89	119 713,11
Pysyvien vast.hyöd.luovutustulot			0,00		0,00
Toiminta ja investoinnit, netto	-2 072 560,00	853 900,00	-1 218 660,00	-1 588 691,18	370 031,18
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamiset lisäykset				-12 370,00	12 370,00
Antolainasaamisten vähennykset					0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200 000,00		2 200 000,00	2 200 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 500 000,00		-1 500 000,00	-1 504 447,49	4 447,49
Lyhytaikaisten lainojen muutos				880 000,00	-880 000,00
Vaikutus maksuvalmiuteen				615 705,55	-615 705,55

2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito-vuus	Määrahat Alkup. talous-arvio	TA:n muutok set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Tuloarviot Alkup. talous-arvio	TA:n muutok set	TA muut:n jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Vaali											
Valtiolliset vaalit	B	10		10	4	6	10		10	6	-4
Kunnallisvaalit	B			0	3	-3			0		0
Tilintarkastus	B	10		10	19	-9					0
Luott.henk.hallinto											
Kunnanvaltuusto	B	49		49	58	-9					0
Kunnanhallitus	B	692		692	669	23	327		327	291	-36
Hallinto ja talous											
Yleishallinto	B	593		593	581	12	91		91	139	48
Taloushallinto	B	578		578	572	6	51		51	38	-13
Elinkeinotoimi											
Elinvoimalautakunta	B	47		47	19	28					0
Neuvonta	B										
Yrittäjäkoulutus	B	5		5	1	4	2		2		-2
Kampanjat	B	22		22	11	11					0
Yritysverkostohautomo	B	15		15	11	4					0
Projektit	B	287		287	244	43	206		206	249	43
Savogrow	B	157		157	136	21					0
Tapahtumat	B	32		32	20	12					0
Matkailu	B	15		15	19	-4				1	1
Maa- ja metsät.yritykset	B	10		10	5	5					0
Maaseututoimi	B	56		56	48	8					0
Sosiaalitoimi											
Perusturvan hallinto	B	134		134	134	0			0		0
Sosiaalipalvelut	B	3568		3568	3427	141	269		269	219	-50
Kotihoito- ja vanh.palv	B	3109		3109	3294	-185	761		761	883	122
Ravintokeskus	B	475		475	426	49	39		39	48	9
Terveydenhuolto											
Kansanterveystyö	B	3034	604	3638	3238	400	150		150	161	11
Sair.hoitolaitokset	B	4744	330	5074	4777	297				19	19
Ympäristöterveydenhuolto	B	195		195	183	12				3	3
Koulutus											
Hallinto	B	49		49	59	-10					0
Peruskoulutus	B	2539		2539	2718	-179	171		171	186	15
Lukio	B	764		764	771	-7	15		15	44	29
Aikuskoultuus	B	68		68	51	17					0
Joukkoliikenne	B	26		26	18	8	3		3	1	-2
Lasten päivähoito	B	1091		1091	1014	77	123		123	84	-39
Esiopetus	B	54		54	66	-12			0	7	7
Kulttuuri ja vapaa-aika											
Nuoriso	B	87		87	83	4	30		30	29	-1
Liikunta	B	190	5	195	198	-3	22		22	32	10
Kirjasto	B	206		206	222	-16	13		13	11	-2
Kulttuuritoimi	B	36		36	32	4			0		0
Tekninen lautakunta											
Hallinto	B	95		95	135	-40			0		0
Jätehuolto	B	3		3	2	1			0		0
Vesihuolto	B	328		328	375	-47	449		449	383	-66
Palo- ja pel.toimi	B	337		337	334	3	33		33	30	-3
Kiinteistöt	B	862		862	932	-70	320		320	402	82
Varikko	B	96		96	113	-17	24		24	12	-12
Liikenneväylät	B	159		159	150	9	11		11	7	-4
Maankäytön suunn.	B	63		63	46	17			0		0
Ympäristölautakunta											
Ympäristönsuojelu	B	45		45	42	3	4		4	7	3
Rakennusvalvonta	B	73		73	79	-6	36		36	44	8
											0

	Sito-vuus	Määrahat					Tuloarviot				
		Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut:n jäkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut:n jäkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						10421		10421	10336	-85
Valtionosuudet	B						12345		12345	12132	-213
Korkotulot	B						1		1		-1
Muut rahoitustulot	B						250		250	343	93
Korkomenot	B	270		270	131	139					
Muut rahoitusmenot	B	1		1	1	0					
INVESTOINTIOSA											
Investointien valtionavust.							256		256		
Kiinteä omaisuus											
Maa-alueet	B			0	96	-96					0
Rakenn.kiinteistöt	B					0					0
Talonrakennus											0
Yleishallinto	B		35	35		35					0
Sosiaalitoimi	B	15		15		15					
Sivistystoimi	B	1160		1160	1318	-158					0
Tekninen toimi	B	75	50	125	46	79					0
Julkinen käyttöomaisuus											
Yleishallinto	B	175		175	136	39			0	6	6
Tekninen toimi	B	584		584	369	215				113	113
Irtain omaisuus											
Yleishallinto	B	40		40	21	19					0
Sivistystoimi	B	65		65	63	2					
Tekninen toimi	B	128		128	98	30				5	5
Vesihuolto											
Kirkonkylä	B	235		235	298	-63			0	12	12
Sijoitukset											
Arvopeperit	B	750		750	51	699					0
RAHOITUSOSA											
Antolainojen muutokset											
Antolainasaam. Lis.	B				12	-12					
Lainakannan muutokset											
Pitkäaik.lain.lisäys	B			0			2200	0	2200	2200	0
Pitkäaik.lain.vähenn.	B	1500		1500	1504	-4					
Lyhytaik.lain.muutos	N					0				880	880
Vaikutus maksuvalmiut.				0		0	0	0	0	616	616
YHTEENSÄ		30006	1024	31030	29483	1547	28633	0	28633	29979	1602

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

	01.01.-31.12.2018	01.01.-31.12.2017
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 057 575,47	1 352 746,42
Maksutuotot	983 161,95	965 065,33
Tuet ja avustukset	695 464,49	631 269,42
Muut toimintatuotot	600 294,82	564 796,36
	3 336 496,73	3 513 877,53
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-6 557 801,79	-6 359 676,55
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-1 473 731,91	-1 447 717,92
Muut henkilöstösivukulut	-189 069,48	-229 491,88
Palvelujen ostot	-14 469 749,97	-14 146 654,44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 391 830,66	-1 354 282,80
Avustukset	-921 175,40	-1 310 307,19
Muut toimintakulut	-335 722,83	-318 230,51
	-25 339 082,04	-25 166 361,29
Toimintakate	-22 002 585,31	-21 652 483,76
Verotulot	10 336 416,92	10 682 827,29
Valtionosuudet	12 131 623,00	12 663 147,00
	22 468 039,92	23 345 974,29
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	192,00	176,00
Muut rahoitustuotot	343 292,47	322 243,99
Korkokulut	-131 265,50	-173 380,70
Muut rahoituskulut	-1 138,39	-19 874,90
	211 080,58	129 164,39
Vuosikate	676 535,19	1 822 654,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-984 980,87	-831 594,25
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	95 000,00	
Tilikauden tulos	-213 445,68	991 060,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-213 445,68	991 060,67

3.2 Rahoituslaskelma

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	676 535,19	1 822 654,92
Satunnaiset erät	95 000,00	
Tulorahoituksen korjauserät		2 510,38
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 496 513,26	-2 514 883,95
Rahoitusosuudet investointeihin	136 286,89	107 191,28
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot		125 000,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 588 691,18	-457 527,37
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-12 370,00	-23 902,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 200 000,00	3 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 504 447,49	-1 403 910,95
Lyhytaikaisten lainojen muutos	880 000,00	-350 376,35
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varat ja pääomien muutokset	-4 884,25	11 883,27
Saamisten muutos	464 823,89	-609 647,90
Korottomien velkojen muutos	155 765,91	262 820,03
Rahoituksen rahavirta	2 178 888,06	886 866,10
Rahavarojen muutos	590 196,88	429 338,73
Rahavarat 31.12.	1 373 345,35	783 148,47
Rahavarat 1.1.	783 148,47	353 809,74
	590 196,88	429 338,73

3.3 Tase

	2018	2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	**24 633 432,21**	**23 245 816,71**
Aineettomat hyödykkeet	26 594,82	16 015,48
Aineettomat oikeudet	6 940,07	13 873,72
Tietokoneohjelmistot	6 940,07	13 873,72
Muut pitkävaikutteiset menot	19 654,75	2 141,76
Aineelliset hyödykkeet	18 919 467,68	17 605 716,52
Maa- ja vesialueet	2 276 483,58	2 180 123,58
Rakennukset	12 753 448,31	10 698 096,60
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 261 904,88	2 317 765,67
Koneet ja kalusto	169 242,71	161 339,48
Enn.maksut ja keskener.hank.	1 458 388,20	2 248 391,19
Sijoitukset	5 687 369,71	5 624 084,71
Osakkeet ja osuudet	5 174 999,38	5 124 084,38
Muut lainasaamiset	279 087,25	279 087,25
Muut saamiset	233 283,08	220 913,08
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**1 451,64**	**1 451,64**
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 451,64	1 451,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT	**3 193 743,73**	**3 068 370,74**
Saamiset	1 820 398,38	2 285 222,27
Lyhytaikaiset saamiset	1 820 398,38	2 285 222,27
Myyntisaamiset	452 983,04	532 299,12
Muut saamiset	521 083,74	833 992,01
Siirtosaamiset	846 331,60	918 931,14
Rahoitusarvopaperit	22 034,92	22 034,92
Muut osakkeet ja osuudet	22 034,92	22 034,92
Rahat ja pankkisaamiset	1 351 310,43	761 113,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**27 828 627,58**	**26 315 639,09**

	2018	2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	**13 344 541,47**	**13 557 987,15**
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Edell.tilikausien yli-/alijäämä	5 481 567,50	4 490 506,83
Tilikauden yli-/alijäämä	-213 445,68	991 060,67
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	**88 618,17**	**93 502,42**
Valtion toimeksiannot	5 262,00	5 262,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	33 949,36	34 599,36
Muut toimeksiantojen pääomat	49 406,81	53 641,06
VIERAS PÄÄOMA	**14 395 467,94**	**12 664 149,52**
Pitkäaikainen	9 736 401,37	8 902 668,86
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	9 261 430,00	8 427 144,00
Lainat julkisyhteisöiltä	181 033,43	193 812,86
Ostovelat	234,73	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	293 703,21	281 712,00
Lyhytaikainen	4 659 066,57	3 761 480,66
Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	2 245 714,00	1 490 714,00
Lainat julkisyhteisöiltä	13 560,27	14 514,33
Saadut ennakot		260,00
Ostovelat	1 081 184,18	1 193 089,42
Muut velat	129 728,35	175 071,15
Siirtovelat	1 188 879,77	887 831,76
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**27 828 627,58**	**26 315 639,09**

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	2018		2017
Toimintatuotot	20 458 254,35		19 711 604,94
Toimintakulut	-42 681 735,18		-40 914 066,32
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-95 312,89		33 614,88
Toimintakate	**-22 318 793,72**		**-21 168 846,50**
Verotulot	10 310 019,94		10 657 308,12
Valtionosuudet	12 822 543,93		13 351 729,42
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	9 282,99		7 798,82
Muut rahoitustuotot	345 616,50		325 874,60
Korkokulut	-220 313,22		-280 338,72
Muut rahoituskulut	6 799,55		-41 706,28
Vuosikate	**955 155,97**		**2 851 819,46**
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 294 112,05		-1 599 192,99
Omistuksen eliminointierot	-32 948,76		
Satunnaiset tuotot ja kulut	50 001,91		-150,58
Tilikauden tulos	**-1 321 902,93**		**1 252 475,89**
Tilinpäätössiirrot	-3 228,93		-2 949,34
Tilikauden verot	-746,90		-4 872,56
Laskennalliset verot	12 543,76		-17 411,97
Vähemmistöosuudet	5 407,62		-4 302,26
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-1 307 927,38**		**1 222 939,76**

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	955 155,96	2 851 819,46
Satunnaiset erät	50 001,91	-150,58
Tilikauden verot	-746,90	-4 872,56
Tulorahoituksen korjauserät	151 945,85	-31 899,49
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 852 976,58	-3 461 196,24
Rahoitusosuudet investointeihin	178 068,77	156 531,63
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	280 143,39	158 022,46
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 238 407,60	-331 745,32
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-26 997,80	-24 778,61
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 284 156,95	3 281 816,44
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 046 472,80	-1 866 486,83
Lyhytaikaisten lainojen muutos	923 675,77	-401 761,88
Oman pääoman muutokset	19 414,04	48 565,26
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4 477,36	10 732,04
Vaihto-omaisuuden muutos	16 931,72	-896,41
Saamisten muutos	427 171,13	-534 091,70
Korottomien velkojen muutos	529 661,65	59 036,43
Rahoituksen rahavirta	3 123 063,30	572 134,74
Rahavarojen muutos	884 655,70	240 389,42
Rahavarat 31.12.	3 914 741,09	3 030 085,39
Rahavarat 1.1.	3 030 085,39	2 789 695,97
	884 655,70	240 389,42

3.6 Konsernitase

V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT	31 220 682,32	30 746 930,88
Aineettomat hyödykkeet	231 532,30	257 243,33
Aineettomat oikeudet	185 161,02	173 169,65
Muut pitkävaikutteiset menot	39 162,04	74 593,71
Ennakkomaksut	7 209,24	9 479,97
Aineelliset hyödykkeet	29 244 534,73	28 732 689,40
Maa- ja vesialueet	2 691 654,33	2 522 230,48
Rakennukset	21 269 815,41	20 023 149,74
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 514 441,64	2 599 028,53
Koneet ja kalusto	910 636,24	972 031,44
Muut aineelliset hyödykkeet	49 556,78	47 446,85
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 808 430,33	2 568 802,36
Sijoitukset	1 744 615,30	1 756 998,15
Osakkuusyhteisöosakkeet	843 096,72	904 645,75
Muut osakkeet ja osuudet	556 121,23	533 952,85
Joukovelkakirjalainasaamiset	6 100,00	
Muut lainasaamiset	80 000,00	80 000,00
Muut saamiset	259 297,35	238 399,55
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	133 056,35	128 465,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 518 045,55	6 102 830,43
Vaihto-omaisuus	74 008,26	90 939,98
Saamiset	2 529 296,21	2 981 805,06
Pitkäaikaiset saamiset	80 641,84	80 851,87
Lyhytaikaiset saamiset	2 448 654,37	2 900 953,19
Rahoitusomaisuusarvopaperit	534 333,77	576 840,49
Rahat ja pankkisaamiset	3 380 407,31	2 453 244,90
V A S T A A V A A	**37 871 784,22**	**36 978 226,67**

V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA	11 881 681,40	13 185 346,89
Peruspääoma	8 076 419,65	8 076 419,65
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	702,35	421,31
Muut omat rahastot	246 143,14	240 876,21
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	4 866 343,64	3 644 689,96
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 307 927,38	1 222 939,76
VÄHEMMISTÖOSUUDET	187 930,44	222 069,91
PAKOLLISET VARAUKSET	398 626,28	341 591,73
Muut pakolliset varaukset	398 626,28	341 591,73
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	229 744,37	229 630,73
Valtion toimeksiannot	89 423,19	85 029,31
Lahjoitusrahastojen pääomat	74 002,82	71 093,95
Muut toimeksiantojen pääomat	66 318,35	73 507,47
VIERAS PÄÄOMA	25 173 801,73	22 999 587,41
Pitkäaikainen	16 855 961,56	16 036 356,60
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	16 562 023,62	15 754 644,60
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	293 937,94	281 712,00
Lyhytaikainen	8 317 840,17	6 963 230,81
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 066 263,00	2 104 079,00
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	5 251 577,17	4 859 151,81
V A S T A T T A V A A	**37 871 784,22**	**36 978 226,67**

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Kunnan liitetiedot

Liitetieto 1
Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet
Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Verotulot on kirjattu uuden ohjeen mukaisesti suoriteperusteisesti, joulukuulle kirjattiin siis tammikuussa 2019 kuitattavaa veronpalautusta 227.579,12 euroa. Palkkojen tuloksellisuuserää ei ole kirjattu vuoden 2018 menoihin, vuosivaikutus olisi ollut palkat 44.293,64 euroa ja sivukulut 8.309,43 euroa.

Pysyvät vastaavat
Pysyvien vastaavien arvostus
Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus
Vaihto-omaisuuden arvostus
Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus
Rahoitusomaisuuden arvostus
Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely
Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset on voimassa 17.4.2027 asti.

Avustusten käsittely
Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi. Saadut käyttötalouden projektituet on kirjattu tuotoiksi tuloslaskelmaan erään Tuet ja avustukset. Tuet on jaksotettu tarvittaessa.

Liitetieto 2
Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa ei ole muuttunut.

Liitetieto 3
Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

Liitetieto 4
Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen tilikauden tietojen kanssa.

Liitetieto 5
Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia merkittäviä eriä ei ole.

Liitetieto 6

TOIMINTATUOTOT, ulkoiset		
	2018	**2017**
Vaalit	5 848	
Luottamushenkilöhallinto	291 351	328 394
Hallinto ja talous	176 834	161 799
Elinkeinotoimi	249 676	288 374
Sosiaalitoimi	1 149 865	1 267 730
Terveydenhuolto	182 836	151 770
Koulutus	321 143	330 012
Kulttuuri ja vapaa-aika	73 001	86 627
Tekninen lautakunta	834 885	850 744
Ympäristölautakunta	51 058	48 427
Yhteensä	3 336 497	3 513 877

Liitetieto 7

VEROTULOJEN ERITTELY	**2018**	**2017**
(1.000 e)		
Kunnan tulovero	8 488	8 805
Osuus yhteisöveron tuotosta	727	773
Kiinteistövero	1 122	1 105
Verotulot yhteensä	10 337	10 683

Liitetieto 8

VALTIONOSUUDET ERITELTYINÄ	**2018**	**2017**
(1.000 e)		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	11 958	12 377
Siitä:Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 947	3 045
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	174	286
Valtionosuudet yhteensä	12 132	12 663

Liitetieto 9

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY		**2 018**	**2 017**
(1.000 e)			
	Asiakaspalvelujen ostot	11 494	11 201
	Muiden palvelujen ostot	2 975	2 946
	Kunnan palvelujen ostot yhteensä	14 469	14 147

Liitetieto 10
Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 11

SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA KUNNAN TILINPÄÄTÖKSESSÄ			
Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.			
Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2013 alkaen			
Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet		4 vuotta
	Muut pitkävaikutteiset menot		
		Tietokoneohjelmistot	3 vuotta
		Muut (esim osayleiskaavat, kaavat)	5 vuotta
		Osakehuoneistojen laaja peruskorjaus	10 vuotta
		Kartat ja kartoitus	5 vuotta
		(Vesistöjen kunnostus)	
Aineelliset hyödykkeet			
	Maa- ja vesialueet		ei poistoaikaa
	Rakennukset ja rakennelmat		
		Hallinto- ja laitosrakennukset	
		- puiset	27 vuotta
		- kiviset	34 vuotta
		Tehdas- ja tuotantorakennukset	
		Teollisuushallit	
		- puiset	20 vuotta
		- kiviset	25 vuotta
		Kaukolämpölaitokset	25 vuotta
		Vesilaitosrakennukset	20 vuotta
		Talousrakennukset	15 vuotta
		Vapaa-ajan rakennukset	25 vuotta
		Asuinrakennukset	
		- puiset	30 vuotta
		- kiviset	35 vuotta

	Aineelliset hyödykkeet			
	Kiinteät rakenteet ja laitteet			
		Maa- ja vesirakenteet		
			Kadut, tiet, puistot	20 vuotta
			Tori	22 vuotta
			Urheilu- ja ulkoilualueet	15 vuotta
			Sillat, laiturit, uimalat	20 vuotta
			Kaatopaikat	15 vuotta
			Muut rakenteet	20 vuotta
		Johtoverkostot ja laitteet		
			Ulkovalaistuslaitteet	18 vuotta
			Puhelinverkko, keskus,alakeskus	10 vuotta
			Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	16 vuotta
			Atk-verkko	7 vuotta
			Kaukolämpöverkko	25 vuotta
			Vesi- ja viemäriverkosto	35 vuotta
		Muut		
			Liikenteenohjauslaitteet	12 vuotta
			Väestösuojat ym.	35 vuotta
			Valvontajärjestelmät, -laitteet	10 vuotta
	Koneet ja kalusto			
		Kuljetusvälineet		
			Henkilöauto	7 vuotta
			Kuorma-auto, erikoisauto	7 vuotta
			Muut liikennevälineet	7 vuotta
			Traktorit ja maansiirtokoneet	7 vuotta
			Muut liikkuvat koneet	7 vuotta
		Muut koneet ja kalusto		
			Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet koneet	5 vuotta
			Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	10 vuotta
			Tietojenkäsittelylaitteet	3 vuotta
			Muut koneet ja laitteet, kalusteet	3 vuotta
			Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalusteet	6 vuotta
			Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	6 vuotta
			Ensikertainen kalusto	10 vuotta
	Muut aineelliset hyödykkeet			
		Luonnonvarat		Käytön mukainen pois
		Keskeneräiset hankinnat		Ei poistoa
Käyttöomaisuusarvopaperit				
ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
		Osakkeet ja osuudet		Ei poistoa
Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat				
kirjataan vuosikuluksi.				

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset 1.1.	341 591	333 296		
Lisäykset tilikaudella	57 035	8 295		
Vähennykset tilikaudella				
Muut pakolliset varaukset 31.12.	398 626	341 591		

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot				
Rakennusten myyntivoitot				
Muut myyntivoitot	17 715	4 691		
Myyntivoitot yhteensä	17 715	4 691	0	0
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitapp.				
Muut myyntitappiot	1 062	2 510		2 510
Myyntitappiot yhteensä	1 062	2 510	0	2 510

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	104 019	1 468	95 000	
Satunnaiset tuotot yhteensä	104 019	1 468	95 000	0
Satunnaiset kulut	54 128	1 618		
Satunnaiset kulut yhteensä	54 128	1 618	0	0

* kunnan satunnaiset tuotot koostuu vastikkeetta saadusta tontista ja vastuuna ilmoitettu 700.000 euroa liittyy samaan, Kuutiharjun sopimukseen.

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	317 646	297 506
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	18 437	18 437
Yhteensä	336 083	315 943

Liitetieto 16
Ei ilmoitettavaa

4.2 Taseen liitetiedot

Liitetieto 17 Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 18 Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot		Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.	13 873,72	2 141,76	**16 015,48**	2 180 123,58	10 698 096,60	2 317 765,67	161 339,48	2 248 391,19	**17 605 716,52**
Lisäykset 2018		548,57	**548,57**	96 360,00	1 308 901,34	233 535,97	75 382,57	730 869,81	**2 445 049,69**
Rahoitusosuudet 2018						-6 741,85		-129 545,04	**-136 286,89**
Vähennykset 2018									**0,00**
Siirrot erien välillä		19 412,61	**19 412,61**		1 371 915,15			-1 391 327,76	**-19 412,61**
Tilikauden poisto	-6 933,65	-2 448,19	**-9 381,84**		-625 464,78	-282 654,91	-67 479,34		**-975 599,03**
Poistamaton hank.meno 31.12	6 940,07	19 654,75	**26 594,82**	2 276 483,58	12 753 448,31	2 261 904,88	169 242,71	1 458 388,20	**18 919 467,68**

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä	Laina- ja muut saamiset			Yhteensä
	Osakkeet tytäryht.	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet		Saamiset tytäryht.	Saamiset osakkuusyht.	Liittymismak-sut	
Hankintamenot 1.1	1 763 524,82	2 067 840,48	768 867,19	523 851,89	**5 124 084,38**	199 087,25	80 000,00	220 913,08	**500 000,33**
Lisäykset 2018	48 000,00			2 915,00	**50 915,00**			12 370,00	**12 370,00**
Vähennykset 2018									
Siirrot erien välillä					**0,00**				
Kirjanpitoarvo 31.12	1 811 524,82	2 067 840,48	768 867,19	526 766,89	**5 174 999,38**	199 087,25	80 000,00	233 283,08	**512 370,33**

Liitetieto 20-22

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteistöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	**Kuntakonsernin osuus (1000 €)** omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Rautalammin kunnan Asunnonhankinta	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	616	2334	10
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit	Rautalampi	100,0 %	100,0 %	-281	962	-462
As Oy Tiinari	Rautalampi	88,5 %	88,5 %	342	3	1
Rautalammin kehitys Oy	Rautalampi	81,7 %	81,7 %	432	0	-30
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Pappilanpellon Lämpö Oy	Rautalampi	60,0 %	60,0 %			
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky	Kuopio	1,67 %	1,67 %	1578	6710	-338
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	1,66 %	1,66 %	155	435	-9
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	1,22 %	1,22 %	772	334	44
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,67 %	0,67 %	13	1	0
Pohjois-Savon Liitto-Maakuntayhtymä	Kuopio	1,34 %	1,34 %	12	100	0
Sisä-Savon terveydenhuollon ky	Suonenjoki	32,40 %	32,40 %	139	875	0
Osakkusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Rautal. Virastotalo	Rautalampi	23,0 %	23,0 %	318	1	0
As Oy Lupsakas	Rautalampi	30,0 %	30,0 %	87	6	3
Rautalammin Rakennus Oy	Rautalampi	41,8 %	41,8 %	9	54	1
As Oy Rautalammin Lassilanpolku	Rautalampi	34,77 %	34,77 %	341	41	-2
			Yhteensä	**4533**	**11856**	**-782**

* tytäryhtiöt Haka ja Asunnonhankinta sulautuneet vuonna 2018

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2018		2017	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		13 596		13 054
Lainasaamiset	199 087		199 087	
Yhteensä	199 087	13 596	199 087	13 054
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		9 738		6 240
Siirtosaamiset		594 921		702 669
Yhteensä		604 660		708 909
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteysyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		1 039		928
Lainasaamiset	80 000		80 000	
Yhteensä	80 000	1 039	80 000	928
Saamiset yhteensä	279 087	619 295	279 087	722 891

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Palkat tammikuu	156 176	141 820	156 176	141 820
Tulojäämät				
Kelan korv.työterv.	63 458	74 924	38 000	51 850
Kunnat ja kuntayht.	19 531		633 190	712 085
Muut tulojäämät	648 719	617 613	18 965	13 176
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	887 885	834 357	846 332	918 931

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Lisäykset				
Vähennykset		0		
Peruspääoma 31.12	8 076 420	8 076 420	8 076 420	8 076 420
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	421	421		
Lisäykset	281			
Vähennykset				
Yhdist. ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	702	421		
Muut omat rahastot 1.1.	240 876	225 918		
Siirrot rahastoon	5 267	14 958		
Siirrot rahastosta		0		
Muut omat rahastot 31.12.	246 143	240 876		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 644 690	1 975 079	4 490 506	3 040 866
edellisen vuoden tulos	1 222 940	1 636 295	991 061	1 449 640
oikaisut	-635 729	33 316		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 231 901	3 644 690	5 481 567	4 490 506
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 217 253	1 222 940	-213 446	991 061
	57 035			
Oma pääoma yhteensä	11 337 913	13 185 347	13 344 541	13 557 987

Liitetieto 26
Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat		
erääntyy > 5 vuotta		
	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 078 574	3 964 288
Lainat julkisyhteisöiltä		14 152
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 078 574	3 978 440

Liitetieto 28
Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Takuuvaraus				
Vahingonkorvausvaraus				
Ympäristövastuut				
Osuus kuntayht. alijäämästä				
Potilasvahinkovak.maksuvastuu	394 724	338 542		
Muut pakolliset varaukset	3 902	3 050		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	398 626	341 592		

Liitetieto 30

Vieras pääoma				
	2018		2017	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		70		124
Muut velat	7 152		7 152	
Yhteensä	7 152	70	7 152	124
Velat kuntayhtymille,joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		23 937		36 249
Muut velat	1 972		1 972	
Yhteensä	1 972	23 937	1 972	36 249
Velat osakkuus- tai sekä muille omistus-yhteysyhteisöille				
Ostovelat				
Muut velat				
Yhteensä	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	9 124	24 007	9 124	36 373

Liitetieto 31

Sekkilimiitti		
	2018	2017
Sekkilimiitti 31.12.	493 416	493 416
- siitä käyttämättä oleva määrä	493 416	493 040

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat				
Liittymismaksut	293 703	281 712	293 703	281 712
Muut velat yhteensä	293 703	281 712	293 703	281 712

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkka- ja henkilöstö-	1 999 938	1 947 366	837 782	803 589
sivukuljen jaksotukset				
Korkojaksotukset	64 631	32 142	26 165	31 255
Verotilitysvelka	227 579		227 579	
Muut menojäämät	826 350	543 412	97 354	52 987
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 118 497	2 522 920	1 188 879	887 831
Siirtovelat yhteensä	3 118 497	2 522 920	1 188 879	887 831

4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		171 107		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	171 107	0	0

Liitetieto 35

Vakuudet			
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Kuntakonseniin kuuluv.yht.puolesta ann.vak.				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	39 813	39 813		
Vakuudet yhteensä	39 813	39 813		

Liitetieto 36 Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 37 Ei ilmoitettavaa

Liitetieto 38

Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	343 580	327 141		
- seuraavalla tilikaudella maks.osuus	88 900	89 532		
Leasingvastuut	139 646	136 926	86 946	61599
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	55 952	52 422	30 236	19 009
Myöhemmin maksettavat	83 694	84 504	56 710	42 590
Yhteensä	483 227	464 067	86 946	61 599
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.				

Liitetieto 39-40

Vastuusitoumukset			
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien				
yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	1 191 545	1 191 545		
Jäljellä oleva pääoma	2 559 952	2 768 135	1 662 368	1 819 468
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma *)	3 340	3 340		
Jäljellä oleva pääoma	584 624	654 097	270 824	340 297

*) alkuperäistä ei kaikista saatavilla

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	18 582 556	18 406 750
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista tak.vast. 31.12		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen		
rahastosta 31.12.	11 938	12 165

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Sopimusvastuut				
Arvonlisäveron palautusvastuu	2 032 348	1 549 122	1 683 668	1 262 204
Muut vastuut	369 067	320 837		
Johdannaissopimukset	4 976 850	5 387 652	2 490 006	2 853 338
Koronvaihtosopimus 2				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 24.1.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			540 000	660 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-15 235	-20 285
Koronvaihtosopimus 3				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 17.10.2023				
Avoinna oleva nimellismäärä			550 000	660 000
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-23 287	-29 928
Koronvaihtosopimus 4				
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaus				
Vaihtuvat korot muutettu kiinteiksi				
Sopimus erääntyy 17.4.2027				
Avoinna oleva nimellismäärä			1 400 006	1 533 338
Markkina-arvo tilinpäätösthetkellä			-78 566	-81 878

Kunta on tehnyt Vaalijalan kuntayhtymän kanssa sopimuksen Kuutinharjun alueen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä ja kunnan arvioidut kustannukset tulevat olemaan noin 730.000,00 euroa.

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2018	2017
Yleishallinto	14	17
Sosiaali- ja terveystoimi	70	74
Opetus- ja kulttuuritoimi	101	95
Tekninen toimi	24	24
Yhteensä	209	210

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	8 220 603	8 036 886
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin		
ja aineellisiin hyödykkeisiin	56 186	26 111
Henkilöstökulut yhteensä	8 276 789	8 062 997

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista peritys ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2018	2017
Kokoomus	669,73	855,7
Suomen Keskusta	2 731,43	4536,79
Vasemmistoliitto	633,40	699,25
Perussuomalaiset	303,60	1315,65
SDP	1 001,55	1554,88
KD	357,95	432,15
Vihreät		238,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	5 697,66	9632,42

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2018	2017
Tilintarkastuspalkkiot	10 237,50	9 950,50
Lautakunnan sihteeripalvelut	2 405,00	3 044,00
Palkkiot yhteensä	12 642,50	12 994,50

Liitetieto 46

Kunta on antanut tilikaudella tytäryhteisö Kiinteistöosakeyhtiö Oikarilan teollisuushalleille avustusta 40.000 euroa.

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt

Takaukset tytäryhteisöjen velasta		**2018**		**2017**
		Saldo 31.12.		**Saldo 31.12.**
Ent. Kiint. Oy Rautalammin Haka				
Osuuspankki 83598451	94 412,76		118 179,86	
Nordea Pankki	13 333,24	107 746,00	26 666,58	144 846,44
Rautal. kunnan Asunnonhankinta Oy				
Valtiokonttori 12950	243 351,78		243 351,78	
Valtiokonttori 39090	450 019,97		450 019,97	
Kuntarahoitus Oyj 11065/03	62 500,00		75 000,00	
Kuntarahoitus Oyj 11722/05	48 750,00	804 621,75	56 250,00	824 621,75
Kiinteistö Oy Oikarilan teollisuushallit				
Kuntarahoitus Oy 14454/10	300 000,00		340 000,00	
Kuntarahoitus Oy/14455/10	450 000,00	750 000,00	510 000,00	850 000,00
		1 662 367,75		1 819 468,19
Takaukset muiden velasta				
Hankavedenrannan tiekunta / Osuuspankki		34,00		3 194,00
Häkkilan tiekunta / Osuuspankki		3 600,00		10 800,00
Korholan tiehoitokunta / Osuuspankki		826,00		1 660,00
Lamminpään tiekunta / Osuuspankki		2 198,90		5 497,25
Nipuri-Kaipioniemi tiekunta / Osuuspankki				2 000,00
Paavolan tiehoitokunta / Osuuspankki		800,00		1 600,00
Palvamäentie		5 800,00		8 120,00
Pukkiharju-Liimattala vesiosuuskunta / Osuuspankki		4 000,00		8 000,00
Rautalammin seud.Vanhainkotiyhd./Valtiokonttori		143 808,07		174 419,12
Raudanniemi-Hämeenniemi tiekunta/Osuuspankki		14 000,00		17 500,00
Repolantien hoitokunta / Osuuspankki		3 280,00		6 560,00
Samulin tiekunta / Osuuspankki		2 437,40		4 874,80
Säynäsen yksityistie / Osuuspankki		14 097,00		18 796,00
Sääksjärvi-Pakarila tiekunta / Osuuspankki				3 240,00
Talliniemen tiekunta / Osuuspankki		860		1 720,00
Tampin yksityistiekunta		3 900,00		5 200,00
Vihtalahden tiekunta / Osuuspankki		2 461,33		4 167,46
Virrankylän yksityistie		10 901,00		
		213 003,70		277 348,63
Takausvastuu				
Rautalammin kunnan osuus takauksista				
Kuopion kaupungille sen antamista vastuusi-				
toumuksista Jätekukko Oy:n puolesta		57 820,00		62 948,00
Rautalammin kunnan osuus kuntien takaus-				
keskukseen takausvastuusta 31.12.		18 582 556,00		18 406 750,00
Pantit Nordea Pankki, panttikirjat				
yleispanttaussitoumus				
VASTUUT YHTEENSÄ		**20 515 747,45**		**20 566 514,82**

4.5 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus Konserniin on yhdistetty kaikki muut tyttäret paitsi Pappilanpellon Lämpö Oy. Pappilanpellon Lämpö Oy on jätetty yhdistämättä konserniin, koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta. Lisäksi sen tilikausi on 1.7.-30.6. joka poikkeaa muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen tilikaudesta. Kunnan sijoitus yhtiön osakkeisiin on 201,83 euroa. Osakkuusyhteisöihin lisätty uutena As Oy Rautalammin Lassilanpolku

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet Vähemmistö osuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Poistojen osalta tietoja osuusyhteisöjen tilinpäätöksien muuttamiseksi kunnan tilinpäätösperiaatteiden mukaiseksi ei ole ollut saatavissa.

Poikkeavat tilikaudet Tytäryhteisö Pappilanpellon Lämpö Oy:n tilikausi päättyi 30.6. mutta tämä tytär on jätetty yhdistelemättä koska sillä ei ole olennaista merkitystä kokonaisuuden kannalta.

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Vesihuolto

520 Vesihuolto
Toiminnan kuvaus Vesihuoltolaitoksen toiminnan ylläpito ja suunniteltujen vesihuoltoinvestointien toteuttaminen.
Vastuuhenkilö Tekninen johtaja
Sitovia tavoitteita Häiriötön vesi- ja viemärilaitoksen toiminta. Tuotetaan asiakkaille kustannustehokasta vesihuoltoa. Pidetään vesi- ja viemäriverkosto toimintakunnossa. Raakavesi- ja verkostovesinäytteiden otto tarkkailuohjelman mukaisesti. Käsitellyn jätevesilietteen ohjaaminen hyötykäyttöön biokaasun valmistukseen. Vesihuoltolaitoksen häiriötilanteiden viestitysjärjestelmän käyttöönotto teksitiviesti-ilmoitusjärjestelmänä.
Toteuma Toimintatuotot alittivat talousarvion noin 67.000 €. Vesitaksan korotuksen vaikutus oli arvioitua pienempi. Toimintamenot ylittivät talousarvion noin 49.300 €. Tämä johtui pääosin jätevesipumppaamoiden ylimääräisistä korjauksista. Poistoja arvioitaessa oli inhimillisen virheen seurauksena jäänyt Törmälään vievä runkoviemäri huomioimatta. Tämä nostaa poistoja 94.000 €. Vesihuoltolaitoksen haasteellinen taloustilanne rasittaa teknisen lautakunnan käyttötaloutta. Korjaavina toimenpiteinä on vuodelle 2019 suunniteltu taksan korotus ja liittyjien määrän lisääminen. Eri alueiden vesihuolto-osuuskuntien kanssa on tehty yhteistyötä. Vesannolle aloitettiin veden toimittaminen syksyllä (n. 20 m3 /vrk). Lukemakortit postitetaan edelleen kaikille vesiasiakkaille kerran vuodessa. Heinäkuussa 2018 on käyttöönotettu Kulutus-Web- palvelu vesimittareiden lukemien ilmoittamiseen sekä asiakkaan kiinteistökohtaiseen vedenkulutuksen tiedon saantiin kunnan nettisivujen kautta. Lukeman voi edelleen ilmoittaa palauttamalla täytetyn lukemakortin. Liittymissopimuksia ja käyttömaksusopimuksia on tehty uusille liittyjille sekä vedenkäyttäjille. Kerkonkosken ja kirkonkylän vesilaitosten puhdasvesiverkostovesinäytteitä ja raakavesinäytteitä on otettu hyväksytyn suunnitelman mukaisesti, samoin on näytteitä otettu jätevedenpuhdistamolta lähtevästä vedestä. Puhdasta vettä ostetaan Rieponlahden - sekä Pakarilan-Koipiniemen vesiosuuskunnilta. Vesihuoltolaitoksen häiriötilanteiden viestitysjärjestelmä on otettu käyttöön teksitiviesti-ilmoitusjärjestelmänä. Tilivuonna on tehty yksi iso (16.11.2018, Kuopiontie 10) ja kaksi pienempää vesivuodon korjausta. Jätevedenpuhdistamolla toiseen bioroottoriin tuli akselivaurio. Korjaustyöt alkoivat kesällä ja valmistuivat tammikuussa 2019. Lietettä lingottiin vedenpuhdistamolla 3095 m3 ja Kuopioon toimitettiin loppusijoitettavaa lietettä 248 tn.
Tunnusluvut ja mittarit

Vesihuolto	TP2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Verkostoon pumpattu vesi m³	211 098	209 213	161 799	145 596	212 958	191 540
Käsitelty jätevesimäärä m³	199 347	169 324	163 010	156 118	179 214	146 323
Vesilaitoksen veden laatu	Hyvä	1 häiriö	Hyvä	Hyvä	Hyvä	1 häiriö

Vesihuolto	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Ero
		(sis. muutokset)		
T U L O T (ulkoiset)	-370 048	-449 190	-383 136,95	66 053
M E N O T (ulkoiset)	261 324	327 738	374 722,43	46 984
TOIMINTAKATE (ulkoiset)	-108 724	-121 452	-8 414,52	113 037
Suunnitelmapoistot	152 359	123 402	217 448,30	94 046
Tulot (sisäiset)	-57 098	-57 696	-56 691,62	1 004
Menot (sisäiset)	15 500	16 251	18 586,53	2 336
TOIMINTAKATE (sisäiset)	110 762	81 957	179 343,21	97 386
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	2 038	-39 495	170 928,69	210 424
Asukasluku	3 255	3 288	3195	
TOIMINTAKATE /ASUKAS	0,63	-12,01	53,50	

5.2 Vesihuollon tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Liikevaihto, ulkoinen	**382 638,25**	**370 047,92**
Liikevaihto, sisäinen	**56 691,62**	**57 097,71**
Liiketoiminnan muut tuotot	**498,70**	
Materiaalit ja palvelut	**-274 520,02**	**-204 796,79**
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-116 281,56	-94 330,89
Varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-158 238,46	-110 465,90
Ulkoinen	-139 651,93	-94 965,43
Sisäinen	-18 586,53	-15 500,47
Henkilöstökulut	**-100 084,81**	**-70 223,34**
Palkat ja palkkiot	-80 624,10	-56 356,01
Henkilösivukulut		0,00
Eläkekulut	-17 006,24	-11 907,57
Muut henkilösivukulut	-2 454,47	-1 959,76
Poistot ja arvonalentumiset	**-217 448,30**	**-152 359,23**
Suunnitelman mukaiset poistot	-217 448,30	-152 359,23
Liiketoiminnan muut kulut, ulkoinen	**-18 704,13**	**-1 804,45**
Liiketoiminnan muut kulut, sisäinen		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	**-170 928,69**	**-2 038,18**
Rahoitustuotot ja -kulut	**-30,23**	**-1,70**
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut		
Korvaus peruspääomasta		0,00
Muut rahoituskulut	-30,23	-1,70
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia	**-170 958,92**	**-2 039,88**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-170 958,92**	**-2 039,88**

5.3 Vesihuollon tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot		
	2018	**2017**
Vesilaitoksen myyntituotot	176 775,90	170 019,03
Viemärilaitoksen myyntituotot	262 553,97	257 126,60
Liikevaihto yhteensä	439 329,87	427 145,63
Vesilaitoksen muut tuotot	249,35	630,80
Viemärilaitoksen muut tuotot	249,35	309,20
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	498,70	940,00

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Suunnitelmapoistojen perusteet 1.1.2013 alkaen	
Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	4 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	
Tietokoneohjelmistot	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	
Vesilaitosrakennukset	20 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Maa- ja vesirakenteet	
Muut rakenteet	20 vuotta
Johtoverkostot ja laitteet	
Laitosten laitoskoneet,vesilaitoskoneet	16 vuotta
Vesi- ja viemäriverkosto	35 vuotta
Muut	
Valvontajärjestelmät, -laitteet	10 vuotta
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet	
Henkilöauto	7 vuotta
Kuorma-auto, erikoisauto	7 vuotta
Muut liikennevälineet	7 vuotta
Traktorit ja maansiirtokoneet	7 vuotta
Muut liikkuvat koneet	7 vuotta
Muut koneet ja kalusto	
Työ- ja työstökoneet,laitteet,kevyet koneet	5 vuotta
Työ- ja työstökoneet, raskaat koneet	10 vuotta
Tietojenkäsittelylaitteet	3 vuotta
Muut koneet ja laitteet, kalusteet	3 vuotta
Muu irtain käyttäomaisuus, hoitokalusteet	6 vuotta
Vesimittarit, terveydenhuollon laitteet	6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa

Käyttöomaisuuden pienhankintaraja on 10.000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluksi.

5.4 Vesihuollon rahoituslaskelma

		2018	2017
Tulorahoitus			
	Liikeylijäämä/-alijäämä	-170 928,69	-2 038,18
	Poistot ja arvonalentumiset	217 448,30	152 359,23
	Rahoitustuotot ja -kulut	-30,23	-1,70
	Muut tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta			
	Investointimenot	-298 037,31	-614 459,65
	Rahoitusosuudet	12 388,81	45 291,28
	Pysyv.vast.hyödykk.luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta		**-239 159,12**	**-418 849,02**
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
	Antolainasaamisten lisäykset		-5 552,00
Lainakannan muutokset			
	Pitkäaik.lain.lisäys kunnalta		0,00
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
	Saamisten muutos	-275,32	40 597,77
	Korott.velkojen muutos kunnalta	180 111,28	365 972,30
	Korott.pitkä- ja lyhytaik.velkojen muutos	59 323,16	17 830,95
Rahoituksen rahavirta		**239 159,12**	**418 849,02**
Rahavarojen muutos		**0,00**	**0,00**

5.5 Vesihuollon tase

		31.12.2018	31.12.2017
V A S T A A V A A			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineelliset hyödykkeet			
	Maa- ja vesialueet	3 386,47	3 386,47
	Maa-alueet vesilaitos	3 386,47	3 386,47
	Rakennukset	68 531,67	85 774,99
	Rakennukset vesilaitos	68 531,67	85 774,99
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 849 994,77	1 834 358,74
	Vesijohtoverkosto	243 282,88	270 306,23
	Viemäriverkosto	1 534 738,44	1 480 260,22
	Liitt.maks.vesilaitos ei pal.	5 000,00	5 000,00
	Kiinteät rakent.ja laitt vesil	66 973,45	78 792,29
	Koneet ja kalusto	22 125,30	33 668,93
	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	121 905,47	40 554,35
	Keskeneräiset hankinnat	121 905,47	40 554,35
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		2 065 943,68	1 997 743,48
Sijoitukset			
	Muut saamiset	126 251,08	126 251,08
	Palautuskelp.liitt.maks.vesil.	126 251,08	126 251,08
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		**2 192 194,76**	**2 123 994,56**
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Lyhytaikaiset saamiset			
	Myyntisaamiset	122 943,49	127 401,78
	Teknisen toimiston laskutukset	122 943,49	127 401,78
	Muut saamiset	4 400,70	
	Siirtosaamiset	959,19	626,28
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		128 303,38	128 028,06
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		**128 303,38**	**128 028,06**
V A S T A A V A A		**2 320 498,14**	**2 252 022,62**

V A S T A T T A V A A	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	635 508,10	635 508,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	37 701,98	39 741,86
Tilikauden yli-/alijäämä	-170 958,92	-2 039,88
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	**502 251,16**	**673 210,08**
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	635 508,09	635 508,09
Liittymismaksut	293 703,21	281 712,00
Vesihuollon kassavelka	768 879,72	588 768,44
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	1 698 091,02	1 505 988,53
Lyhytaikainen		
Ostovelat	108 188,35	56 431,87
Muut velat	817,48	5 514,46
Siirtovelat	11 150,13	10 877,68
Lyhtyaikainen vieras pääoma yhteensä	120 155,96	72 824,01
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	**1 818 246,98**	**1 578 812,54**
V A S T A T T A V A A	**2 320 498,14**	**2 252 022,62**

5.6 Vesihuollon taseen liitetiedot

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet								
	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineetto-mat oik.	Muut pitkä-vaik.menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	
Poistamaton hankinta-meno 1.1.		0,00	3 386,47	85 774,99	1 834 358,74	33668,93	40 554,35	1 997 743,48
Lisäykset 2018					204 897,08		93 140,23	298 037,31
Rahoitusosuudet 2018					-599,70		-11 789,11	-12 388,81
Vähennykset 2018								0,00
Siirrot erien välillä								0,00
Tilikauden poisto		0,00		-17 243,32	-188 661,35	-11 543,63		-217 448,30
Poistamaton hank.meno 31.12	0,00	0,00	3 386,47	68 531,67	1 849 994,77	22 125,30	121 905,47	2 065 943,68

Pysyvien vastaavien sijoitukset									
	Osakkeet ja osuudet				Laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet tytäryht.	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkuus-yht.osuudet	Muut osakk. ja osuudet	Saamiset tytäryht.	Saamiset osakkuusyht.	Lainasaam. muilta	Liittymismak-sut	
Hankintamenot 1.1								126 251,08	126 251,08
Lisäykset 2018									0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	126 251,08	126 251,08

Liitetieto 25

	2018	2017
Oman pääoman erittely		
Peruspääoma	635 508	635 508
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	37 702	39 742
Tilikauden yli- / alijäämä	-170 959	-2 040
Oma pääoma yhteensä	502 251	673 210

Liitetieto 33

	2018	2017
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilöstösivukulujen	11 150,13	10 877,68
jaksotukset		
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	11 150,13	10 877,68
Siirtovelat yhteensä	11 150,13	10 877,68

Liitetieto 42

	2 018	2 017
Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
Kokoaikaiset	1	1
Osa-aikaiset	2	2

Liitetieto 43

	2018	2017
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	100 084,81	70 223,34
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettoomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	7 079,46	6 049,06
Henkilöstökulut yhteensä		

RAUTALAMMIN KUNNAN V. 2018 TILINPÄÄTÖS

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Rautalampi 1. päivänä huhtikuuta 2019

RAUTALAMMIN KUNNANHALLITUS

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetussa tarkastuksessa on tänään annettu kertomus.

Rautalampi, 22. päivänä toukokuuta 2019

KPMG Oy Ab

Ésko Säilä
JHT, HT

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT	
	säilytysajat
Päiväkirja	10 v
Pääkirja	10 v
Tasekirja	pysyvästi
Henkilökirjat	
Osto- ja myyntireskontrat	10 v
Sisäisen laskennan raportit	10 v
TOSITELAJIT	numerosarja
Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	4
KP Laskennalliset	10
KP Automaattikirjaukset	11
SL Laskennalliset	12
SL Automaattikirjaukset	13
Vyörytykset	14
Luottotappiot	15
Ostolaskujen maksut	20
Ostolaskut	21, 22
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, taloushallinto	31
Myyntilaskut, sosiaalitoimi	32
Myyntilaskut, vesi	33
Vuokrat	34
Päivähoito	35
Myyntilaskut, sivistys	37
Myyntilaskut, tekninen,rak.valv.	38
Toimeentulotukiviennit	45
Viivästyskorkolaskut	87
Sisäinen laskutus	89
Muistiot	90

7 HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS

7.1 Henkilöstöpanokset

7.1.1 Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä oli vuoden 2018 päättyessä voimassa olevilla palvelussuhteilla mitattuna ilman työllistettyjä ja oppisopimuskoulutuksessa mukana olleita 200 henkilöä. Vakinaisessa palvelussuhteessa heistä oli 151, määräaikaisessa 45 ja sivutoimisena neljä henkilöä. Työllistämistuella palkattujen määrä oli kuusi ja oppisopimuskoulutuksessa olevien kolme henkilöä. Vuoteen 2017 verrattuna työllistettyjen määrä laski neljällä henkilöllä.

Taulukko 1. Henkilöstön määrä toimintayksiköittäin 31.12.2018

Toimintayksikkö	**Vakinaiset**		**Määräaikaiset**		**Työllistetyt**		**Oppisopimus**		**Sivut.**
	Kokoaik.	Osa-aik.	Kokoaik.	Osa-aik.	Kokoaik	Osa-aik.	Kokoaik	Osa-aik.	
Yleishallinto	8		2	2	2				
Sosiaalitoimi	49	5	13	2		1			
Sivistystoimi	64	9	14	8			2		4
Tekninen toimi, tuntip.	8								
Kiinteistöhenkilöstö	7	1	4		3		1		
Yhteensä	**136**	**15**	**33**	**12**	**5**	**1**	**3**	**0**	**4**
	209								
Omaishoitajat		20							
Perhehoitajat		2							
Yht.		22							

Taulukko 2. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2018

Vuonna 2018	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	136	33	3	5	
Osa-aikainen	15	12		1	
Sivutoiminen	1	3			
Yhteensä	**152**	**48**	**3**	**6**	**209**

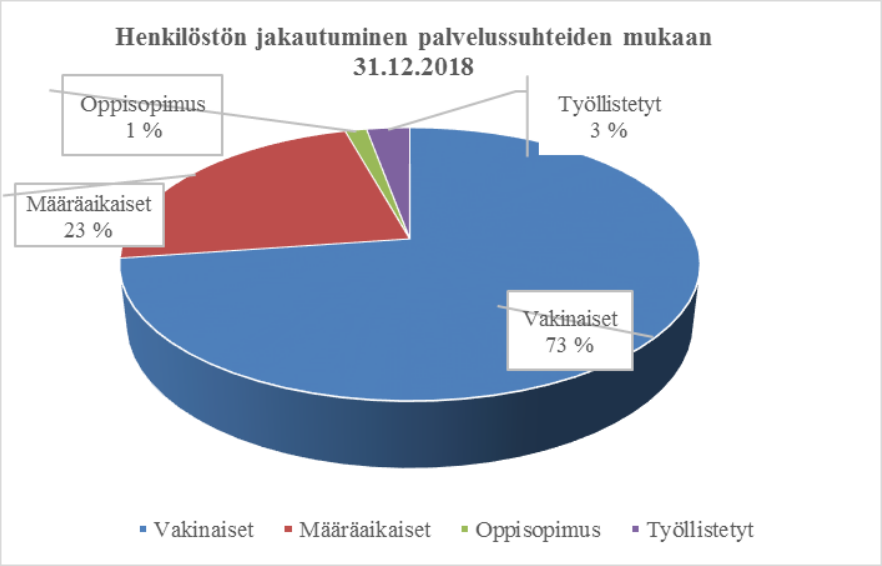

Palvelussuhteiden lukumäärä esitetään 31.12. tilanteessa eli mukana ovat kaikki, joilla on ollut voimassa oleva palvelussuhde Rautalammin kuntaan sillä hetkellä. Palvelussuhteiden lukumäärästä kokoaikaisia on 177 ja osa-aikaisia 28 henkilöä. Sivutoimisia oli neljä henkilöä. Oppisopimussuhteessa ja työllistämistuella olevat henkilöt olivat määräaikaisessa työsuhteessa. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2018 oli 209.

Taulukko 3. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2017

Vuonna 2017	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	133	37	1	6	177
Osa-aikainen	17	9	1	4	31
Sivutoiminen		2			2
Yhteensä	**150**	**48**	**2**	**10**	**210**

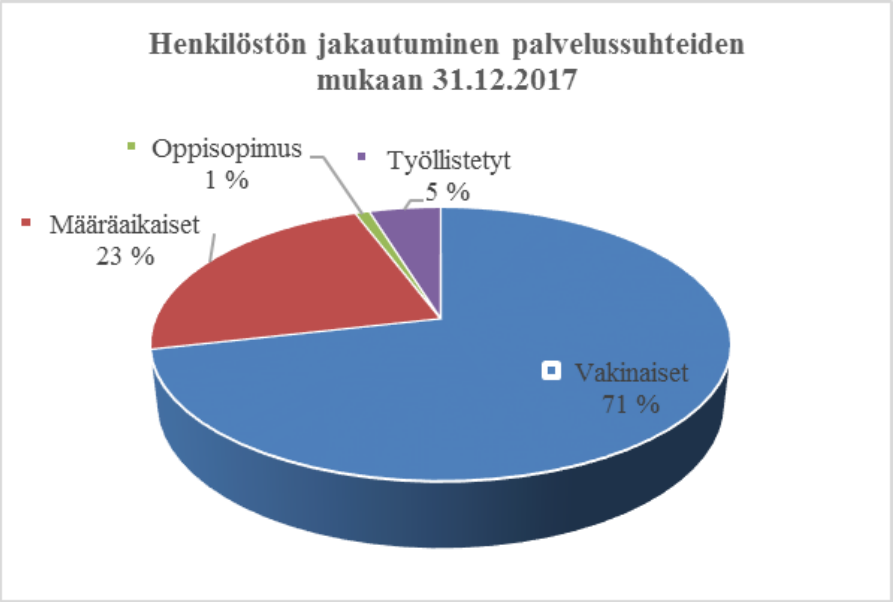

Taulukko 4. Palvelussuhteiden lukumäärä 31.12.2016

Vuonna 2016	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimus	Työllistetyt	Yhteensä
Kokoaikainen	123	39	1	2	165
Osa-aikainen	24	11	1	2	38
Sivutoiminen		4			4
Yhteensä	**147**	**54**	**2**	**4**	**207**

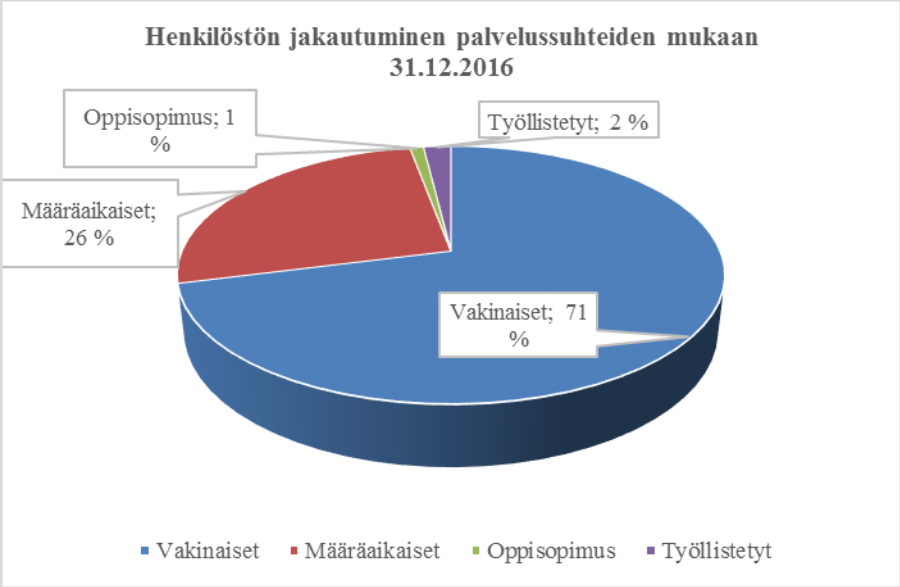

Taulukko 5. Palvelussuhteiden lukumäärä sopimusaloittain 31.12.2018

KVTES	160
OVTES	42
TS	4
TTES	3
Yhteensä	**209**

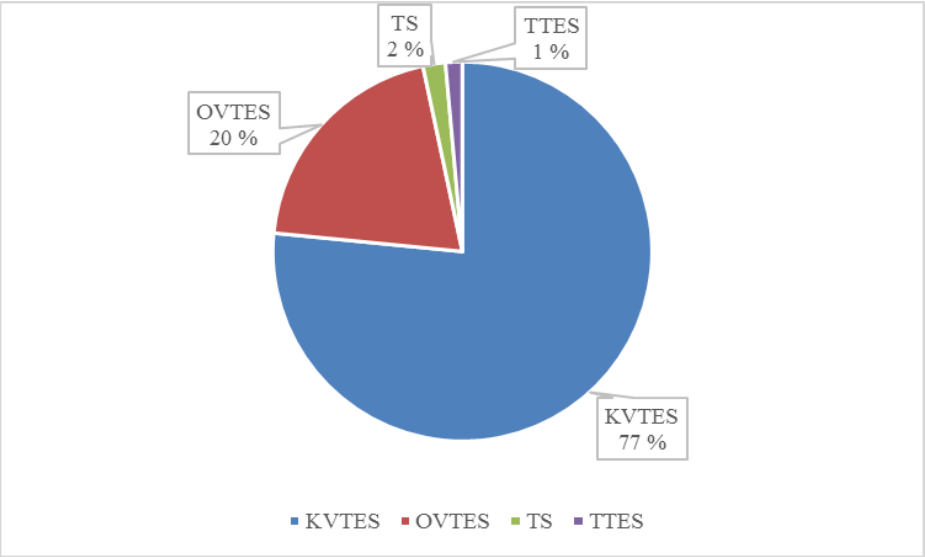

Palvelussuhteiden kokonaismäärässä on vuosittaista vaihtelua. Vuodesta 2016 vuoteen 2017 henkilöstön määrä lisääntyi kolmella henkilöllä ja vuodesta 2017 vuoteen 2018 väheni yhden henkilön verran. Vakinaisen henkilöstön määrä on lisääntynyt viidellä vuodesta 2016 vuoteen 2018 mennessä. Vakinaisten palvelussuhteiden osuus kaikista on 73 %. Työllistettyjen määrä on kasvanut kahdella henkilöllä vuodesta 2016 vuoteen 2018. Oppisopimussuhteisten lukumäärä on ollut kaksi henkilöä vuosina 2016/2017 ja vuonna 2018 kolme henkilöä.

Taulukko 6. Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2013-2018

	Hallinto	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Tekninen toimi	Yhteensä
31.12.2013	10	71	98	23	202
31.12.2014	10	73	98	25	206
31.12.2015	9	69	97	21	196
31.12.2016	13	72	100	22	207
31.12.2017	17	74	95	24	210
31.12.2018	14	70	101	24	209

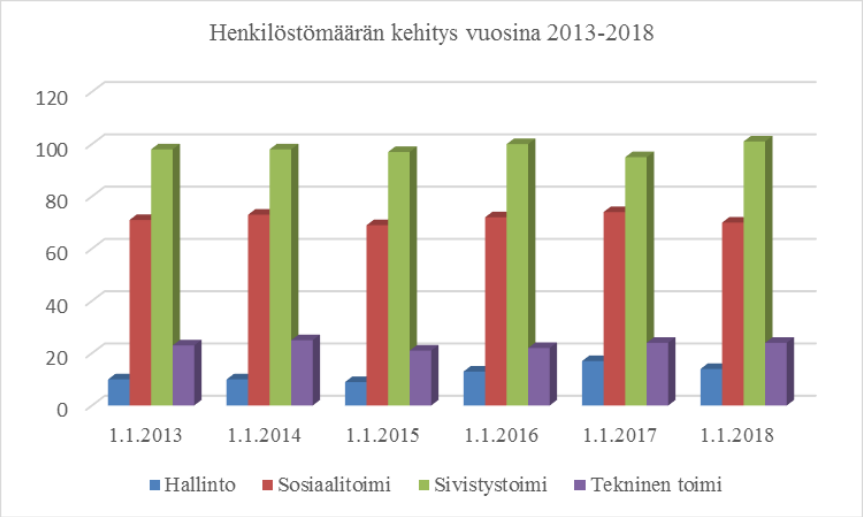

7.1.2 Vakinaisen henkilöstön määrä toimielimittäin

Vakinaisen henkilöstön määrä on vuodesta 2014 vuoteen 2018 kasvanut 13 henkilöllä. Henkilömääräisesti suurin lautakunta on sivistyslautakunta, jossa työskentelee 48 % vakinaisesta henkilöstöstä. Toiseksi suurin on perusturvalautakunta, jossa työskentelee 36 % vakinaisesta henkilöstöstä. Suurimmat vakituisessa palvelussuhteessa toimivat henkilöstöryhmät ovat koulujen henkilöstö (43), päivähoidon henkilöstö (22) sekä kotihoidon, vanhustyön, Pauliinan ja Aapelin henkilöstö (yhteensä 39).

Taulukko 7. Vakinainen henkilöstä toimielimittäin 2014–2018

	Vuosi 2014	Vuosi 2015	Vuosi 2016	Vuosi 2017	Vuosi 2018
KUNNANHALLITUS					
Hallinto	7	7	7	7	8
PERUSTURVALAUTAKUNTA					
Sosiaalitoimen hallinto ja sosiaalityö	5	5	5	6	5
Kotihoito ja vanhustyö	20	20	18	20	22
Pauliina ja Aapeli	18	19	21	20	17
Kokkatoiminta	2	3	4	4	4
Keskuskeittiö	6	6	6	6	6
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Peruskoulu	31	31	36	36	35
Lukio	9	9	9	8	8
Päivähoito	17	17	18	21	22
Kirjasto	4	4	4	4	3
Liikunta- ja nuorisotoimi	1	2	2	2	5
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Tekninen hallinto	2	2	2	2	2
Kiinteistökeskus	9	9	8	8	9
Tuntipalkkaiset	5	5	5	4	3
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
Rakennusvalvonta/ympäristötoimi	2	2	2	2	2
YHTEENSÄ	**138**	**141**	**147**	**150**	**151**

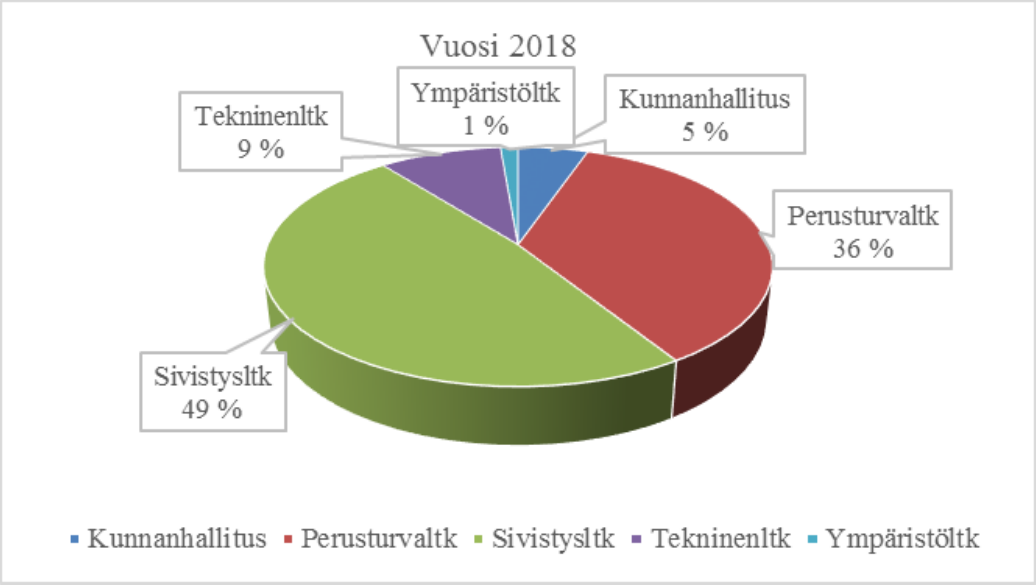

7.1.3 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne

Ikäryhmä	Mies	Nainen	Kaikki yhteensä
0 - 19		2	2
20 - 24		2	2
25 - 29	1	9	10
30 - 34	5	11	16
35 - 39	8	24	32
40 - 44	2	28	30
45 - 49	9	20	29
50 - 54	6	30	36
55 - 59	6	28	34
60 - 64		17	17
65 - 68	1		1
Kaikki yhteens	**38**	**171**	**209**

Kunnan koko henkilöstön ikärakenteessa suurimmaksi ikäryhmäksi muodostuu 50–54-vuotiaiden ryhmä, johon kuuluu 36 henkilöä. Tämän ikäluokan edustajia koko henkilöstöstä on 17,23 %. Seuraavaksi suurin ikäryhmä ovat 55–59 -vuotiaat, joita on 34 (16,27 % koko henkilöstöstä). Rautalammin kunnan koko henkilöstöstä suurin osa on naisia (171). Naisten osuus on 82 %. Eniten vakinaisesta henkilöstöstä sijoittuu ikäluokkiin 50-54 ja 55–59-vuotiaat, molemmissa 29 henkilöä. Naisten osuus näistä ryhmistä on 47 henkilöä ja miesten osuus 11.

Vuonna 2018 alle 40-vuotiaiden osuus koko henkilöstöstä oli 29,7 % (62 henkilöä). Kunnan koko henkilöstön keski-ikä oli 45,9 vuotta. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 47,8 vuotta ja määräaikaisen henkilöstön 39,8 vuotta. Naisten ja miesten keski-iässä ei ole merkittävää eroa, miesten oli hieman matalampi, 45,1 vuotta, naisten 46,1.

7.1.4 Palkat ja muut henkilöstömenot

Taulukosta ilmenevät henkilöstön palkkakustannukset sivukuluineen sekä muut henkilöstökulut vuosilta 2015–2018 toimielimittäin.

Taulukko 9. Henkilöstökustannukset vuosilta 2015–2018

	Vuosi 2015	**Vuosi 2016**	**2017**	**2018**	**2017-2018**
Kunnanhallitus	792663	1000462	1195854	1066406	-129448
Perusturvalautakunta	2808835	2695308	2644427	2651197	6770
Sivistyslautakunta	3527681	3538397	3466957	3724488	257531
Tekninen lautakunta	787223	727216	659730	684240	24510
Ympäristölautakunta	66203	83096	69918	94272	24354
Yhteensä	**7982605**	**8044479**	**8036886**	**8220603**	**183717**

Henkilöstökustannukset ovat kasvaneet 2,99 % vuodesta 2015 vuoteen 2018 eli 237 998 euroa. Vuodesta 2017 vuoteen 2018 kustannukset nousivat n. 2,3 % eli 183 717 euroa. Suurin euromääräinen henkilöstökustannusten nousu oli sivistyslautakunnan alaisilla tulosalueilla, 257 531 euroa eli 7,43 %. Ympäristölautakunnan alaisilla tulosalueilla nousu oli 24 354 euroa eli 34,84 %, teknisen lautakunnan alaisilla 24 510 euroa eli 3,72 % sekä perusturvalautakunnan alaisuudessa 6 770 euroa eli 0,26 %. Kunnanhallituksen alaisilla tulosalueilla kustannukset laskivat 129 448 euroa eli 10,82 %.

7.2 Henkilöstön tila

7.2.1 Terveysperusteiset poissaolot

Terveysperusteisia poissaoloja ovat omasta sairaudesta, työtapaturmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot. Terveysperusteiset palkalliset ja palkattomat poissaolot lasketaan Kuntatyönantajien ohjeistuksen mukaisesti kalenteripäivinä.

Taulukko 10. Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä vuosina 2013–2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kunnanvirasto	140	640	183	263	513	551
Kotipalvelu	797	498	818	279	521	299
Pauliina	153	157	131	66	553	504
Aapeli	98	177	78	160	158	156
Kokkatoiminta Rautalampi	244	357	76	88	55	193
Keittolahenkilöstö	111	24	69	2	39	16
Peruskoulun opettajat	813	369	273	427	199	292
Lukion opettajat	32	23	29	150	80	11
Koulunkäyntiavustajat, koulusihteeri	26	80	92	159	371	336
Päiväkodit	27	121	255	280	349	316
Perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito	284	74	19	226	188	125
Kirjasto, kulttuuri	92	228	36	132	172	100
Vapaa-aika, uimahalli	11	17	16	1	4	32
Siivoojat	155	121	93	43	57	266
Talonmiehet	9	36	6	9	13	17
Tuntipalkkaiset, työmiehet ja työllistetyt	28	174	190	47	41	64
Projektityöntekijät					223	56
yht.	**3020**	**3096**	**2364**	**2332**	**3536**	**3334**

Seuraavassa taulukossa on esitetty terveysperusteisten poissaolojen jakautuminen poissaolon pituuden mukaan kalenteripäivinä vuonna 2015 - 2018.

Taulukko 11. Poissaolojen jakautuminen poissaolon pituuden mukaan vuonna 2015-2018

Poissaolon pituus	**Kal.päivät 2015**	**Kal.päivät 2016**	**Kal.päivät 2017**	**Kal.päivät 2018**
1 - 3	433	420	402	398
4 - 29	842	852	1110	1002
30 -60	562	290	875	451
61 - 90	80	574	283	504
91 - 180	235	196	110	418
180 -	212		756	561
Yhteensä	**2364**	**2332**	**3536**	**3334**

7.2.2 Eläkkeelle siirtyminen

Taulukko 12. Eläkkeelle siirtyminen vuosina 2014–2018

Eläkemuoto	**Vuosi 2014**	**Vuosi 2015**	**Vuosi 2016**	**Vuosi 2017**	**Vuosi 2018**
Vanhuuseläke	8	5	4	12	5
Täysi työkyvyttömyyseläke	2			1	1
Osatyökyvyttömyyseläke	1	1		4	
Osa-aikaeläke	2	2	3		
Varhennettu vanhuuseläke					
Yhteensä	**13**	**8**	**7**	**17**	**6**

RAUTALAMPI

TILINPÄÄTÖS & TOIMINTAKERTOMUS 2018

RAUTALAMMIN KUNTA
Kuopiontie 11
77700 Rautalampi

WWW.RAUTALAMPI.FI

Kunnanjohtaja Anu Sepponen
040 840 5088

Hallintojohtaja Merja Koivula-Laukka
040 548 3854